

ВИШИ СУД У НОВОМ САДУ

БИЛТЕН СУДСКЕ ПРАКСЕ

БРОЈ 11

**Нови Сад
2020. година**

БИЛТЕН СУДСКЕ ПРАКСЕ ВИШЕГ СУДА У НОВОМ САДУ

Број: 11

Приређивач: Виши суд у Новом Саду

За приређивача: председник Суда, судија Мирослав Алимпић

Главни и одговорни уредник: Душка Симић, судија Вишег суда у Новом Саду

Заменик главног и одговорног уредника: Биљана Делић, судија Вишег суда у Новом Саду

Редакција: 1. Душка Симић, судија Вишег суда у Новом Саду
2. Биљана Делић, судија Вишег суда у Новом Саду
3. Татјана Шуњка, судија Вишег суда у Новом Саду

САДРЖАЈ

РАСПОРЕД СУДИЈА ВИШЕГ СУДА У НОВОМ САДУ ЗА 2020. ГОДИНУ

СУДСКА ПРАКСА – СЕНТЕНЦЕ

ГРАЂАНСКО ПРАВО

ПАРНИЧНИ ПОСТУПАК

1. ОБАВЕЗА СУДА ДА ОБРАЗЛОЖИ ОЦЕНУ ДОКАЗА
2. ВЕЗАНОСТ СУДА ПРАВНОСНАЖНОМ КРИВИЧНОМ ПРЕСУДОМ
3. МЕСНА НАДЛЕЖНОСТ СУДА У СПОРУ ПОВОДОМ УТВРЂЕЊА НИШТАВОСТИ УГОВОРА О КРЕДИТУ
4. ПРЕИНАЧЕЊЕ ТУЖБЕНОГ ЗАХТЕВА У ПОСТУПКУ КОЈИ СЕ ВОДИ ПОВОДОМ ПРИГОВОРА ПРОТИВ ПЛАТНОГ НАЛОГА
5. ПРИВРЕМЕНИ ЗАСТУПНИК ТУЖЕНОГ
6. ПОВЛАЧЕЊЕ ТУЖБЕ
7. ОДБАЧАЈ НЕУРЕДНЕ ТУЖБЕ
8. АЛТЕРНАТИВНА ОБАВЕЗА
9. ТЕРЕТ ДОКАЗИВАЊА
10. АКТИВНА ЛЕГИТИМАЦИЈА ЗА ПОДНОШЕЊЕ ТУЖБЕ РАДИ НАКНАДЕ ТРОШКОВА ПРЕКРШАЈНОГ ПОСТУПКА
11. ТРОШКОВИ ВЕШТАЧЕЊА
12. ТРОШКОВИ ЗАПИСНИКА О ОШТЕЋЕЊУ ВОЗИЛА
13. ТРОШКОВИ САСТАВА ОДШТЕТНОГ ЗАХТЕВА
14. ПРАВНИ ИНТЕРЕС ЗА ПОДНОШЕЊЕ ТУЖБЕ СА ПРЕДЛОГОМ ЗА ИЗДАВАЊЕ ПЛАТНОГ НАЛОГА

ПОСТУПЦИ ИЗВРШЕЊА И ОБЕЗБЕЂЕЊА

15. МЕСНА НАДЛЕЖНОСТ ЗА ПОСТУПАЊЕ ПО ПРЕДЛОГУ ЗА ИЗВРШЕЊЕ
16. ПЛАЋАЊЕ ДОПРИНОСА ЗА ИЗДРЖАВАЊЕ "ЗА УБУДУЋЕ"
17. ТРОШКОВИ ИЗВРШНОГ ПОСТУПКА
18. СПРОВОЂЕЊЕ ИЗВРШЕЊА
19. ПОВРАЋАЈ ДВОСТРУКО НАПЛАЋЕНЕ ТАКСЕ
20. ПРОМЕНА ИЗВРШНОГ ДУЖНИКА
21. СТАТУСНЕ ПРОМЕНЕ ПРИВРЕДНИХ СУБЈЕКТА И НАЧЕЛО ФОРМАЛНОГ ЛЕГАЛИТЕТА
22. УКИДАЊЕ КЛАУЗУЛЕ ИЗВРШНОСТИ И ПРОТИВИЗВРШЕЊЕ
23. ПРОТИВИЗВРШЕЊЕ
24. ОБУСТАВЉАЊЕ ИЗВРШНОГ ПОСТУПКА
25. МЕСНА НАДЛЕЖНОСТ ЈАВНОГ ИЗВРШИТЕЉА
26. СПРОВОЂЕЊЕ ИЗВРШЕЊА ПЛЕНИДБОМ ПОТРАЖИВАЊА ИЗВРШНОГ ДУЖНИКА ПРЕМА ЊЕГОВОМ ДУЖНИКУ
27. СУДСКИ ПЕНАЛИ
28. ОБУСТАВА ИЗВРШНОГ ПОСТУПКА
29. ПРАВО НА ПОДНОШЕЊЕ ПРЕДЛОГА ЗА ИЗВРШЕЊЕ ЗА ВРЕМЕ ВАНРЕДНОГ СТАЊА

30. НАСИЉЕ У ПОРОДИЦИ
31. ЗАШТИТА ОД НАСИЉА У ПОРОДИЦИ - ОБЈЕКТИВНА ОПАСНОСТ ОД УПОТРЕБЕ СИЛЕ И СУБЈЕКТИВНИ СТРАХ
32. ПРИВРЕМЕНА МЕРА КОЈОМ СЕ УРЕЂУЈЕ ОДРЖАВАЊЕ ЛИЧНИХ ОДНОСА РОДИТЕЉА И МАЛОЛЕТНОГ ДЕТЕТА

ОБЛИГАЦИОНО ПРАВО

33. СТИЦАЊЕ БЕЗ ОСНОВА
34. УГОВОРНА КАЗНА
35. ГУБИТАК ПРАВА НА НАКНАДУ ШТЕТЕ ИЗ СРЕДСТАВА ГАРАНТНОГ ФОНДА
36. УГОВОР О УСТУПАЊУ ПОТРАЖИВАЊА
37. УСТУПАЊЕ ПОТРАЖИВАЊА
38. ПОНИШТАЈ УГОВОРА О ОСИГУРАЊУ ЖИВОТА
39. НАКНАДА ШТЕТЕ
40. ОБАВЕЗА ИЗДАВАЊА РАЧУНА ЗА ПРОМЕТ АДВОКАТСКИХ УСЛУГА
41. НАКНАДА ШТЕТЕ ЗБОГ УТВРЂЕНЕ ПОВРЕДЕ УСТАВОМ ЗАЈЕМЧЕНОГ ПРАВА

ВАНПАРНИЧНИ ПОСТУПАК

42. ПИСМЕНО ЗАВЕШТАЊЕ ПРЕД СВЕДОЦИМА У СИТУАЦИЈИ КАДА ЈЕ ЗАВЕШТАЛАЦ СЛЕП
43. НЕДОСТОЈНОСТ ЗА НАСЛЕЂИВАЊЕ
44. ПРЕКИД ПОСТУПКА И УПУЂИВАЊЕ НА ПАРНИЦУ

РАДНО ПРАВО

45. ТРОШКОВИ ПОСТУПКА ИЗ РАДНИХ ОДНОСА

СУЂЕЊЕ У РАЗУМНОМ РОКУ

46. СУЂЕЊЕ У РАЗУМНОМ РОКУ
47. ОЦЕНА ПОСТУПАЊА ЈАВНОГ ИЗВРШИТЕЉА
48. СУЂЕЊЕ У РАЗУМНОМ РОКУ У ИЗВРШНОМ ПОСТУПКУ ПОВОДОМ ПРЕДАЈЕ ДЕТЕТА

КРИВИЧНО ПРАВО

КРИВИЧНО ПРОЦЕСНО ПРАВО

1. НАРЕДБА О ПРЕТРЕСАЊУ СТАНА И ДРУГИХ ПРОСТОРИЈА (чл. 152 ст. 2 ЗКП)
2. НАКНАДА НЕМАТЕРИЈАЛНЕ ШТЕТЕ ОШТЕЂЕНОМ У КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ (чл. 258 ст. 4 ЗКП)
3. БИТНА ПОВРЕДА ОДРЕДАБА КРИВИЧНОГ ПОСТУПКА (чл. 438 ст. 1 т. 4 ЗКП)
4. ДОКАЗ НА КОМЕ СЕ НЕ МОЖЕ ЗАСНИВАТИ ПРЕСУДА У КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ (чл. 438 ст. 2 т. 1 ЗКП у вези чл. 406 ст. 2 ЗКП)
5. ИСПИТИВАЊЕ ОПТУЖНОГ АКТА У СКРАЂЕНОМ ПОСТУПКУ (чл. 501 ЗКП)
6. ОГЛАШАВАЊЕ НЕНАДЛЕЖНИМ ЗА СУЂЕЊЕ ПРИЛИКОМ ИСПИТИВАЊА ОПТУЖНОГ АКТА У СКРАЂЕНОМ ПОСТУПКУ (чл. 501 ст. 4 ЗКП)
7. ОДБИЈАЊЕ ИЗРУЧЕЊА ПО МОЛБИ ЗА ИЗРУЧЕЊЕ ДРЖАВЕ МОЛИЈЕ (чл. 27 и 28 у вези чл. 16 ст. 1 т. 2 Закона о међународној правној помоћи у кривичним стварима)

КРИВИЧНО ПРАВО – МАТЕРИЈАЛНО

8. УБЛАЖАВАЊЕ КАЗНЕ ИСПОД ЗАКОНСКОГ МИНИМУМА (чл. 57 ст. 1 тач. 2 КЗ)
9. ИСПУЊЕНОСТ УСЛОВА ЗА СУДСКУ РЕХАБИЛИТАЦИЈУ ЗА ЛИЦА КОЈА СУ ВИШЕ ПУТА ОСУЂИВАНА (чл. 100 КЗ у вези чл. 98 и 99 КЗ)
10. ЕЛЕМЕНТ КРИВИЦЕ КОД КРИВИЧНОГ ДЕЛА ТЕШКА ТЕЛЕСНА ПОВРЕДА (чл. 121 ст. 3 у вези ст. 2 КЗ)
11. КРИВИЧНО ДЕЛО УГРОЖАВАЊЕ СИГУРНОСТИ (чл. 138 ст. 1 КЗ)
12. КРИВИЧНО ДЕЛО УВРЕДА (чл. 170 ст. 1 КЗ)
13. КРИВИЧНО ДЕЛО НЕДАВАЊЕ ИЗДРЖАВАЊА (чл. 195 ст. 1 КЗ)

КРИВИЧНО ПРАВО – ПРИКАЗИ

- НОВИНЕ У КРИВИЧНОМ ЗАКОНИКУ РС У ВЕЗИ СА ЗАКОНОМ О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА КРИВИЧНОГ ЗАКОНИКА (*Сл. гласник РС, бр. 35/2019*) - *Ивана Јосифовић, судија Вишег суда у Новом Саду*
- ТЕРЕТ ДОКАЗИВАЊА У КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ - *Ивана Јосифовић, судија Вишег суда у Новом Саду*
- ПОСЕБНЕ ДОКАЗНЕ РАДЊЕ КОД КОРУПТИВНИХ КРИВИЧНИХ ДЕЛА - *Ана Стаменић, судија Вишег суда у Новом Саду*

РЕГИСТРИ

- АЗБУЧНИ СТВАРНИ РЕГИСТАР ЗА ГРАЂАНСКО ПРАВО
- АЗБУЧНИ СТВАРНИ РЕГИСТАР ЗА КРИВИЧНО ПРАВО
- ЗАКОНСКИ РЕГИСТАР

**ГОДИШЊИ РАСПОРЕД ПОСЛОВА
ВИШЕГ СУДА У НОВОМ САДУ
ЗА 2020. ГОДИНУ
(пречишћен текст)**

Пословима судске управе руководи председник суда, судија **МИРОСЛАВ АЛИМШИЋ**.

Председника суда замењује судија **НЕНАД СИМОВИЋ**, као први заменик и судија **АНЂЕЛКА СТАНОЈЕВИЋ**, као други заменик.

СУДСКА ОДЕЉЕЊА

- 1. КРИВИЧНО ОДЕЉЕЊЕ**, са већима за малолетнике, другостепеним жалбеним већем и већем за одлучивање ван главног претреса.
- 2. ПОСЕБНО ОДЕЉЕЊЕ ЗА СУЗБИЈАЊЕ КОРУПЦИЈЕ**
- 3. ГРАЂАНСКО ОДЕЉЕЊЕ**
- 4. ОДЕЉЕЊЕ СУДСКЕ ПРАКСЕ**

**ПРЕДСЕДНИЦИ СУДСКИХ ОДЕЉЕЊА
И ЗАМЕНИЦИ СУ:**

Председник **кривичног одељења** је судија **СВЕТИМИР ПОПОВИЋ**
Заменик председника кривичног одељења је судија **ТАТЈАНА ШУЊКА**.

Председник **грађанског одељења** је судија **АНЂЕЛКА СТАНОЈЕВИЋ**.
Заменик председника грађанског одељења је судија **МИРЕЛА НИКОЛЧИЋ**.

Руководилац **судске праксе грађанског одељења** је судија **ДУШКА СИМИЋ**.
Руководилац **судске праксе кривичног одељења** је судија **БИЈАНА ДЕЛИЋ**.

За поступање по приговору у поступцима ради заштите права на суђење у разумном року, поред председника суда, одређује се судија Јадранка Мали.

У случају спречености или одсутности председника суда и судије Јадранке Мали, поступак по приговору води судија Ненад Симовић за предмете из области кривичног права и судија Мирела Николчић за предмете из области грађанског права, који и одлучују о приговорима.

За поступање по жалбама у поступцима ради заштите права на суђење у разумном року поред председника суда, одређују се судије:

-за предмете из области Грађанског права

1. Судија **Љиљана Судар**
2. Судија **Наташа Дачић**
3. Судија **Јасмина Аларгић**
4. Судија **Душка Симић**
5. Судија **Весна Бојовић**
6. Судија **Анђелка Станојевић**
7. Судија **Јадранка Мали**
8. Судија **Неатница Дејан**
9. Судија **Рончевић Ксенија**

-за предмете из области кривичног права:

1. Судија **Биљана Делић**
2. Судија **Татјана Ђурашковић**
3. Судија **Татјана Шуњка**

Посебне обавезе судија поверавају се:

1. судији **ВЕСНИ БОЈОВИЋ** поверава се праћење и реализација Програма за решавање старих предмета.

Праћење старих предмета у грађанској рефереди поверава се судији **ВЕСНИ БОЈОВИЋ**, а у кривичној рефереди судији **ТАТЈАНИ ШУЊКА**.

2. судији **ВИДОЈУ МИТРИЋУ** евиденција, распоређивање и праћење рада судијских приправника.

3. судији **СЛОБОДАНКИ ГУТОВИЋ** поверавају се послови надзорног судије за судски депозит.

КРИВИЧНО ОДЕЉЕЊЕ

За судије кривичног одељења за поступање у првом степену одређују се:

1. Председник већа - судија **ВИДОЈЕ МИТРИЋ**
2. Председник већа - судија **РАДЕ КАЛАЈЦИЈА**
3. Председник већа - судија **БОРИВОЈ ПАП**
4. Председник већа - судија **СЛОБОДАНКА ГУТОВИЋ**
5. Председник већа - судија **АНИТА БУДИМИР**
6. Председник већа - судија **ТАТЈАНА ШУЊКА**
7. Председник већа - судија **САЊА РАКОВИЋ**
8. Председник већа - судија **ГОРДАНА ЛАТИНОВИЋ**
9. Председник већа - судија **АНА СТАМЕНИЋ**
10. Председник већа - судија **СРЂАН САВИЋ**
11. Председник већа - судија **ЈАСНА КОВАЧЕВИЋ**
12. Председник већа - судија **ИВАНА ЈОСИФОВИЋ**
13. Председник већа - судија **НАТАША ВОЈНОВИЋ**

Судија Тамара Радовић која се одређује за поступање у кривичном одељењу овог суда је дана 30.03.2018. године постављена за председника Основног суда у Новом Саду.

У кривичним предметима против малолетних учинилаца кривичног дела поступаће судије у већима:

1. Председник већа - судија **АНИТА БУДИМИР**
2. Председник већа - судија **ТАТЈАНА ШУЊКА**

Судије за претходни поступак су:

1. Судија **СЛОБОДАНКА ГУТОВИЋ**
2. Судија **СВЕТИМИР ПОПОВИЋ**

Судије за извршење кривичних санкција су:

1. Судија **СЛОБОДАНКА ГУТОВИЋ**
2. Судија **СВЕТИМИР ПОПОВИЋ**

У кривичном већу које ће одлучивати о жалбама на одлуке основних судова, односно у кривичном већу за одлучивање ван главног претреса, распоређују се: судија **БИЉАНА ДЕЛИЋ**, судија **ТАТЈАНА ЂУРАШКОВИЋ** и судија **ТАТЈАНА ШУЊКА**.

У већу које ће одлучивати о жалби на одлуке основних судова које се односе на спречавање насиља у породици и пружање заштите и подршке жртвама насиља у породици распоређују се: судија Видоје Митрић, судија Татјана Шуњка, судија Татјана Ђурашковић, судија Биљана Делић, судија Анита Будимир, судија Наташа Војновић и судија Савић Срђан.

ПОСЕБНО ОДЕЉЕЊЕ ЗА СУЗБИЈАЊЕ КОРУПЦИЈЕ

Председник Посебног одељења за сузбијање корупције је судија Боривоје Пап, а заменик Председника посебног одељења за сузбијање корупције је Раде Калајџија.

За судије Посебног одељења за сузбијање корупције за **поступање у првом степену** одређују се:

1. Председник већа - судија Боривој Пап
2. Председник већа - судија Раде Калајџија
3. Председник већа - судија Сања Раковић
4. Председник већа - судија Ана Стаменић
5. Председник већа - судија Гордана Латиновић
6. Председник већа - судија Јасна Ковачевић.

За судије Посебног одељења за сузбијање корупције за претходни поступак одређује се:

1. судија Боривој Пап

2. судија Ненад Симовић

У кривичном ванпретресном већу поступају све судије Посебног одељења за сузбијање корупције.

На пословима првостепеног судовања у предметима поводом примене Закона о утврђивању чињеница о статусу новорођене деце за коју се сумња да су нестала из породилицата у Републици Србији - (Р) распоређују се судије Посебног одељења за сузбијање корупције и то: судија **ГОРДАНА ЛАТИНОВИЋ** и судија **ЈАСНА КОВАЧЕВИЋ**.

ГРАЂАНСКО ОДЕЉЕЊЕ

На пословима првостепеног судовања у предметима **П, П1, П2, П3, П4, П-уз, Ппр-уз, Р, ПОМ И1** распоређују се:

- Судија **МИРЕЛА НИКОЛЧИЋ**
- Судија **МИРЈАНА МАРКОВИЋ**
- Судија **ЉУБИНКА КЕКИЋ**
- Судија **БРАНКА СТАНКОВИЋ**

На пословима првостепеног судовања у предметима **П, П1, П3, П4, П-уз, Ппр-уз, Р, ПОМ И1** распоређује се:

- Судија **САЊА ГОЈКОВИЋ СТОЛИЋ**.

На пословима првостепеног судовања у предметима *рехабилитације – (РЕХ)* распоређују се све судије Грађанског одељења: Наташа Дачић, Јасмина Аларгић, Љиљана Судар, Весна Бојовић, Јадранка Мали, Ксенија Рончевић, Душка Симић, Мирела Николчић, Мирјана Марковић, Љубинка Кекић, Анђелка Станојевић, Дејан Неатница, Бранка Станковић и Сања Гојковић Столић.

На пословима *другостепеног судовања* распоређују се судије:

1. ВЕЋЕ

- Судија **НАТАША ДАЧИЋ**, председник Већа
- Судија **ЈАСМИНА АЛАРГИЋ**, заменик председника Већа
- Судија **ДЕЈАН НЕАТНИЦА**.

2. ВЕЋЕ

- Судија **ДУШКА СИМИЋ**, председник Већа
- Судија **ВЕСНА БОЈОВИЋ**, заменик председника Већа
- Судија **ЈАДРАНКА МАЛИ**.

3. ВЕЋЕ

- Судија **АНЂЕЛКА СТАНОЈЕВИЋ**, председник Већа
- Судија **КСЕНИЈА РОНЧЕВИЋ**, заменик председника Већа
- Судија **ЉИЉАНА СУДАР**.

ОДЕЉЕЊЕ СУДСКЕ ПРАКСЕ

За судије *одељења судске праксе* одређују се:

1. Судија **ДУШКА СИМИЋ**
2. Судија **БИЉАНА ДЕЛИЋ**
3. Судија **ТАТЈАНА ШУЊКА.**

Судије у саставу одељења судске праксе су уједно и чланови редакције БИЛТЕНА СУДСКЕ ПРАКСЕ.

Главни одговорни уредник БИЛТЕНА СУДСКЕ ПРАКСЕ је судија ДУШКА СИМИЋ.

Заменик главног и одговорног уредника БИЛТЕНА СУДСКЕ ПРАКСЕ је судија БИЉАНА ДЕЛИЋ.

**ПРЕДСЕДНИК СУДА
МИРОСЛАВ АЛИМПИЋ**

СУДСКА ПРАКСА
- СЕНТЕНЦЕ

ГРАЂАНСКО ПРАВО

ПАРНИЧНИ ПОСТУПАК

1. ОБАВЕЗА СУДА ДА ОБРАЗЛОЖИ ОЦЕНУ ДОКАЗА

Обавеза суда је да на одговарајући начин образложи како је и на који начин утврдио релевантне чињенице, односно како је ценио изведене доказе, јер слободна оцена доказа не дозвољава произвољност, а одсуство детаљних, јасних и непротивречних разлога за оцену доказа представља битну повреду одредаба парничног поступка.

Из образложења:

Према одредби члана 7. став 2 Закона о парничном поступку, суд утврђује све чињенице од којих зависи одлука о основаности захтева. Према одредби члана 8. истог Закона, суд по свом уверењу, на основу савесне и брижљиве оцене сваког доказа засебно и свих доказа заједно, као и на основу резултата целокупног поступка одлучује које чињенице ће узети као доказане. Из овога произлази да Закон о парничном поступку прихвата слободну оцену доказа као једно од начела, које суду омогућује да одлучује на основу свог слободног, људског уверења, али тако да то уверење мора произићи из савесне и брижљиве оцене доказа и резултата целокупног поступка. Слободно судијско уверење ограничено је изведеним доказима и оценом тих доказа, која мора да се креће у границама логичког размишљања и закључивања. Обавеза је суда да на одговарајући начин образложи како је и на који начин је утврдио релевантне чињенице, односно како је ценио изведене доказе, јер слободна оцена доказа не дозвољава произвољност, арбитрарност и слободно закључивање. Напротив, слободна оцена доказа представља садржајну, суштинску анализу и оцену сваког доказа по његовој унутрашњој вредности и узајамној вези са другим доказима или утврђеним чињеницама. Оно што је битно тиче се тога да је суд, у образложењу своје одлуке, дужан да јасно изнесе на основу којих доказа је узео да су одређене чињенице истините или нису, као и јасне, образложене и недвосмислене разлоге зашто је поједине доказе прихватио или није. Одсуство детаљних, јасних и непротивречних разлога за оцену доказа представља битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 12 ЗПП-а.

У конкретном случају побијана пресуда не садржи образложење на који начин је првостепени суд утврдио релевантне чињенице, и како је ценио изведене доказе, што побијану пресуду чини нејасном и неразумљивом. Наиме, првостепени суд је пропустио да у образложењу побијане пресуде наведе на основу којих доказа је утврдио да су одређене чињенице истините или нису, као и да наведе јасне, образложене и недвосмислене разлоге зашто је поједине доказе прихватио или није. Имајући у виду наведено, основано се у жалби туженог указује да је побијана нејасна и неразумљива, као и да не садржи јасне и уверљиве разлоге, чиме је донета уз битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 12 ЗПП-а.

(Пресуда Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гж 4610/2018 од 13.10.2020. године)

Сентенцу саставила: Милица Докић, виши судијски сарадник

2. ВЕЗАНОСТ СУДА ПРАВНОСНАЖНОМ КРИВИЧНОМ ПРЕСУДОМ

Чињеница да је правноснажном пресудом кривичног суда осигураник туженог осуђен за кривично дело угрожавање јавног саобраћаја из члана 289 став

3 у вези става 1 Кривичног законика и да битно облежје бића наведеног кривичног дела представља наступање лаких телесних повреда код једног или више оштећених лица, односно да у конкретном случају не би било наведеног кривичног дела да није наступила лака телесна повреда код неког од оштећених лица, без обзира на то да ли је то тужилац или друго лице, није довољан разлог да парнични суд, занемарујући остале чињенице утврђене у парничном поступку, сматра да су критичном приликом код тужиоца наступиле телесне повреде, а све позивајући се на члан 13 ЗПП-а.

Из образложења:

У првостепеном поступку је утврђено да се наведеног дана у Новом Саду догодила саобраћајна незгода у којој су учествовали путнички аутомобил којим је управљао осигураник туженог, и путнички аутомобил којим је управљао овде тужилац. Искључиви кривац за настанак предметне саобраћајне незгоде је осигураник туженог, против кога је поднета кривична пријава због кривичног дела угрожавање јавног саобраћаја из члана 289 став 3 у вези става 1 Кривичног законика.

Основни суд у Новом Саду је донео пресуду, која је постала правноснажна, а којом је окривљени оглашен кривим за наведено кривично дело, услед ког је дошло до контакта наведена два путничка возила, услед ког ударца су оштећени П.К, Б.П, Н.К, Ц.И. и млт. Ж.И, сапутници у возилу, задобили лаке телесне повреде, чиме је извршио кривично дело угрожавање јавног саобраћаја из члана 289. став 3. у вези става 1. Кривичног закона, па му је суд изрекао условну осуду и утврдио казну затвора у трајању од пет месеци и истовремено одредио да се утврђена казна неће извршити уколико окривљени у року од једне године од дана правноснажности пресуде не изврши ново кривично дело.

Имајући у виду утврђено чињенично стање, основано се у жалби туженог указује да је првостепени суд погрешном применом материјалног права одлучио о тужбеном захтеву тужиоца за накнаду нематеријалне штете на име претрпљених физичких болова. Наиме, из утврђеног чињеничног стања произлази да је поводом предметне саобраћајне незгоде Основни суд у Новом Саду донео пресуду којом је осигураник туженог оглашен кривим да је учинио кривично дело угрожавање јавног саобраћаја из члана 289 став 3 у вези става 1 Кривичног законика и да му је изречена условна осуда. Према члану 289 став 1 Кривичног законика битно облежје бића кривичног дела угрожавање јавног саобраћаја је наступање лаких телесних повреда код једног или више оштећених лица. У изреци кривичне пресуде је наведено ко је од учесника предметне саобраћајне незгоде критичном приликом задобио телесне повреде, а између осталих је наведен и овде тужилац. Међутим, погрешно је становиште првостепеног суда да је у погледу постојања телесних повреда код тужиоца суд везан правноснажном пресудом кривичног суда у смислу члана 13 ЗПП-а. Наиме, сама чињеница да је пресудом Основног суда у Новом Саду осигураник туженог правноснажно осуђен за кривично дело угрожавање јавног саобраћаја из члана 289 став 3 у вези става 1 Кривичног законика и да битно облежје бића наведеног кривичног дела представља наступање лаких телесних повреда код једног или више оштећених лица, односно да у конкретном случају не би било наведеног кривичног дела да није наступила лака телесна повреда код неког од оштећених лица, без обзира и да ли је то тужилац, није довољан разлог да парнични суд, занемарујући остале чињенице утврђене у овом парничном поступку, сматра да су критичном приликом код тужиоца наступиле телесне повреде, а све позивајући се на члан 13 ЗПП-а. Наиме, да би наведено кривично дело постојало довољно је да лака телесна повреда наступи код бар једног лица, а у конкретном случају су поред тужиоца лаке телесне повреде према истој кривичној пресуди задобила и друга лица, учесници у предметној саобраћајној незгоди.

Имајући у виду наведено, а сходно члану 13 ЗПП, у овом парничном поступку суд је за поменуто правноснажну кривичну пресуду везан само у погледу чињенице да је осигураник туженог учинио кривично дело из члана 289 став 3 у вези става 1 Кривичног законика, дакле, да је за настанак наведеног кривичног дела (постојање кривичног дела) одговоран осигураник туженог (постојање кривичне одговорности). Међутим, не може се сматрати да је парнични суд, у смислу исте одредбе члана 13 ЗПП, за ову кривичну пресуду везан у погледу констатације из њене изреке у погледу наступања наведене телесне повреде код тужиоца. Ова констатација у изреци кривичне пресуде је наведена у прилог описа бића, тј. битног обележја постојећег кривичног дела, без које ово кривично дело не би постојало, и представља једино за шта је везан парнични суд. У конкретном случају, како из налаза и мишљења вештака судске медицине и вештака саобраћајне струке, спроведених у овом поступку произлази да телесне повреде код тужиоца нису у узрочно-последичној вези са предметном саобраћајном незгодом, основано се у жалби туженог указује да тужилац није доказао да је претрпео нематеријалну штету на име задобијених физичких болова. Имајући у виду наведено, жалба туженог је у овом делу усвојена, а побијана пресуда преиначена утолико што је тужбени захтев тужиоца за накнаду нематеријалне штете на име претрпљених физичких болова одбијен.

(Пресуда Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гж 3935/2017 од 16.12.2019. године)

Сентенцу саставила: Милица Докић, виши судијски сарадник

3. МЕСНА НАДЛЕЖНОСТ СУДА У СПОРУ ПОВОДОМ УТВРЂЕЊА НИШТАВОСТИ УГОВОРА О КРЕДИТУ

У спору ради утврђења ништавости одредби уговора о готовинском кредиту, те стицања без основа, који уговор је закључен од стране организационе јединице туженог, поред суда опште месне надлежности, месно је надлежан и суд на чијем се подручју налази овај огранак туженог.

Из образложења:

Према стању у спису, тужилац је поднео тужбу против тужене банке ради утврђења ништавости Уговора о готовинском кредиту и исплате. Тужени је поднеском изјавио приговор месне ненадлежности Основног суда у Новом Саду, будући да су странке чланом 24 Уговора о готовинском кредиту уговориле надлежност основног суда према регистрованом седишту банке, односно у овом случају Првог основног суда у Београду. Првостепени суд се побијаним решењем, са позивом на чл. 19 став 3 и чл. 65 ЗПП-а, огласио месно ненадлежним за поступање у овој правној ствари и одлучено је да ће се по правноснажности овог решења спис предмета доставити на даљи поступак Првом основном суду у Београду, као стварно и месно надлежном.

Основано се жалбом тужиоца истиче да је побијана одлука донета погрешном применом материјалног права, будући да је првостепени суд, приликом одлучивања пропустио да примени одредбу чл. 41 став 6 Закона о заштити корисника финансијских услуга, члан 44 став 1 тачка 5 Закона о заштити потрошача и сходно томе, одредбу члана 54 ЗПП.

Наиме, одредбом члана 41 став 6 Закона о заштити корисника финансијских услуга прописано је да непоштена пословна пракса и неправичне уговорне одредбе имају значење утврђено законом којим се уређује заштита потрошача. Одредбом члана 44 став 1 тачка 5 Закона о заштити потрошача прописано је да се уговорне одредбе сматрају неправичним без обзира на околности појединачног случаја ако имају за предмет или последицу, између осталог и одређивање месне надлежности суда ван

пребивалишта, односно боравишта потрошача. Имајући у виду изнето, спорна одредба чл. 24 Уговора о готовинском кредиту се сматра неправичном уговорном одредбом, те се као таква не може применити. Међутим, нема места ни примени одредбе чл. 45 ЗПП, с обзиром на то да се у конкретном случају не ради о потрошачком спору, у смислу одредбе чл. 4 ст. 6 Закона о заштити потрошача.

Одредбом члана 54 ЗПП-а прописано је да је за суђење у споровима против правног лица које има огранак изван свог седишта, ако спор произлази из правног односа тог огранка, поред суда опште месне надлежности, надлежан и суд на чијем подручју се налази тај огранак.

Одредбом члана 567 став 1 Закона о привредним друштвима, прописано је да је огранак привредног друштва издвојени организациони део привредног друштва преко кога друштво обавља делатност у складу са законом. Ставом 2 је прописано да огранак нема својство правног лица, те да у правном промету иступа у име и за рачун привредног друштва. Ставом 3 је прописано да привредно друштво неограничено одговара за обавезе према трећим лицима које настану у пословању његовог огранка.

Одредбом члана 569 став 1 Закона о привредним друштвима, који је био на снази у време подношења тужбе, прописано је да огранак може бити регистрован у складу са законом о регистрацији. Ставом 2 је прописано да се, изузетно од става 1 тог члана, обавезно региструје: 1) огранак домаћег привредног друштва, ако има заступника различитог од заступника друштва или је то прописано законом као услов за обављање делатности и 2) огранак страног привредног друштва.

Када је за одређене врсте спорова одредбама ЗПП предвиђена могућност покретања парнице или пред судом опште месне надлежности туженог или код другог одређеног суда (посебна изборна месна надлежност) тужилац врши избор месно надлежног суда подношењем тужбе једном од тих судова.

У конкретном случају, тужба је поднета ради утврђења ништавости одредби Уговора о готовинском кредиту, те стицања без основа, који уговор је закључен од стране организационе јединице туженог у Новом Саду, због чега је поред суда опште месне надлежности, месно надлежан и суд на чијем се подручју налази овај огранак туженог, односно Основни суд у Новом Саду, чију месну надлежност је тужилац, на коме је било право избора месно надлежног суда и засновао подношењем тужбе, због чега је жалба усвојена, а побијано решење преиначено као у изреци.

(Решење Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гж 1690/18 од 07.02.2020. године)

Сентенцу саставила: Невена Максимовић, самостални саветник

4. ПРЕИНАЧЕЊЕ ТУЖБЕНОГ ЗАХТЕВА У ПОСТУПКУ КОЈИ СЕ ВОДИ ПОВОДОМ ПРИГОВОРА ПРОТИВ ПЛАТНОГ НАЛОГА

У поступку који се води поводом приговора против платног налога сматраће се да је преиначењем тужбеног захтева тужилац одустао од првобитног захтева за исплату који је био постављен у предлогу за извршење, и о којем је одлучено решењем о извршењу. Стога, приликом доношења побијане пресуде суд није везан захтевом за исплату постављеним у предлогу за извршење, нити решењем о извршењу, већ је дужан да одлучи о преиначеном тужбеном захтеву.

Из образложења:

Из садржине списка произлази да је тужилац као извршни поверилац поднео предлог за извршење, ради наплате потраживања по основу испоручене топлотне енергије. Поступајући по поднетом предлогу Основни суд у Новом Саду, Судска јединица у Бачкој Паланци је донео решење којим је одређено предложено извршење и

утврђени трошкови извршног повериоца. Како је против наведеног решења тужена као извршни дужник изјавила приговор, Основни суд у Новом Саду, Судска јединица у Бачкој Паланци је донео решење којим је стављено ван снаге решење о извршењу у делу у којем је одређено извршење, укинута су све спроведене извршне радње и одређено да ће се поступак даље наставити по правилима поступка поводом платног налога пред парничним одељењем. Тужилац је у току поступка прецизирао тужбени захтев потражујући други износ и другачије опредељену камату.

Побијаном пресудом првостепени суд је одржао на снази решење о извршењу за одређени износ главног дуга, као и за износ трошкова извршног поступка, док је у преосталом делу наведено решење о извршењу укинута. У образложењу побијане пресуде је наведено да је у периоду од 20.06.2001. до 20.06.2011. године тужена задужена за рачуне за испоручену топлотну енергију у укупном износу од 116.419,48 динара и за законску затезну камату у износу од 38.568,36 динара, да је тужена извршила уплате у износу од 103.161,56 динара, чиме је делимично измирила своје обавезе, и да на дан 20.06.2011. године преостали главни дуг износи 48.288,93 динара, док законска затезна камата износи 3.537,78 динара, као и да уколико би се извршене уплате у укупном износу од 103.161,56 динара урачунале искључиво у главницу дуга, преостало дуговање тужене би износило 13.257,92 динара на име главног дуга. Даље је наведено да није спорно да тужени дугује затезну камату на износ главног дуга почев од дана доспелости сваког месечног износа до дана исплате, али да је суд приликом доношења побијане пресуде имао у виду да је предлогом за извршење тражена, и решењем о извршењу досуђена законска затезна камата на главницу дуга почев од 15.04.2011. године до исплате, а не од доспелости сваког појединачног неплаћеног износа до дана исплате. Из наведених разлога првостепени суд је нашао да уплате које је тужена извршила на име измирења дуга могу да се урачунају само у затезну камату обрачунату почев од 15.04.2011. године до исплате, али како није утврђено колико та камата износи, првостепени суд је укупно уплаћен износ урачунао у износ главнице дуга и утврдио да потраживање тужиоца према туженој износи 13.257,92 динара са законском затезном каматом од 15.04.2011. године.

Међутим, првостепени суд није имао у виду да је самим преиначењем тужбеног захтева тужилац одустао од првобитног захтева за исплату који је био постављен у предлогу за извршење о којем је одлучено решењем Основног суда у Новом Саду, Судска јединица у Бачкој Паланци. Стога, приликом доношења побијане пресуде суд није био везан захтевом за исплату постављеним у предлогу за извршење, нити решењем о извршењу, већ је био дужан да одлучи о преиначеном тужбеном захтеву. Стога је овај суд жалбу тужиоца усвојио и побијану пресуду преиначио утолико што је укинуо решење о извршењу и усвојио тужбени захтев тужиоца за исплату тражене главнице дуга са законском затезном каматом како је опредељена у прецизираном тужбеном захтеву.

(Пресуда Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гж 1551/19 од 05.11.2019. године)

Сентенцу саставила: Милица Докић, виши судијски сарадник

5. ПРИВРЕМЕНИ ЗАСТУПНИК ТУЖЕНОГ

Адвокат стиче својство привременог заступника туженог тек након објављивања огласа о постављању привременог заступника у Службеном гласнику Републике Србије, преко огласне табле суда и на интернет станици суда, те уколико оглас није објављен, нема право на награду за процесне радње које је учинио у име и за рачун туженог.

Из образложења:

Одредбом члана 81 ЗПП-а прописано је да ће суд туженом поставити привременог заступника са списка адвоката који суду доставља адвокатска комора ако се у току поступка пред првостепеним судом покаже да би редован поступак око постављања законског заступника туженом трајао дуго, па би због тога могле да настану штетне последице за једну или обе странке. Под условом из става 1. овог члана суд ће поставити туженом привременог заступника нарочито у случајевима наведеним у ставу 2 овог члана у тачкама од 1 до 5, а тачком 4 став 2 наведеног члана прописано је да ће се привремени заступник поставити ако је пребивалиште или боравиште, односно седиште туженог непознато, а тужени нема пуномоћника.

Одредбом члана 83 ЗПП-а прописано је да ако је привремени заступник постављен туженом из разлога наведених у члану 81 став 2 тачкама 4 и 5 овог закона, суд ће оглас о постављању привременог заступника да објави у Службеном гласнику Републике Србије, преко огласне табле суда и на интернет станици суда, а по потреби и на други начин.

У конкретном случају, а сходно стању у списима предмета, нема доказа да је оглас о постављању привременог заступника у личности адвоката Д.Н. објављен у Службеном гласнику нити доказ да је уплаћен износ из предрачуна Службеном гласнику Републике Србије, ради објављивања истог од стране тужиоца. Тек након што се уплати износ из предрачуна, Службени гласник Републике Србије објављује оглас о постављању привременог заступника и од тог момента се сматра да је адвокат стекао својство привременог заступника. Имајући у виду наведено, адвокат Д.Н. формалноправно није ни постављена за привременог заступника у конкретном предмету. Из наведених разлога овај суд је побијано решење преиначио и одбио захтев привременог заступника адвоката Д.Н. да му тужилац на име састава одговора на тужбу исплати износ од 22.500,00 динара.

(Решење Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гж 1442/20 од 13.05.2020. године)

Сентенцу саставила: Невена Максимовић, самостални саветник

6. ПОВЛАЧЕЊЕ ТУЖБЕ

Пуномоћник тужиоца, који није адвокат, не може у име тужиоца да повуче тужбу, уколико пуномоћ којом је овлашћен да заступа тужиоца не садржи и изричито овлашћење за повлачење тужбе у смислу одредбе члана 89 став 2 ЗПП-а.

Из образложења:

Побијаним решењем утврђено је повлачење тужбе у овој правној ствари и обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка.

Из садржине списа произлази да је на рочиште за главну расправу за тужиоца је приступио М.М, дипломирани правник запослен код тужиоца, а за туженог Ј.Ч, адвокатски приправник код адвоката Н.Р. Према пуномоћи која је на рочишту прикључена списима предмета, тужилац је овластио М.М. да га заступа и да предузима све друге потребне радње у овој правној ствари. На рочишту пуномоћник М.М. је изјавио да је тужени измирио предметно дуговање и да повлачи тужбу у овој правној ствари, а пуномоћник туженог се сагласио са повлачењем тужбе и предложио да суд обавезе тужиоца да му надокнади трошкове поступка, након чега је првостепени суд донео побијано решење.

Одредбом члана 89 став 2 ЗПП-а је прописано да ако странка у пуномоћју није ближе одредила овлашћења пуномоћника, пуномоћник који није адвокат може на

основу оваквог пуномоћја да предузима све радње у поступку, али му је увек потребно изричито овлашћење за повлачење тужбе, за признање или одрицање од тужбеног захтева, за закључење поравнања, за повлачење или одрицање од редовног правног лека и за преношење пуномоћја на друго лице.

С обзиром на то да М.М. није адвокат и да пуномоћ којом је овлашћен да заступа тужиоца не садржи и изричито овлашћење за повлачење тужбе у смислу одредбе члана 89 став 2 ЗПП-а, основано се у жалби указује да М.М. није био овлашћен да у име тужиоца повуче тужбу. Имајући у виду наведено, побијано решење којим се констатује повлачење тужбе је донето уз битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374 став 1 у вези са чланом 89 став 2 ЗПП-а која је била од утицаја на доношење правилне и законите одлуке, због чега је овај суд жалбу тужиоца усвојио, а побијано решење укинуо.

(Из решења Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гж 3998/2019 од 14.01.2020. године)

Сентенцу саставила: Милица Докић, виши судијски сарадник

7. ОДБАЧАЈ НЕУРЕДНЕ ТУЖБЕ

Када је адреса туженог непозната, па суд истом постави привременог заступника, а тужилац у остављеном року не плати нужне трошкове објављивања огласа привременог заступника, тужба је неуредна и у целости се има одбацити.

Из образложења:

Решењем Основног суда у Новом Саду платни налог Основног суда у Новом Саду укинут је у целости и одбачена је тужба тужиоца са предлогом за издавање платног налога.

Према стању у списима предмета, тужилац је поднео првостепеном суду тужбу са предлогом за издавање платног налога против туженог. По предлогу тужиоца првостепени суд је издао предложени платни налог, те је исти, са тужбом и прилозима послао туженом на адресу коју је тужилац назначио у тужби, али се достава вратила са напоменом непознат на адреси. Тужилац је предложио да суд туженом постави привременог заступника, те је првостепени суд донео решење којим је туженом постављен привремени заступник. Истовремено, суд је доставио оглас о постављању привременог заступника „Службеном гласнику“ Републике Србије Београд. Решењем суд је обавезао тужиоца да изврши уплату трошкова објављивања огласа о постављању привременог заступника туженом по приложеном предрачуну ЈП "Службени гласник", те да у остављеном року суду достави доказ о извршеној уплати под претњом одбачаја тужбе. Наведено обавезујуће решење, достављено је пуномоћнику тужиоца, па како трошкови у остављеном року нису били плаћени, суд је донео побијано решење.

Полазећи од наведеног, супротно жалбеним наводима, правилно је првостепени суд одбацио тужбу, налазећи да је иста непотпуна. Наиме, непотпуна тужба је она тужба која не садржи све законом прописане елементе, у које свакако спада пребивалиште односно боравиште туженог у смислу одредбе члана 98 став 3 ЗПП-а. Како је суд решењем туженом одредио привременог заступника, а тужилац у остављеном року није платио нужне трошкове објављивања огласа привременог заступника, произлази да је тужба поднета у овој правној ствари неуредна, јер не садржи све што је потребно да би суд по њој могао да поступа, због чега је, супротно жалбеним наводима, побијана одлука у свему правилна и законита.

(Решење Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гж 5747/20 од 30.09.2020. године)

Сентенцу саставила: Маја Унковић, виши судијски сарадник

8. АЛТЕРНАТИВНА ОБАВЕЗА

Алтернативна обавеза се не може установити пресудом, јер Закон о парничном поступку не предвиђа постојање алтернативног тужбеног захтева, већ могућност постављања евентуалног тужбеног захтева или алтернативног овлашћења туженог.

Из образложења:

Побијаном пресудом Основног суда у Новом Саду обавезан је тужени да тужиоцу преда 3.280 кг кукуруза у зрну или да тужиоцу исплати износ од 77.080,00 динара са припадајућом законском затезном каматом, као и да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка.

Основано се у жалби туженог истиче да се алтернативна обавеза не може установити пресудом.

Одредба чл. 196 ЗПП-а прописује да тужилац који у тужби тражи да му се досуди испуњење дуговане чинидбе може да предложи да тужени уместо дуговане чинидбе плати одређени новчани износ или да испуни неку другу чинидбу. Суд није дужан да испитује да ли новчани износ који је тужилац прихватио да прими уместо дуговане неновчане чинидбе одговара вредности неновчане чинидбе.

Одредбом чл. 344 ЗПП-а је прописано да ако је тужилац у тужби тражио да му се преда одређена ствар или туженом наложи испуњење неке чинидбе, а истовремено је у тужби или до закључења главне расправе изјавио да је вољан да уместо ствари прими неку другу чинидбу или новчани износ, суд ће, ако усвоји тужбени захтев, да изрекне у пресуди да тужени може да се ослободи од давања ствари или чинидбе чије му је испуњење наложено, ако плати тај новчани износ или испуни ту другу чинидбу.

Факултативно овлашћење туженог се изражава у овлашћењу тужиоца да, у тужби или до закључења главне расправе, поводом тужбеног захтева којим тражи предају одређене ствари или испуњење неке чинидбе, изјави да је вољан да уместо те ствари или захтеване чинидбе прими другу чинидбу или новчани износ. Суд је дужан да, ако усвоји такав тужбени захтев, у изреку пресуде унесе да се тужени може ослободити од давања ствари или досуђене чинидбе ако плати новчани износ или испуни понуђену чинидбу. Доношењем пресуде у којој је садржана изјава тужиоца да је уместо досуде одређене ствари вољан да прими одређени новчани износ тужени стиче овлашћење да своју обавезу, уместо предаје захтеване ствари или испуњења чинидбе, испуни исплатом новчаног износа или неком другом чинидбом. Пресудом се успоставља алтернативно овлашћење туженог. До успостављања овог овлашћења, међутим, долази искључиво по иницијативи тужиоца. Не искључује се да тужени током поступка понуди да уместо предаје ствари исплати одређени новчани износ или изврши неку другу чинидбу, али та изјава не обавезује суд нити се уноси у изреку пресуде. Реч је о процесном овлашћењу које припада тужиоцу, а не и туженој странци.

Када тужилац у тужби истиче само један неновчани тужбени захтев овлашћен је по ЗПП-у да у тужби предложи да тужени исплати одређену суму новца, или да испуни неку другу чинидбу, чијом се исплатом тужени ослобађа обавезе на извршење неновчаног потраживања. По својој правној природи, то је материјално-правна понуда коју је суд дужан унети у изреку пресуде, ако усвоји неновчани тужбени захтев. Суд није овлашћен испитивати у било ком погледу алтернативно овлашћење, па и висину износа коју тужилац тражи од туженог. У изреку пресуде овлашћење се уноси онако како је понуђено од тужиоца.

Алтернативно овлашћење туженог се састоји у томе да се тужени може ослободити извршења чинидбе коју је тужилац од њега тужбом тражио ако плати суму

новца коју тужилац својом изјавом одреди. У овом случају тужилац може тражити принудно извршење само оне чинидбе на коју је тужени осуђен, оне чинидбе на коју је гласила тужба, а не може тражити принудно извршење плаћање суме новца. То је само овлашћење туженог, а не његова обавеза. Тужени може, дакле, да се ослободи извршења обавезе тако што ће платити, јер ако одлучи да не плати тужилац не може тражити принудно извршење на суму новца него само на ону чинидбу коју је тражио тужбом, што значи да је та чинидба увек таква, увек једна неновчана чинидба, дакле састоји се у нечем другом, а не у плаћању одређене суме новца.

Како је побијаном одлуком истовремено суд обавезао туженог да тужиоцу преда одређену количину кукуруза и да му исплати износ новца наведен у изреци побијане одлуке на име неосновано стеченог, овај суд је нашао да првостепену пресуду треба потврдити у делу којим је обавезан тужени да тужиоцу преда количину од 3.280 кг кукуруза, будући да је у питању ствар одређена по роду, па се на овај начин тужени може ослободити своје обавезе према тужиоцу.

Следом изнетог, првостепену пресуду је требало укинути у делу одлуке којим је обавезан тужени да тужиоцу исплати износ од 77.080,00 динара са законском затезном каматом, будући да се алтернативна обавеза не може установити пресудом, јер Закон о парничном поступку не предвиђа постојање алтернативног тужбеног захтева, већ могућност постављања евентуалног тужбеног захтева (који тужилац није поставио) или алтернативног овлашћења туженог.

(Пресуда Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гж 2833/16 од 15.11.2019. године)

Сентенцу саставила: Невена Максимовић, самостални саветник

9. ТЕРЕТ ДОКАЗИВАЊА

Терет доказивања чињеница које су важне за доношење одлуке, односно за настанак или остварење права, сноси странка која тврди да има то право. Из тих разлога, ако суд на основу изведених доказа не може са сигурношћу да утврди неку чињеницу, о постојању те чињенице закључиће применом правила о терету доказивања.

Из образложења:

Према одредби члана 228 ЗПП-а, странка је дужна да изнесе чињенице и предложи доказе на којима заснива свој захтев или којим оспорава наводе и доказе противника, у складу са овим законом.

Према одредби члана 231 ЗПП-а ако суд на основу изведених доказа (члан 8) не може са сигурношћу да утврди неку чињеницу, о постојању чињенице примениће правила о терету доказивања. Странка која тврди да има неко право, сноси терет доказивања чињенице која је битна за настанак или остваривање права, ако законом није другачије прописано, а странка која оспорава постојање неког права сноси терет доказивања чињенице која је спречила настанак или остваривање права или услед које је право престало да постоји, ако законом није другачије прописано.

Имајући у виду утврђено чињенично стање, те цитиране законске одредбе, основано се жалбом туженог указује да је првостепени суд погрешно применио материјално право када је усвојио тужбени захтев. Наиме, у првостепеном поступку утврђено је да је критичног дана дошло до саобраћајне незгоде када је тужилац управљајући мотором, закачио кабел кабловске телевизије који се средишњим делом налазио на коловозу, док је крајњим деловима висио на носачу, а другим преко ограде у улици, те да је до пада кабла на коловоз дошло из разлога што га је закачио камион који се том улицом кретао. Међутим, у овом парничном поступку тужилац је требао да

докаже да је предметни кабел кабловске телевизије налазио на коловозу из разлога што исти није био правилно, односно прописно постављен, с обзиром на то да предметни кабел сам по себи не представља опасну ствар, али да неправилно и непрописно постављен кабел представља опасну ствар, с обзиром на то да га возила приликом редовног кретања коловозом, могу закачити и откинути и тако створити ситуацију за настанак саобраћајне незгоде. С обзиром на наведено, овај суд налази да тужилац, сходно члану 231 став 2 ЗПП-а, није пружио релевантне доказе на основу којих би се несумњиво могло утврдити да је тужени пропустио да правилно, на прописаној стандардној висини постави кабел кабловске телевизије у предметној улици, те да је тиме тужиоцу проузроковао штету.

(Пресуда Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гж 1588/2018 од 11.03.2020. године)

Сентенцу саставила: Маја Унковић, виши судијски сарадник

10. АКТИВНА ЛЕГИТИМАЦИЈА ЗА ПОДНОШЕЊЕ ТУЖБЕ РАДИ НАКНАДЕ ТРОШКОВА ПРЕКРШАЈНОГ ПОСТУПКА

Бранилац који у прекршајном поступку није поступао као бранилац по службеној дужности, у ком случају би се засновао облигациони однос између браниоца лично и суда пред којим је поступао, већ је исти у прекршајном поступку поступао по основу пуномоћја, нема активну легитимацију за подношење тужбе ради накнаде трошкова поступка који је обустављен према окривљенима.

Из образложења:

Побијаном пресудом Основног суда у Новом Саду одбијен је тужбени захтев којим је тужилац тражио да му тужена Република Србија, Прекршајни суд, на име награде браниоца у прекршајном поступку вођеном пред тим прекршајним судом исплати трошкове заступања странке, као и да му накнади парничне трошкове.

Одредбом члана 265. став 1 Законика о кривичном поступку, који се применом одредбе члана 148 Закона о прекршајима, сходно примењује и у прекршајном поступку, прописано је да кад се обустави поступак или се оптужба одбије или се окривљени ослободи од оптужбе, изрећи ће се у решењу, односно пресуди да трошкови поступка из члана 261. став 2 тач. 1 до 6 овог законика, нужни издаци окривљеног и нужни издаци и награда браниоца и пуномоћника (члан 103. став 3), као и награда вештака и стручног саветника, падају на терет буџетских средстава суда. Ставом 6 истог члана прописано је да ако захтев за накнаду нужних издатака и награде из става 1. овог члана не буде усвојен или суд о њему не донесе одлуку у року од три месеца од дана подношења захтева, окривљени и бранилац имају право да потраживања остварују у парничном поступку против Републике Србије.

Супротно наводима жалбе, а имајући у виду утврђено чињенично стање и одредбе материјалног права, правилно је првостепени суд нашао да је основан истакнути приговор недостатка активне легитимације.

Наиме, како тужилац у прекршајном поступку није поступао као бранилац по службеној дужности, у ком случају би се засновао облигациони однос између тужиоца лично и суда пред којим је поступао, већ је тужилац у прекршајном поступку поступао као бранилац окривљених Т.И. и Т.Т, по основу пуномоћја, то су окривљени као заступана лица дужни да овде тужиоцу, као њиховом браниоцу накнаде трошкове одбране настале у прекршајном поступку, а не тужена Република Србија. Имајући у виду, да тужилац у конкретном случају није поступао као бранилац по службеној дужности, његово потраживање је предмет облигационог односа заснованог између

браниоца и заступаних лица (окривљених) који су га ангажовали, па стога правни интерес, а самим тим и активну легитимацију за подношење тужбе у овој правој ствари могу имати само окривљени Т.И. и Т.Т, а не њихов бранилац, овде тужилац.

(Пресуда Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гж 1978/18 од 29.01.2020. године)

Сентенцу саставила: Невена Максимовић, самостални саветник

11. ТРОШКОВИ ВЕШТАЧЕЊА

Одговори вештака на питања и примедбе чине саставни део извођења доказа вештачењем, за које је већ утврђена накнада, па нема места да се за одговоре на питања и примедбе, било писмено или усмено, потражује посебна награда, имајући у виду да се не ради о допунском вештачењу, већ о извођењу већ наложеног вештачења.

Из образложења:

Побијаним решењем Основног суда у Новом Саду тужена је обавезана да судском вештаку исплати износ од 3.410,00 динара на име трошкова изјашњења на примедбе на налаз, у року од 8 дана под претњом извршења.

Основано тужена у жалби истиче да трошкови вештачења и свих радњи које вештак предузме претходно падају на терет стране која је вештачење предложила. Наиме, сходно одредби члана 268. став 3. ЗПП-а, странка која је предложила вештачење или ако је суд наложио странци да сноси трошкове вештачења одређеног по службеној дужности, плаћа накнаду и награду вештаку, а о извршеном плаћању подноси доказ суду у року од 8 дана од дана уплате.

У образложењу побијане одлуке се наводи да је предметне трошкове изјашњења вештака проузроковала тужена, достављањем бројних примедби на налаз вештака. Међутим, првостепени суд губи из вида да је вештачење путем именованог вештака доказни предлог тужиоца, а да одлука о трошковима поступка, укључујући и трошкове вештачења, зависи од коначног исхода спора, односно од успеха странака у поступку, при чему суд треба да води рачуна о томе да трошкови писаног одговора вештака на примедбе на његов налаз нису предвиђени као трошкови судског поступка, односно ни као трошкови, ни као награда за рад вештаку, сходно Правилнику о накнади трошкова у судским поступцима и члану 268. ЗПП-а.

Наиме, одредбама члана 17. и члана 18. Правилника о накнади трошкова у судским поступцима, као и члана 268. ЗПП-а, прописано је да вештак има право на накнаду трошкова и награду за вештачење, а из члана 270. ЗПП-а произлази да вештак суду подноси писани налаз и мишљење. Према одредбама члана 271. став 1. и став 3. ЗПП-а, ако странка има примедбе на налаз и мишљење судског вештака доставиће их у писаном облику, у року који суд одреди за изјашњавање, а суд ће на рочишту да расправи примедбе и покушаће да усагласи налазе и стручна мишљења вештака. Дакле, примедбе на налаз вештака расправљају се на рочишту и вештак је дужан да на питања странака одговори, као део извођења доказа вештачењем, али није дужан да на питања и примедбе странака одговара посебним поднеском (иако му то није забрањено). Одговори вештака на питања и примедбе тако чине саставни део вештачења, односно извођења доказа вештачењем, за које је већ утврђена накнада, па нема места да се за одговоре на питања и примедбе, било писмено или усмено, потражује посебна награда, имајући у виду да се не ради о допунском вештачењу, већ о извођењу већ наложеног вештачења.

(Решење Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гж 1532/20 од 23.06.2020. године)

Сентенцу саставила: Невена Максимовић, самостални саветник

12. ТРОШКОВИ ЗАПИСНИКА О ОШТЕЋЕЊУ ВОЗИЛА

Трошкови сачињења записника о оштећењу су нужни и неопходни за вођење парничног поступка, те је тужени у обавези да их надокнади тужиоцу.

Из образложења:

Тужилац је имао оправдан трошак за сачињење записника о оштећењу возила како би се обезбедили фактички услови за утврђивање висине настале материјалне штете на његовом путничком возилу. С обзиром на то да не постоји законом установљена обавеза трећих оштећених лица да се првенствено и превасходно обрате осигуравачу лица које је скривило саобраћајну незгоду ради сачињавања записника о оштећењу возила, опредељење тужиоца да самостално одабере стручно лице које ће прегледати оштећено возило и о томе сачинити предметни записник независно од стручних служби туженог, не може се сматрати као његов доринос повећању настале штете. Тужиоцу као оштећеном лицу које има намеру да поднесе одштетни захтев туженом не може се ускратити право да сам изврши избор обавезне и додатне документације коју жели да приложи уз одштетни захтев друштву за осигурање у ситуацији када не постоји установљена обавеза првенственог обраћања осигуравачу ради сачињавања записника о оштећењу возила. Предметни трошак је настао за тужиоца поводом предметног штетног догађаја који је скривио осигураник туженог, а тужилац је доказао рачуном да је исти платио, те има право на накнаду трошкова за састављање записника о оштећењу возила у висини плаћеног износа. (идентичан став изражен и у пресуди ВКС пословни број Рев 5310/18 од 23.05.2019. године)

(Пресуда Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гж 558/18 од 18.10.2019. године)

Сентенцу саставила: Невена Максимовић, самостални саветник

13. ТРОШКОВИ САСТАВА ОДШТЕТНОГ ЗАХТЕВА

Тужилац има право на накнаду трошкова на име састава одштетног захтева поднетог друштву за осигурање од стране његовог пуномоћника адвоката, са каматом почев од дана извршности пресуде.

Из образложења:

Тужилац је сходно одредбама члана 917 Закона о облигационим односима, као осигураник, био дужан да обавести осигуравача о настајању осигураног случаја, што је он и учинио подношењем одштетног захтева непосредно друштву за осигурање. Стога тужилац, који је то учинио путем свог пуномоћника адвоката и имао трошкове у вези тога, има право да од туженог, као друштва за осигурање, захтева накнаду тих трошкова. Тужилац је обраћањем туженом путем одштетног захтева иницирао вансудски поступак који је имао за циљ избегавање вођења парничног поступка и настанак парничних трошкова, из чега произлази да је трошак сачињавања предметног захтева био оправдан и нужан. Околности да је одштетни захтев сачинио адвокат, а не сама странка, не ослобађа туженог обавезе накнаде трошкова за његов састав, јер би тиме странка била ускраћена у свом праву да има пуномоћника. Према томе, тужилац сагласно члану 190 Закона о облигационим односима има право на накнаду трошкова на име састава одштетног захтева у износу од 6.000,00 динара.

Међутим, имајући у виду да предметни издатак по природи представља предпроцесни трошак, настао пре подношења тужбе у овој правној ствари, овај суд налази да тужиоцу на досуђени износ по наведеном основу припада законска затезна

камата, али тек од момента протекла парижационог рока (а не како је то тужилац тражио од 11.07.2017. године) тј. од момента када одлука постане извршна, будући да је од тог момента тужени, који дугује накнаду трошка на име сачињења тог захтева за исплату накнаде из осигурања пао у доцњу, у смислу члана 324. ЗОО-а, па од тада тече и обавеза плаћања затезне камате на предметни износ.

(Пресуда Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гж 2275/18 од 10.06.2020. године)

Сентенцу саставила: Невена Максимовић, самостални саветник

14. ПРАВНИ ИНТЕРЕС ЗА ПОДНОШЕЊЕ ТУЖБЕ СА ПРЕДЛОГОМ ЗА ИЗДАВАЊЕ ПЛАТНОГ НАЛОГА

За одлучивање о наплати новчаног потраживања по основу неовлашћеног коришћења електричне енергије није надлежан јавни извршитељ, већ суд у парничном поступку, те тужилац има правни интерес за издавање платног налога.

Из образложења:

Побијаним решењем Основног суда у Новом Саду одбачена је тужба са предлогом за издавање платног налога.

Чланом 455. став 4. ЗПП је прописано да ако на основу веродостојне исправе може да се тражи извршење у складу са законом којим се уређује извршење и обезбеђење, суд ће да изда платни налог само ако тужилац учини вероватним постојање правног интереса за издавање платног налога. Ако тужилац не учини вероватним постојање правног интереса за издавање платног налога, суд ће тужбу да одбаци.

Имајући у виду да из стања у спису произлази да је тужилац уз тужбу са предлогом за издавање платног налога поднео извод из оверених пословних књига, аналитичку картицу, те фактуру, рачун за неовлашћену потрошњу електричне енергије, који представљају веродостојну исправу у смислу члана 455. став 2. тачка 4. и 5. ЗПП, а не представља веродостојну исправу у смислу члана 52. став 4. Закона о извршењу и обезбеђењу, погрешан је закључак првостепеног суда да је тужилац могао да покрене извршни поступак на основу веродостојне исправе ради наплате свог потраживања, у складу са одредбама чл. 3. став 3. Закона о извршењу и обезбеђењу.

Наиме, првостепени суд доноси побијано решење, са образложењем да се у конкретном случају ради о потраживању насталом из комуналних услуга и сродних делатност, те да је за одлучивање о истом надлежан јавни извршитељ, позивајући се на члан 3. став 3. ЗИО-а. Овакав став првостепеног суда није правилан, будући да из веродостоје исправе—аналитичке картице, фактуре, рачуна за неовлашћену потрошњу електричне енергије, те уз тужбу приложених записника о неовлашћеном коришћењу електричне енергије, и записника о контроли мерног места јасно произлази да се потраживање извршног повериоца односи на накнаду за неовлашћено коришћење електричне енергије, што се има сматрати стицањем без основа у смислу члана 210. ЗОО-а (потраживање накнаде за неовлашћено коришћење електричне енергије застарела у општем застарном року од 10 година из члана 371. ЗОО-а), а не новчаним потраживањем насталим из комуналних услуга и сродних делатности (на које се примењује једногодишњи рок застарелости из одредбе чл. 378. став 1. ЗОО-а). Дакле, неспорно је да је јавни извршитељ, сходно члану 3. став 3. ЗИО-а, надлежан за одлучивање о предлогу за извршење на основу извршне исправе ради намирења новчаног потраживања насталог из комуналних услуга и сродних делатности, али како се у конкретном случају не ради о таквој врсти потраживања, већ о потраживању по основу неовлашћеног коришћења електричне енергије, за одлучивање о наплати таквог

новчаног потраживања, није надлежан јавни извршитељ, већ суд у посебном парничном поступку - поступку издавања платног налога или у општем парничном поступку.

С обзиром на наведено, овај суд налази да је тужилац, супротно закључку првостепеног суда, учинио вероватним постојање правног интереса за издавање платног налога, па је овај суд побијано решење укинуо како би првостепени суд мериторно одлучио о предлогу тужиоца за издавање платног налога.

(Решење Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гж 3624/20 од 12.08.2020. године)

Сентенцу саставила: Невена Максимовић, самостални саветник

ПОСТУПЦИ ИЗВРШЕЊА И ОБЕЗБЕЂЕЊА

15. МЕСНА НАДЛЕЖНОСТ ЗА ПОСТУПАЊЕ ПО ПРЕДЛОГУ ЗА ИЗВРШЕЊЕ

За одлучивање о предлогу за извршење или обезбеђење, опште месно надлежан је суд на чијем подручју извршни дужник има пребивалиште или боравиште, односно седиште у складу са одредбом члана 7 ЗИО-а.

Из образложења:

Побијаним решењем Основног суда у Новом Саду, дозвољено је предложено извршење на основу извршне исправе, правноснажне и изврше пресуде Вишег суда у Новом Саду, на целокупној имовини извршног дужника, уз утврђење трошкова извршног повериоца.

Имајући у виду да из стања у спису произлази да је пребивалиште извршног дужника није у Новом Саду, основано се у жалби извршног дужника указује да је побијано решење о извршењу донео месно ненадлежан суд, на који недостатак и другостепени суд пази по службеној дужности, у складу са чланом 78 став 3 ЗИО. Стога је овај суд усвојио жалбу извршног дужника, огласио Основни суд у Новом Саду месно ненадлежним за поступање по предлогу за извршење извршног повериоца, и одредио да се списи предмета уступају Основном суду у Шапцу, као стварно и мено надлежном суду, на даљи поступак.

(Решење Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гжи 760/20 од 07.10.2020. године)

Сентенцу саставила: Маја Унковић, виши судијски сарадник

16. ПЛАЋАЊЕ ДОПРИНОСА ЗА ИЗДРЖАВАЊЕ "ЗА УБУДУЋЕ"

Ако је самом извршном исправом одређено плаћање доприноса за издржавање млдб. извршних поверилаца и за убудуће док за то постоје законски услови, предлог извршних поверилаца којим се потражује допринос за издржавање за убудуће треба усвојити и дозволити предложено извршење.

Из образложења:

Одредбама члана 5 ЗИО прописано је да су при одлучивању о предлогу за извршење суд и јавни извршитељ везани извршном и веродостојном исправом. Суд није овлашћен да испитује законитост и правилност извршне исправе.

Одредбом члана 3 став 1 Конвенције о правима детета прописано је да у свим активностима које се тичу деце, без обзира да ли их предузимају јавне или приватне институције социјалног старања, судови, административни органи или законодавна тела, најбољи интереси детета биће од првенственог значаја.

Имајући у виду стање у списима предмета, цитиране одредбе закона, као и Конвенције о правима детета, основано се жалбом извршних поверилаца указује да је првостепени суд погрешно применио одредбе Закона о извршењу и обезбеђењу. Наиме, побијаним решењем о извршењу суд је предлог за извршење извршних поверилаца делимично усвојио, и то тако што је на основу извршне исправе - пресуде Основног суда у Новом Саду одредио извршење ради намирања доспелих обавеза на име доприноса за издржавање малолетне деце, док је у делу у коме су извршни повериоци потраживали доприносе за издржавање за убудуће, предлог за извршење одбио.

Међутим, имајући у виду одредбе члана 5 ЗИО, те увидом у приложеној извршној исправу, овај суд је утврдио да је између осталог обавезан отац, овде извршни дужник да на име свог дела доприноса за издржавање млдб. деце плаћа месечно износ од по 9.000,00 динара почев од дана подношења тужбе, доспеле износе одједном у року од 15 дана, па убудуће док за то постоје законски услови сваког 1-ог до 15-ог за текући месец. Како је и самом извршном исправом одређено плаћање доприноса за издржавање млдб. извршних поверилаца и за убудуће док за то постоје законски услови, а како су при одлучивању о предлогу за извршење суд и јавни извршитељ везани извршном и веродостојном исправом, овај суд је становишта да је првостепени суд погрешно одлучио када је предлог извршних поверилаца којим се потражује допринос за издржавање за убудуће одбио, јер је исти у том делу у складу са приложеном извршном исправом.

Даље, дозвола извршења на име исплате доприноса за издржавање малодобне деце и за убудуће је у најбољем интересу деце - овде извршних поверилаца, а који интерес је у свим активностима које се тичу деце, без обзира да ли их предузимају јавне или приватне институције социјалног старања, судови, административни органи или законодавна тела, од првенственог значаја, а како примаоци издржавања, у конкретном случају, малолетна деца не би морала сваки пут приликом доспелости сваког потраживања на име доприноса за издржавање, да подносе нове предлоге за извршење и тиме се излажу константним новим трошковима, то је овај суд на основу наведеног жалбу извршних поверилаца усвојио и побијано решење преиначио као у изреци.

(Решење Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гжи 515/19 од 22.11.2019. године)

Сентенцу саставила: Невена Максимовић, самостални саветник

17. ТРОШКОВИ ИЗВРШНОГ ПОСТУПКА

У ситуацији када је извршни дужник покушао да пре предлога за извршење испуни своју обавезу према извршном повериоцу, а извршни поверилац му није доставио тражену диспозицију, извршни дужник није био у могућности да изврши своју обавезу из извршне исправе, па самим тим није дао повод за вођење извршног поступка, нити је проузроковао трошкове извршног поступка.

Из образложења:

Побијаним решењем јавног извршитеља одређено је извршење на основу извршне исправе ради наплате главног потраживања и трошкова извршног поступка, према извршном дужнику Граду Новом Саду. Основано извршни дужник побија првостепено решење у делу у коме је одређено извршење ради наплате трошкова извршног поступка, наводећи да није имао могућност да исплату дугованих износа изврши пре подношења предлога за извршење, из разлога што се извршни поверилац није одазвао његовом позиву да достави диспозицију за плаћање. На наведену околност, извршни дужник је уз жалбу доставио допис године којим је позвао пуномоћника извршног повериоца да достави диспозицију - рачун извршног повериоца за плаћање износа досуђених извршном исправом, а у случају подношења захтева за исплату досуђених износа на рачун пуномоћника извршног повериоца да достави оверену пуномоћ за пријем новца. Уз жалбу је достављен и извод из пријемне књиге - листа из чије садржине произлази да је допис предат од стране извршног дужника пошти истог дана када је и сачињен. Како из приложених доказа произлази да је извршни дужник покушао да пре предлога за извршење испуни своју обавезу према извршном повериоцу, те да му пуномоћник извршног повериоца није доставио тражену диспозицију, основано се у жалби указује да извршни дужник није био у могућности да

изврши своју обавезу из извршне исправе, да самим тим није дао повод за вођење извршног поступка, као и да није проузроковао трошкове извршног поступка. Имајући у виду наведено, одлука о трошковима поступка је донета супротно одредби члана 34. став 1. ЗИО, који прописује да је извршни дужник дужан да извршном повериоцу накнади само оне трошкове који су били потребни ради вођења извршног поступка, што представља разлог који у овом делу спречава извршење у смислу одредбе члана 74. тачка 12. ЗИО. Из наведених разлога, побијано решење о извршењу је преиначено, тако што је предлог извршног повериоца за извршење одбијен за наплату трошкова извршног повериоца и трошкова извршног поступка са накнадом за рад јавног извршитеља, те је извршни поступак у том делу обустављен и укинута су све спроведене радње.

(Решење Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гжи 612/20 од 22.09.2020. године)

Сентенцу саставила: Невена Максимовић, самостални саветник

18. СПРОВОЂЕЊЕ ИЗВРШЕЊА

Јавни извршитељ спровођење извршења може да започне тек уколико таксени обвезник у року одређеном решењем о извршењу не изврши таксену обавезу, те тек тада за њега могу настати одређени трошкови.

Из образложења:

Решењем јавног извршитеља обавезан је извршни дужник - таксени обвезник да у року од 5 дана од дана пријема овог решења поступи по решењу о извршењу Основног суда у Новом Саду тако што ће уплатити на рачун јавног извршитеља наведени износ. Утврђени су досадашњи трошкови извршног поступка, те је обавезан извршни дужник да трошкове уплати у року од 5 дана од дана пријема решења, под претњом принудног спровођења.

Против наведеног решења таксени обвезник је благовремено изјавио жалбу.

Одредбом члана 40. став 1 Закона о судским таксама је прописано да ако физичко лице, као таксени обвезник, не плати таксу у року одређеном у члану 37. овог закона, суд у наредних пет дана доноси решење о извршењу у коме обавезује таксеног обвезника да у року од пет дана од дана пријема решења плати дуговану таксу и казнену таксу од 50% од висине таксе и у коме не одређује средство и предмет извршења, и решење о извршењу доставља извршитељу, а у спису забележава да је решење достављено извршитељу. Уз решење о извршењу суд прилаже и доказ о томе да је таксеном обвезнику достављен налог, односно опомена о плаћању таксе. Извршитељ доставља решење о извршењу таксеном обвезнику.

Имајући у виду цитирану законску одредбу, те стање у спису, овај суд је нашао да у овој фази поступка није било места доношењу побијаног решења са наведеном садржином. Наиме, јавни извршитељ је био дужан да изврши достављање решења о извршењу Основног суда у Новом Саду, а да спровођење извршења започне тек уколико таксени обвезник у року одређеном наведеним решењем не изврши таксену обавезу. Поред изнетог, а имајући у виду да из одредбе члана 23 став 4 ЗИО произлази да се управљање извршним поступком и предузимање појединих извршних радњи налаже закључком, налог извршитеља садржан у ставу 1 изреке побијаног решења није могао бити донет у форми решења, него у форми закључка, против којег, сходно одредби члана 24 став 5 ЗИО, није дозвољен правни лек. Такође, садржина оваквог закључка не може бити идентична садржини решења чије се извршење спроводи, што је у побијаном ставу 1 решења случај, јер се истим обавезује таксени обвезник на исто

на шта је већ обавезан решењем чије се извршење спроводи, па је и у том смислу материјално право у овом делу побијаног решења погрешно примењено.

Имајући у виду да је јавни извршитељ дужан да спровођење извршења започне тек уколико таксени обвезник у року одређеном решењем о извршењу не изврши таксену обавезу, те да тек тада за њега могу настати одређени трошкови, овај суд је укинуо побијано решење и у делу којим се утврђују трошкови извршног поступка и обавезује таксени обвезник да исте уплати.

(Решење Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гжи 540/20 од 12.08.2020. године)

Сентенцу саставила: Драгана Панић, виши судијски сарадник

19. ПОВРАЋАЈ ДВОСТРУКО НАПЛАЋЕНЕ ТАКСЕ

Таксени обвезник повраћај двоструко наплаћене таксе не може тражити предлогом за противизвршење, него своје потраживање може да оствари путем захтева за повраћај дупло наплаћене таксе, који подноси суду који је донео решење о извршењу ради наплате судске таксе.

Из образложења:

Побијаним решењем одбачен је предлог извршног дужника да суд одреди противизвршење према Републици Србији - Високи савет судства, Основни суд у Новом Саду, ради повраћаја двоструко наплаћене таксе. Поступак принудне наплате судске таксе није класичан извршни поступак који се води по предлогу извршног повериоца против извршног дужника, нити је исти последица грађанскоправног односа, него се ради о наплати јавног прихода, односно у питању је једностранчки поступак који се покреће по службеној дужности и у коме нема статусних позиција у виду извршног повериоца и извршног дужника, већ се као странка у истоме означава само таксени обвезник. Стога, Република Србија, Високи савет судства, Основни суд у Новом Саду, у предметном поступку принудне наплате судске таксе, у коме је дошло до двоструке наплате судске таксе, није била извршни поверилац, па се у том својству није ни могла означити као извршни поверилац у конкретном случају. Међутим, то што је ипак дошло до оваквог означања процесних позиција странака, не утиче на законитост и правилност побијаног решења, јер је одлука о одбачају поднетог предлога правилна, па се у складу са тим и овај суд следио оваквим означањем.

Одлучујући о жалби, овај суд се руководио одредбом члана 43. став 1. Закона о судским таксама, којим је прописано да лице које је платило таксу коју уопште није било дужно да плати или је платило таксу у већем износу од прописаног, као и лице које је платило таксу за судску радњу, а та радња из било ког разлога није извршена, има право на повраћај таксе, те одредбом члана 44. став 1. и став 2. истог закона, којим је прописано да се захтев за повраћај таксе подноси суду који је решавао у првом степену и то у року од 30 дана од дана када је такса погрешно плаћена, односно од дана сазнања да судска радња није извршена, а најкасније у року од шест месеци од дана када је такса плаћена, те да ако усвоји захтев, суд доноси решење о повраћају таксе и доставља га Управи за трезор ради извршења.

Имајући у виду цитиране законске одредбе, као и то да се предметним предлогом управо тражи повраћај дупло наплаћене судске таксе, те чињеницу да је Закон о судским таксама *lex specialis* када се ради о поступку принудне наплате судске таксе, таксени обвезник, повраћај двоструко наплаћене таксе не може тражити предлогом за противизвршење, него своје потраживање може да оствари путем захтева за повраћај дупло наплаћене таксе који подноси суду који је донео решење о извршењу ради наплате судске таксе.

(Решење Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гжи 734/20 од 06.10.2020. године)

Сентенцу саставила: Невена Максимовић, самостални саветник

20. ПРОМЕНА ИЗВРШНОГ ДУЖНИКА

Промена дужника се може извршити само када је спроведена универзална сукцесија путем одговарајућих статусних одлука, односно сингуларна путем одговарајућег уговора.

Из образложења:

Према стању у спису предмета извршни поверилац је поднео предлог за извршење на основу извршне исправе према лицу које у исправи није означено као дужник. Побиијаним решењем предлог за извршење је одбијен.

Одредбом члана 48. ЗИО прописано је да се извршни поступак води и на предлог и у корист лица које као извршни поверилац није означено у извршној или веродостојној исправи, ако јавном или по закону овереном исправом докаже да је потраживање из извршне или веродостојне исправе прешло на њега, а ако такав доказ није могућ - ако прелаз потраживања докаже правноснажном или коначном одлуком донетом у парничном, прекршајном или управном поступку. У ставу 3. прописано је да одредбе става 1 и 2 овог члана сходно се примењују и кад се извршни поступак води према лицу које у извршној или веродостојној исправи није означено као дужник, као и када после доношења решења о извршењу на основу извршне или веродостојне исправе обавеза извршног дужника пређе на друго лице, као стицаоца обавезе.

Извршење се може одредити и према лицу које у извршној исправи није означено као дужник, уколико је оно својство дужника стекло путем одговарајућих статусних одлука или одговарајућег уговора. Дакле, да би се могло одредити извршење према лицу које није дужник из извршне исправе, извршни поверилац је дужан да докаже прелаз обавезе на то лице било јавном или по закону овереном исправом, било путем судске одлуке, односно одлуке управног органа. Извршни поверилац мора доказати правно следбеништво новоозначеног извршног дужника у погледу предметне обавезе у односу на дужника из извршне исправе. Правно следбеништво може бити генерално и појединачно. Да би се могло констатовати да је једно лице сукцесор - следбеник другог, мора се утврдити постојање одговарајућих аката - одлука или уговора којима је извршена било универзална, било сингуларна сукцесија и тек на основу таквих аката се може закључити да ли је новоозначени дужник сукцесор бившег дужника, универзални или сингуларни. Дакле, промена дужника се може извршити само када је спроведена универзална сукцесија путем одговарајућих статусних одлука, односно сингуларна путем одговарајућег уговора. Будући да извршни поверилац није доказао правно следбеништво између свог дужника и новоозначеног извршног дужника, предлог за извршење извршног повериоца је исправно одбијен, те је овај суд потврдио првостепено решење.

(Решење Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гжи 404/20 од 23.06.2020. године)

Сентенцу саставила: Невена Максимовић, самостални саветник

21. СТАТУСНЕ ПРОМЕНЕ ПРИВРЕДНИХ СУБЈЕКТА И НАЧЕЛО ФОРМАЛНОГ ЛЕГАЛИТЕТА

У ситуацији када је извршена статусна промена одвајање уз припајања на тај начин што је Друштво дељеник пренело део имовине са припадајућим делом

обавеза на Друштво стицаоца, у том случају Друштво дељеник и након извршене статусне промене наставља да постоји као самостални привредни субјект који преосталом имовином одговара за своја права и обавезе, независно од Друштва стицаоца. Из наведених разлога, уколико је извршење предложено и одређено према Друштву стицаоцу, а обавеза из извршне исправе гласи на Друштво дељеника, не постоји идентитет извршног дужника означеног у предлогу за извршење и побијаном решењу о извршењу са извршном исправом на основу које је предложено извршење, чиме је повређено начело формалног легалитета у смислу одредбе члана 5. став 1. Закона о извршењу и обезбеђењу.

Из образложења:

Из садржине списка произилази да је извршни поверилац поднео предлог за извршење против извршног дужника N DOO Novi Sad, на основу извршне исправе - пресуде Основног суда у Новом Саду. Извршни поверилац је уз предлог за извршење доставио пресуду Основног суда у Новом Саду, Уговор о одвајању уз припајање привредних друштава, Анекс Уговора о одвајању уз припајање привредних друштава и решење Агенције за привредне регистре. У извршној исправи - пресуди Основног суда у Новом Саду као тужилац је означен Љ. Ј. (овде извршни поверилац), док је као тужени означен "Г.И." доо Нови Сад. Из садржине Уговора о одвајању уз припајање привредних друштава, Анекса истог и решења Агенције за привредне регистре произлази да је извршена статусна промена одвајање уз припајања на тај начин што је привредно друштво "Г.И." доо Нови Сад пренело део имовине са припадајућим делом обавеза на привредно друштво N. DOO Novi Sad.

Закључком је првостепени суд обавезао извршног повериоца да у року од осам дана у складу са чланом 48. ЗИО достави исправу из које се може утврдити да је конкретна обавеза "Г.И." доо Нови Сад из пресуде Основног суда у Новом Саду, прешла на извршног дужника будући да према члану 2. Уговора о одвајању и припајању привредних друштава друштво стицалац преузело обавезе у одређеном износу, а да обавеза из достављене извршне исправе у моменту преузимања наведене обавезе још увек није настала, све под претњом законских последица.

Поступајући по закључку извршни поверилац је поднеском обавестио првостепени суд да своје право истакнуто према означеном извршном дужнику заснива на достављеним извршним исправама и јавним исправама, као на законским одредабама члана 505. Закона о привредним друштвима. С тим у вези, извршни поверилац је указао да извршни дужник N. DOO Novi Sad одговоран за обавезе привредног друштва "Г.И." доо Нови Сад на основу члана 505. став 2. Закона о привредним друштвима који предвиђа да друштво стицалац постаје солидарно одговорно са друштвом преносиоцем за његове обавезе које нису пренете на друштво стицаоца, али само до износа разлике вредности имовине друштва преносиоца која му је пренета и обавеза друштва преносиоца која му је пренета и обавеза друштва преносиоца које је преузето, осим ако је са одређеним повериоцем другачије уговорено. Одредбом члана 74. ЗИО став 1. тачка 7. је прописано да извршни дужник може жалбом да побија решење о извршењу из разлога који спречава спровођење извршења и то ако потраживање није прешло или није пренето на извршног повериоца или ако обавеза није прешла или није пренета на извршног дужника.

Одредбом члана 5. став 1. Закона о извршењу и обезбеђењу прописано је да су при одлучивању о предлогу за извршење суд и јавни извршитељ везани извршном и веродостојном исправом. Цитирана одредба Закона о извршењу и обезбеђењу прописује начело формалног легалитета и везаност извршног суда извршном исправом.

Имајући у виду да је у конкретном случају извршење предложено и одређено према извршном дужнику N. DOO Novi Sad, а обавеза из извршне исправе гласи на

привредно друштво "Г.И." доо Нови Сад, основано се у жалби извршног дужника указује да не постоји идентитет извршног дужника означеног у предлогу за извршење и побијаном решењу о извршењу са извршном исправом на основу које је предложено извршење, чиме је повређено начело формалног легалитета у смислу одредбе члана 5. став 1. Закона о извршењу и обезбеђењу.

Основано се у жалби извршног дужника указује да у конкретном случају нема места примени одредбе члана 505. став 2. Закона о привредним друштвима, на коју се извршни поверилац позвао. Наиме, одредба члана 505. став 2. Закона о привредним друштвима на уопштен начин регулише правне последице статусних промена и однос друштва стицаоца и друштва преносиоца, а у конкретном случају се ради о сатутсној промени одвајања уз припајање, у којој је друштво преносилац, овде "Г.И." доо Нови Сад, наставило да постоји као активно привредно друштво, која статусна промена није регулисана цитираном законском одредбом.

Поред тога, основано се у жалби извршног дужника указује да у конкретном случају нема места примени одредбе члана 48. став 1. Закона о извршењу и обезбеђењу који предвиђа да се извршни поступак води на предлог и у корист лица које као извршни поверилац није означено у извршној исправи или веродостојној исправи, ако јавном или по закону овереном исправом докаже да је потраживање из извршне или веродостојне исправе прешло или пренето на њега, а ако такав доказ није могућ - ако прелаз или пренос потраживања докаже правноснажном или коначном одлуком донетом у парничном, прекршајном или управном поступку. Како у конкретном случају нису наступили услови из члана 48. став 1. ЗИО, основано се у жалби извршног дужника указује да по наведеном основу обавеза из извршне исправе није могла прећи са привредног друштва "Г.И." доо Нови Сад на извршног дужника.

Имајући у виду да је привредно друштво "Г.И." доо Нови Сад и након извршене статусне промене наставило да постоји као активно привредно друштво које преосталом имовином одговара за своја права и обавезе, као и да извршни поверилилац није пружио доказе на околност да је обавеза из извршне исправе која гласи на привредно друштво "Г.И." доо Нови Сад прешла на извршног дужника N DOO Novi Sad, основано се у жалби извршног дужника указује да постоје разлози који спречавају извршење предвиђени чланом 74. став 1. тачка 7. Закона о извршењу и обезбеђењу.

(Из решења Вишег суда у Новом Саду, пословни број ГжИ 305/2020 од 02.06.2020. године)

Сентенцу саставила: Милица Докић, виши судијски сарадник

22. УКИДАЊЕ КЛАУЗУЛЕ ИЗВРШНОСТИ И ПРОТИВИЗВРШЕЊЕ

Чињеница да су укинуте клаузуле правноснажности и извршности на пресуди на основу које је одређено извршење, не представља разлог за противизвршење.

Из образложења:

Одредбом члана 115 ст. 1 т. 1 Закона о извршењу и обезбеђењу прописано је да се предлог за противизвршење подноси ако је: 1) извршна исправа правноснажно или коначно укинута, преиначена, поништена, стављена ван снаге или је на други начин утврђено да нема дејство - у року од 30 дана од када је извршни дужник примио одлуку о томе.

Сходно наведеној одредби и стању у списима предмета, неосновани су жалбени наводи извршног дужника којима се наводи да пресуда због пропуштања, на основу које је одређено извршење, није подобна за извршење, да је без дејства из ралога што су укинуте клаузуле правноснажности и извршности. Наиме, овај суд сматра да је

првостепени суд правилно заузео став да разлог за противизвршење на који се позива извршни дужник, наведен у чл. 115 ст. 1 т. 1, није испуњен. Наиме, извршна исправа и даље постоји у правном промету, а чињеница да су укинута клаузуле правноснажности и извршности на пресуди на основу признања, на основу које је првобитно извршни поверилац поднео предлог за извршење и на основу које је одређено извршење, не представља разлог за противизвршење, сходно одредби чл. 115 ст. 1 т.1, будући да о жалби туженог још увек није одлучено, те иста није правноснажно или коначно укинута, преиначена, поништена стављена ван снаге, нити је на други начин утврђено да нема правно дејство, те је предлог за противизвршење требало одбити.

(Решење Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гжи 25/20 од 22.01.2020. године)

Сентенцу саставила: Невена Максимовић, самостални саветник

23. ПРОТИВИЗВРШЕЊЕ

Уколико је извршни поверилац намирен у целости пре покретања извршног поступка, а не добровољно у току извршног поступка мимо суда, нема услова за одређивање противизвршења, већ је наводе о исплаћеном дугу извршни дужник требао истицати у жалби против решења којим је одређено извршење.

Из образложења:

Одредбом члана 115 Закона о извршењу и обезбеђењу прописано је да се предлог за противизвршење подноси ако је: 1) извршна исправа правноснажно или коначно укинута, преиначена, поништена, стављена ван снаге или је на други начин утврђено да нема дејство - у року од 30 дана од када је извршни дужник примио одлуку о томе; 2) у току извршног поступка извршни дужник добровољно намирио потраживање извршног повериоца мимо суда тако да је извршни поверилац двоструко намирен - у року од 30 дана од окончања извршног поступка; 3) решење о извршењу укинута или преиначено тако да је предлог за извршење одбачен или одбијен - у року од 30 дана од када је извршни дужник примио одлуку; 4) правноснажном судском одлуком утврђена недозвољеност извршења - у року од 30 дана од када је извршни дужник примио одлуку; 5) извршни поверилац примио више од свог потраживања или ако при извршењу на заради и другим сталним новчаним примањима нису поштоване одредбе о ограничењу извршења - у року од 30 дана од окончања извршног поступка. Извршни дужник не може да остварује потраживање у парничном поступку док не истекне рок у коме може да предложи противизвршење.

Сходно наведеној одредби и стању у списима предмета, неосновани су жалбени наводи извршног дужника да првостепени суд погрешно тумачи одредбу чл. 115 ст. 2 ЗИО. Наиме, овај суд сматра да је првостепени суд правилно заузео став да разлог за противизвршење на који се позива извршни дужник, није није ни један од разлога због којих се сходно чл. 115 ст. 1 т. 2 може тражити противизвршење. Наиме, извршни дужник наводи да је извршни поверилац наплатио потраживање два пута и вансудски и судски, те да су се стекли услови да суд одреди противизвршење за део више наплаћеног потраживања. Међутим, с обзиром на тврдње извршног дужника да је извршни поверилац намирен у целости пре покретања извршног поступка, а не добровољно у току извршног поступка мимо суда, што би сходно чл. 115 ст.1 т. 2 ЗИО био разлог за противизвршење, правилно је првостепени суд нашао да нема услова за одређивање противизвршења. Извршни дужник је, уместо предлагања противизвршења, требао наводе о исплаћеном дугу истицати у жалби против решења којим је одређено извршење, а како то није учинио, не може из наведеног разлога тражити

противизвршење, већ евентуално може покренути парнични поступак против извршног повериоца ради враћања стеченог без основа.

(Решење Вишег суда у Новом Саду, пословни број ГжИ 437/20 од 24.06.2020. године)

Сентенцу саставила: Божица Гајић, судијски сарадник

24. ОБУСТАВЉАЊЕ ИЗВРШНОГ ПОСТУПКА

Јавни извршитељ има могућност да достављање решења о извршењу затражи од суда који га је донео, те нема право да на достављање обавезује извршног повериоца и обуставља поступак услед непоступања повериоца по решењу.

Из образложења:

Решењем јавног извршитеља обустављен је поступак извршења и одређено је да се укидају све радње уколико се тиме не дира у стечена права других лица.

Имајући у виду стање у списима предмета, овај суд сматра да у конкретном случају нису испуњени услови за обуставу поступка прописани чланом 129 ЗИО-а, с обзиром да је решење о извршењу које се налази у списима предмета, донео Основни суд у Новом Саду, те сходно томе јавни извршитељ има могућност да достављање истог затражи од тог суда, а нема право да на достављање обавезује извршног повериоца. Сходно наведеном, сама чињеница да извршни поверилац није поступио по закључку јавног извршитеља којим је обавезан да достави наведено решење о извршењу, не може бити разлог за обуставу поступка из члана 129. ЗИО-а, због чега је овај суд, жалбу извршног повериоца усвојио и укинуо решење о обустави поступка.

(Решење Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гжи 712/20 од 30.09.2020. године)

Сентенцу саставила: Маја Унковић, виши судијски сарадник

25. МЕСНА НАДЛЕЖНОСТ ЈАВНОГ ИЗВРШИТЕЉА

Нема места обустави извршног поступка који је покренут пред месно ненадлежним јавним извршитељем, већ јавни извршитељ доноси закључак о обустави спровођења извршења пред њим и одређивању другог јавног извршитеља кога предложи извршни поверилац, те уступа списе предмета другом јавном извршитељу на спровођење.

Из образложења:

Јавни извршитељ за подручје Вишег суда у Новом Саду и Привредног суда у Новом Саду се побијаним решењем огласио месно ненадлежним за поступање у овој правној ствари и обуставила извршни поступак, позивајући се на одредбу члана чл. 393 ст. 2 ЗИО, којом је прописано да је за поступање по предлогу за извршење искључиво надлежан јавни извршитељ на чијем подручју извршни дужник има пребивалиште, боравиште или седиште.

Из садржине списа произлази да је јавни извршитељ пропустио да обавести повериоца да се дужник не налази на адреси из предлога, чиме га је онемогућио да расправља, будући да сходно члану 139 ЗИО поверилац има могућност да уместо постојећег означи другог јавног извршитеља. Наиме, наведени члан прописује да извршни поверилац може назначити да извршење настави други јавни извршитељ уместо већ одређеног, у ком случају јавни извршитељ доноси закључак о обустави спровођења извршења пред њим и одређивању другог јавног извршитеља и уступа

списе предмета другом јавном извршитељу, који одмах доноси закључак о настављању извршења.

(Решење Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гжи 614/19 од 27.11.2019. године)

Сентенцу саставила: Невена Максимовић, самостални саветник

26. СПРОВОЂЕЊЕ ИЗВРШЕЊА ПЛЕНИДБОМ ПОТРАЖИВАЊА ИЗВРШНОГ ДУЖНИКА ПРЕМА ЊЕГОВОМ ДУЖНИКУ

Извршни поверилац је овлашћен да од дужника извршног дужника захтева исплату пренесеног потраживања, односно да на основу закључка јавног извршитеља о преносу потраживања и извршне исправе поднесе предлог за извршење против дужника извршног дужника или да ступи у већ покренути извршни поступак на место извршног дужника.

Из образложења:

Према стању у спису, на основу решења о извршењу Основног суда у Новом Саду, а с обзиром на предлог извршног повериоца да се извршење спроведе пленидбом потраживања које извршни дужник има према свом дужнику, јавни извршитељ је закључком одредио спровођење извршења пленидбом потраживања које извршни дужник има према свом дужнику, те је по предлогу извршног повериоца, закључком пренео на извршног повериоца потраживање које извршни дужник има према свом дужнику по пресуди Привредног суда у Новом Саду, ради наплаћивања.

Извршни поверилац је поднеском од јавног извршитеља захтевао спровођење закључка, односно да се изврши наплата његовог потраживања од дужниковог дужника, након чега је јавни извршитељ донео ожалбено решење, којим је одбачен је захтев извршног повериоца као недозвољен.

С обзиром на стање у спису, овај суд налази да је јавни извршитељ правилно применио материјално право када је одлучио да одбаци захтев извршног повериоца као недозвољен. Наиме, у датој ситуацији, јавни извршитељ, како је то правилно нашао, нема законску могућност да спроведе предметни закључак, како је то извршни поверилац захтевао, већ је, имајући у виду одредбе члана 279. став 1. и члана 279. а став 1. и 2. Закона о извршењу и обезбеђењу, управо извршни поверилац, који иначе, насупрот његовим тврдњама, у конкретном, не може имати статус излучног повериоца, имајући у виду одредбе чл. 50. Закона о стечају, а с обзиром на природу потраживања (према коме је излучни поверилац овлашћење да у стечају поднесе захтев за излучење ствари, на којој има стварна или лична права) тај који је овлашћен да од дужника извршног дужника захтева исплату пренесеног потраживања, односно да на основу предметног закључка јавног извршитеља о преносу потраживања и извршне исправе поднесе предлог за извршење против дужника извршног дужника или да, ако је по предлогу извршног дужника већ донето решење о извршењу, против његовог дужника, извршни поверилац на основу закључка јавног извршитеља о преносу потраживања ступи у већ покренути извршни поступак на место извршног дужника.

(Решење Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гжи 523/20 од 06.08.2020. године)

Сентенцу саставила: Невена Максимовић, самостални саветник

27. СУДСКИ ПЕНАЛИ

У поступку спровођења извршења ради испражњења и предаје непокретности, није прописана могућност изрицања судских пенала у случају непоступања извршног дужника у остављеном року.

Из образложења:

Према стању у списима предмета, извршни повериоци су поднели предлог за извршење против извршног дужника, на основу извршне исправе - пресуде, а којом је извршни дужник обавезан да извршним повериоцима преда у посед стан, ослобођен од лица и ствари, те је предложено да се наложи извршном дужнику да извршним повериоцима преда у посед наведени стан у накнадном року од 8 дана од пријема решења, те да се изрекну судски пенали тако ће се обавезати извршни дужник да извршним повериоцима солидарно плати износ од 30.000,00 динара за сваких 7 дана задоцњења, као и да се одреди извршење ради наплате судских пенала и трошкова извршења на целокупној имовини извршног дужника и да извршење спроведе јавни извршитељ. Извршни повериоци су уредили предлог тако што су исти означили као предлог за одређивање судских пенала. Побижаним решењем првостепени суд је одбио овакав предлог извршних поверилаца.

Имајући у виду наведено, као и релевантне законске одредбе (чл. 340 и 355 ЗИО), правилно је првостепени суд одбио предметни предлог извршних поверилаца за изрицање судских пенала, будући да је, као што то и првостепени суд наводи, у конкретном случају извршном дужнику извршном исправом одређена обавеза да преда у посед непокретност, при чему Закон о извршењу и обезбеђењу посебно регулише спровођење извршења ради испражњења и предаје непокретности, у ком случају није прописана могућност изрицања судских пенала у случају непоступања извршног дужника у остављеном року.

Сходно наведеном, а супротно жалбеним наводима у конкретном случају се не ради о класичној радњи чињења, него о предаји поседа, као посебној радњи, за које је Законом о извршењу и обезбеђењу у посебној глави под називом „Испражњење и предаја непокретности“ прописан начин спровођења извршења.

(Решење Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гжи 609/20 од 19.08.2020. године)

Сентенцу саставила: Невена Максимовић, самостални саветник

28. ОБУСТАВА ИЗВРШНОГ ПОСТУПКА

Рокови у извршном поступку нису текли за време ванредног стања проглашеног дана 15.03.2020. године, те нема места обустави поступка када је извршни поверилац предујмио трошкове поступка тек по протеклу ванредног стања.

Из образложења:

Побижаним решењем јавног извршитеља обустављен је извршни поступак. Према стању у спису, решењем о извршењу одређено је извршење против извршних дужника, ради наплате новчаног потраживања извршног повериоца. Закључком јавног извршитеља извршни поверилац је обавезан да се у року од 8 дана од дана пријема закључка јавном извршитељу предујми трошкове поступка. Наведени закључак извршног повериоца је примио дана 21.04.2020. године, а по истоме поступио, односно уплатио предујам трошкова јавном извршитељу дана 13.05.2020. године. Међутим, јавни извршитељ је донео ожалбено решење са образложењем да извршни поверилац није предујмио трошкове поступка у остављеном року.

Основано извршни поверилац у жалби истиче да је Уредбом о роковима у судским поступцима за време ванредног стања проглашеног дана 15.03.2020. године у чл. 1 прописано да рокови за подношење тужбе у парничном поступку, приватне тужбе у кривичном поступку, предлога за покретање ванпарничног поступка или поступка извршења и обезбеђења, подношење тужбе у управном спору и подношење уставне желбе, престају тећи за време ванредног стања проглашеног 15.03.2020. године, док је у чл. 2 прописано да рокови за изјављивање правних лекова, правних средстава или за предузимање других процесних радњи у поступцима из чл. 1, као и да је чл. 2 ст. 1 тач. 5 Закона о важењу Уредаба које је Влада донела за време ванредног стања уз супотпис председника Република и које је Народна скупштина потврдила, прописано да даном укидања ванредног стања престаје да важи Уредба о роковима у судским поступцима за време ванредног стања проглашеног 15.марта 2020. године, те да је Одлука о укидању ванредног стања ступила даном објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“, 06.05.2020. године, што значи да рокови у наведени поступцима нису текли, као и да је трошкове предујма уплатио на рачун јавног извршитеља дана 13.05.2020. године, односно седмог дана након укидања ванредног стања.

Имајући у виду наводе жалбе, те цитирани члан 2 Уредбе о роковима у судским поступцима за време ванредног стања проглашеног дана 15.03.2020. године, овај суд сматра да није било услова за доношење побијаног решења, односно за обуставу поступка, будући да, како рокови за предузимање процесних радњи у поступцима наведеним у члану 1 исте Уредбе, па тако и у овом поступку, нису текли за време ванредног стања, те како је извршни поверилац трошкове предујма јавном извршитељу уплатио седмог дана након укидања ванредног стања, то је извршни поверилац исте предујмио у року, без обзира на то што је предметни закључак запримио дана 21.04.2020. године, односно рок за уплату, као рок за предузимање процесне радње у конкретном поступку коју је имао као поверилац у истом поступку, му је почео тећи тек након укидања ванредног стања, дана 06.05.2020. године. Стога је овај суд жалбу извршног повериоца усвојио и укинуо побијано решење.

(Решење Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гжи 454/20 од 19.08.2020. године)

Сентенцу саставила: Невена Максимовић, самостални саветник

29. ПРАВО НА ПОДНОШЕЊЕ ПРЕДЛОГА ЗА ИЗВРШЕЊЕ ЗА ВРЕМЕ ВАНРЕДНОГ СТАЊА

Уредба о роковима у судским поступцима за време ванредног стања проглашеног 15.03.2020. године прописује да рокови за подношење побројаних иницијалних аката престају тећи за време ванредног стања проглашеног 15.03.2020. године, али то не утиче на право извршног повериоца на подношење тужбе или предлога за извршење.

Из образложења:

Побијаним решењем Јавног извршитеља, на основу извршне исправе - пресуде - одређено је предложено извршење и обавезан је извршни дужник да намири новчано потраживање извршним повериоцима. Наложено је Народној банци Србије - Одељењу за принудну наплату - да поступи у складу са овим решењем, да изврши пленидбу наведених новчаних средстава са рачуна извршног дужника, и да их пренесе на рачун пуномоћника извршног повериоца.

Имајући у виду да је предлог за извршење је поднет након истека парционог рока од 8 дана за добровољно испуњење обавезе из извршне исправе, не могу

прихватити жалбени наводи извршног дужника којима се указује да се предметно дуговање налази у процедури добровољног плаћања.

Наводима жалбе извршни дужник указује на Уредбу о роковима у судским поступцима за време ванредног стања проглашеног 15.03.2020. године која у члану 1 прописује да рокови за подношење тужбе у парничном поступку, приватне тужбе у кривичном поступку, предлога за покретање ванпарничног поступка или поступка извршења и обезбеђења, подношења тужбе у управном спору и подношења уставне жалбе, престају тећи за време ванредног стања проглашеног 15.03.2020. године, а у ставу 2 да рокови за изјављивање правних лекова, правних средстава или за предузимање других процесних радњи у поступцима из члана 1 Уредбе, престају тећи за време ванредног стања проглашеног 15. марта 2020. године. Поред наведеног, извршни дужник указује и да је Министарство правде под бројем 40-08-330/2020-5 дана 17.03.2020. године донело Препоруку за рад јавних извршитеља за време ванредног стања проглашеног 15. марта 2020. године којом је препоручено комори јавних извршитеља да донесе упутства за одлагање извршних поступака, и којом су таксативно наведени они извршни поступци на које се ова препорука не односи, а где не спада овај извршни поступак. С тим у вези, извршни дужник је указао да су извршни повериоци пропустили да након укидања ванредног стања позову извршног дужника да добровољно изврши своју обавезу.

Међутим, цитирана Уредба говори о роковима јасно наводећи у којим ситуацијама не теку рокови за време ванредног стања, што овде није случај, с обзиром на то да подношење предлога за извршење није везано ни за један законски рок, а самим тим нема услова за примену наведене Уредбе у конкретном случају. Наиме, Уредба се односи на рокове везано за подношење тужби у парничном и другим поступцима, и предлоге у ванпарничном или поступку извршења и обезбеђења, као и на правне лекове, односно да су за време трајања ванредног стања проглашеног 15. марта 2020. године престали да теку рокови, али то не утиче на право на подношење тужбе или предлога за извршење, те се сходно наведеном, у конкретном случају, наведена Уредба не може применити. Што се тиче наведене Препоруке Министарства правде на коју се извршни дужник позива, са тим у вези је потребно истаћи да самим тим што се ради о препоруци, иста не обавезује, него се само препоручује јавним извршитељима како да поступају у појединачним случајевима за време трајања ванредног стања. Са друге стране је такође потребно истаћи да је начин рада и обавезујуће поступање јавних извршитеља прописано законом, те да је у конкретном случају јавни извршитељ поступао и побијано решење донео у складу са приложеном извршном исправом као и адекватним законским одредбама. Поред тога, цитирана Уредба и Препорука не прописују обавезу извршног повериоца да након укидања ванредног стања позове извршног дужника да добровољно испуни своју обавезу, па жалбени наводи којима се првостепено решење побија у овом делу нису основани.

(Решење Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гжи 574/20 од 06.08.2020. године)

Сентенцу саставила: Невена Максимовић, самостални саветник

30. НАСИЉЕ У ПОРОДИЦИ

Изостанак кривичног поступка и правноснажне осуђујуће пресуде за означено кривично дело, не искључује постојање породичног насиља и право на грађанскоправну заштиту жртве насиља.

Из образложења:

Побијаним решењем Основног суда у Новом Саду је предлог тужилаца за одређивање привремене мере усвојен. Одређена је привремена мера којом се туженом забрањује да предузима радње које могу нанети штету млт. тужиоцима и тужили, да се уздржава од било које врсте непосредног или посредног контакта са млтб. тужиоцима и тужилом или контакта путем трећег лица, телефоном или путем друштвених мрежа, а све наведено под претњом принудног извршења. Одређено је да ће ова привремена мера трајати до правноснажног окончања парничног поступка.

Насиље у породици подразумева свако понашање које одступа од стандарда уобичајеног опхођења и комуницирања са члановима породице, посебно ако постоји одређени континуитет, тј. трајност и виšekратност таквог понашања. Према изведеним доказима, тужени наставља да крши изречене забране узнемиравања, приближавања и приступа у простор око места становања, рада и школовања млтб. тужилаца.

Сврха привремене мере у парницама из породичних односа, јесте управо у томе да се спречи употреба силе или настанак ненадокнадиве штете, па се у породичним споровима може привременом мером и исцрпети тужбени захтев, што не спречава суд да у даљем току поступка утврди другачије чињенице и донесе мериторну одлуку која је супротна издатој мери. У овим поступцима важи начело хитности, а чињенице се утврђују само до нивоа вероватноће. У таквој ситуацији, примарно је утврдити испуњеност услова за одређивање привремене мере предвиђених правилима о обезбеђењу садржаним у Закону о извршењу и обезбеђењу, а све друге доказе који у даљем току поступка буду изведени ће првостепени суд свакако имати у виду приликом мериторног одлучивања у предметној ствари.

С тим у вези, неосновани су наводи жалбе туженог да му је суд, без икаквог валидног доказа у виду медицинске документације, односно налаза и извештаја лекара специјалисте неуропсихијатра, психолога и ортопеда о претрпљеним телесним повредама и психичке узнемирености на страни тужилаца, као и без осуђујуће кривичне пресуде због кривичног дела насиље у породици изрекао привремену меру. Наиме, околност да тужени није осуђен за кривично дело насиље у породици нема значаја, јер изостанак кривичног поступка и правноснажне осуђујуће пресуде за означено кривично дело, не искључује постојање породичног насиља и право на грађанскоправну заштиту жртве насиља, у складу са одредбама Породичног закона.

Првостепени суд је на основу исказа тужиле утврдио да у радњама туженог има понашања које представља насиље у породици, те како је током поступка доказано да тужени не поштује изречене привремене мере, овај суд налази да је основано првостепени суд издао привремену меру, с обзиром на то да тужени врши насиље према тужиоцима које је таквог интензитета да не трпи одлагање.

(Решење Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гж2 49/20 од 29.10.2020. године)

Сентенцу саставила: Јелена Загорчић, виши судијски сарадник

31. ЗАШТИТА ОД НАСИЉА У ПОРОДИЦИ - ОБЈЕКТИВНА ОПАСНОСТ ОД УПОТРЕБЕ СИЛЕ И СУБЈЕКТИВНИ СТРАХ

Суд је дужан да у поступку одлучивања о предлогу за одређивање привремене мере, у мери потребној за одлучивање, цени све доказе на околности од значаја за одлуку у тој фази поступка, те да на основу такве оцене доказа, до степена вероватног утврди да ли је од стране туженог у односу на тужилу извршено насиље и да ли објективно постоји опасност од употребе силе, а не да

наведено цени на само на основу субјективног осећаја тужиље да ли трпи страх од туженог или га не трпи.

Из образложења:

Побијаним решењем Основног суда у Новом Саду одбијен је предлог тужиље за одређивање привремене мере којом би се забранило туженом да се приближава тужиљи на удаљености мањој од 50 метара као и којом би се наложило туженом да се исели из породичне куће.

Да би се одредила привремена мера у парницама из породичних односа, тужилац мора учинити вероватним постојање кумулативно постављених услова прописаних одредбама члана 449. став 1. и 3. ЗИО. Сврха привремене мере у парницама из породичних односа, јесте управо у томе да се спречи употреба силе или настанак ненадокнадиве штете. Сходно томе, и у конкретном случају, суд је, да би одлучио о траженим мерама, требао до степена вероватног да утврди да ли је тужени вршио насиље над тужиљом или није, као и то да ли ће без одређивања тражених мера бити употребљена сила, или да ли ће за тужиљу настати ненадокнадива штета.

У образложењу побијане одлуке, првостепени суд је, између осталог, навео да се "објективно гледано поступци туженог могу окарактерисати као насиље, али да субјективно посматрано тужиља не осећа страх од туженог", на основу чега је одбио предлог тужиље за одређивање привремене мере, налазећи да тужиља није учинила вероватним да би без доношења ове привремене мере било угрожено њено душевно спокојство, здравље и телесни интегритет, јер је изричито изјавила да не осећа страх од туженог. Дакле, из образложења првостепене одлуке произлази да је првостепени суд, као једини разлог за одбијање поднетог предлога за одређивање привремених мера, навео да код тужиље не постоји страх, а што је закључио, пре свега, из исказа тужиље датог на рочишту. Међутим, суд је дужан да у поступку одлучивања о предлогу за одређивање привремене мере, у мери потребној за одлучивање, цени све доказе на околности од значаја за одлуку у тој фази поступка, како појединачно, тако и у међусобној вези, те је и исказ тужиље у делу где је навела да се не плаши туженог требао да цени у односу на све остале доказе изведене у овој фази поступка, те да на основу такве оцене доказа, до степена вероватног утврди да ли је од стране туженог у односу на тужиљу извршено насиље и да ли објективно постоји опасност од употребе силе, а не да наведено цени на само на основу субјективног осећаја тужиље да ли трпи страх од туженог или га не трпи. Дакле, како из навода изнетих у предлогу и изведених доказа, а са тим у вези и кривичних пријава против туженог за насиље у породици, те решења суда о продужењу хитних мера, као и из исказа тужиље, а нарочито из актуелног налаза и мишљења Центра за социјални рад Града Новог Сада, који сматра сврсисходним изрицање свих тражених мера заштите од насиља у породици, произлази да су односи странака ризични, да имају историју насиља туженог над тужиљом и заједничком децом, у коме је било угрожавања и телесног интегритета тужиље, поводом чега су против туженог поднете три кривичне пријаве, уз изрицање и продужавање од стране кривичног суда мера заштите од насиља у породици, нејасан је закључак првостепеног суда да у наведеним околностима, није оправдано изрицање тражених мера, што разлоге побијаног решења чини контрадикторним изведеним доказима, због чега се решење не може испитати са становишта правилне примене материјалног права, те је овај суд побијано решење укинуо и вратио првостепеном суду на поновни поступак.

(Решење Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гж2 30/20 од 19.08.2020. године)

Сентенцу саставила: Невена Максимовић, самостални саветник

32. ПРИВРЕМЕНА МЕРА КОЈОМ СЕ УРЕЂУЈЕ ОДРЖАВАЊЕ ЛИЧНИХ ОДНОСА РОДИТЕЉА И МАЛОЛЕТНОГ ДЕТЕТА

Решење о привременој мери којом је о одржавању личних односа родитеља и млт. детета одлучено на тај начин што је предвиђено да ће време виђања родитеља и млт. детета одредити Центар за социјални рад је нејасно и неразумљиво из разлога што на овај начин није јасно одређен начин одржавања личних односа, нити је овако одређен начин виђања подобан за извршење.

Из образложења:

Побијаним решењем је одређена привремена мера којом је уређено одржавање личних односа између тужиоца-противтуженог Г.Ч. и туженог-противтужиоца млт. В.Ч. и то тако што ће се лични односи одвијати у контролисаним условима у Центру за социјални рад Града Новог Сада, једном недељно, и то сваке среде, водећи рачуна о школској смени коју млт. В. похађа, које време ће одредити Центар за социјални рад.

Међутим, овако уређен начин одржавања личних односа тужиоца-противтуженог и туженог-противтужиоца не може се сматрати јасно одређеним, нити извршивим. Наиме, првостепени суд побијаним решењем није јасно и прецизно одредио у које време ће се млт. В.Ч. налазити са оцем Г.Ч. и колико дуго ће трајати њихово виђање, већ је у побијаном решењу наведено да ће време виђања одредити Центар за социјални рад, што се не може сматрати јасно одређеним начином одржавања личних односа, нити овако одређен начин виђања може бити подобан за извршење. Имајући у виду наведено, основано се у жалби тужених-противтужилаца указује да начин одржавања личних односа није јасно и прецизно одређен, односно да је побијано решење у овом делу нејасно и неразумљиво, што представља битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 12 ЗПП-а.

(Решење Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гж2 45/2019 од 19.11.2019. године)

Сентенцу саставила: Милица Докић, виши судијски сарадник

ОБЛИГАЦИОНО ПРАВО

33. СТИЦАЊЕ БЕЗ ОСНОВА

Тужена банка не може од тужиоца да наплаћује једнократну накнаду и премију осигурања код Националне корпорације, како прописује одредба уговора, из разлога што је предметна једнократна накнада и премија осигурања Националној корпорацији за осигурање стамбених кредита, уговорна обавеза тужене, а не уговорна обавеза тужиоца, као корисника кредита.

Из образложења:

Побијаном пресудом одбијен је тужбени захтев да се обавезе тужени да тужиоцу на име стицања без основа због неосновано наплаћене премије осигурања кредита код Националне корпорације за осигурање стамбених кредита исплати тражени износ. Против наведене пресуде тужилац је благовремено изјавио жалбу.

Током првостепеног поступка суд је од битних чињеница, утврдио да тужилац закључио Уговор о динарском кредиту са девизном клаузулом за куповину стамбеног објекта осигураног код Националне корпорације за осигурање стамбених кредита, са Комерцијалном банком а.д. Београд, док је исти са туженим закључио Анекс уговора. Чланом 8 став 1 прописано је да се корисник кредита обавезује да по основу трошкова обраде кредитног захтева и пуштања кредита у коришћење, плати банци једнократну накнаду у висини од 0,50 % од износа одобреног кредита у динарској противвредности по средњем курсу НБС важећем за ЕУР на дан плаћања. Ставом 2 прописано је да се корисник кредита обавезује да на име осигурања кредита код Националне корпорације за осигурање стамбених кредита једнократно плати премију у висини од 3,75 % од износа кредита, као и једнократну накнаду у висини од ЕУР 30 у корист Националне корпорације за осигурање стамбених кредита, у динарској противвредности по средњем курсу НБС важећем на дан плаћања. Уговор и Анекс обе стране су својеручно потписале, а Банка је оверила потпис својим печатом.

Тужилац је на име премије осигурања кредита код Националне корпорације за осигурање стамбених кредита туженој исплатио одређени износ.

Национална корпорација за осигурање стамбених кредита и Банка, овде тужена, закључиле су Уговор о регулисању међусобних обавеза у пословима осигурања потраживања по основу стамбених кредита. Предмет овог уговора, прописан чл. 1, је регулисање међусобних обавеза у пословима осигурања потраживања по основу стамбених кредита, којим се успоставља међусобна сарадња Корпорације, која је у складу са Законом о Националној корпорацији за осигурање стамбених кредита и другим актима Корпорације, и Банке која одобрава стамбене кредите обезбеђених хипотеком физичким лицима за куповину, адаптацију и изградњу некретнина.

Из утврђеног чињеничног стања произилази да је кредит који је тужена одобрила тужиоцу осигуран код Националне корпорације за осигурање стамбених кредита. Како је тужена уговорна страна у уговору о осигурању са Националном корпорацијом, овај суд сматра да тужена не може од тужиоца да наплаћује једнократну накнаду и премију осигурања код Националне корпорације, како прописује одредба члана 8 став 2 уговора, из разлога што је предметна једнократна накнада и премија осигурања Националној корпорацији за осигурање стамбених кредита, уговорна обавеза тужене, а не уговорна обавеза тужиоца.

(Из пресуде Вишег суда у Новом Саду пословни број Гж 3027//2018 од 11.03.2020. године)

Аутор сентенце: Божица Гајић, судијски сарадник

34. УГОВОРНА КАЗНА

Захтев за исплату уговорне казне се не може условљавати претходним раскидом уговора као претпоставком за њено измирење.

Из образложења:

Побијаном пресудом одбијен је захтев тужиоца за накнаду материјалне штете и утврђено је да је ништава одредба уговора о ангажовању којом су тужилац и тужени уговорили да се у случају једностраног раскида уговора тужени обавезује да исплати тужиоцу одређени новчани износ (уговорну казну).

Одредбама чл. 270, 273 и 275 Закона о облигационим односима се опредељује двострука функција уговорне казне. Она се, с једне стране, опредељује као уговорно средство обезбеђења извршења дужникове неновчане обавезе, а с друге стране као претпостављена штета коју ће поверилац претрпети у случају скривљеног задоцњења или скривљеног неиспуњења уговором конституисане обавезе дужника. На тај начин се и правна природа уговорне казне опредељује као средство обезбеђења и накнаде штете. Значи, изричитим законским конституисањем и одређењем права на исплату уговорне казне као претпостављене штете свакако се конституише и право повериоца да на темељу одредбе члана 132. став 1. Закона о облигационим односима захтева исплату уговорне казне као претпостављене штете у случају када је дошло раскида уговора. Шта више, право на уговорну казну се не може искључити због чињенице да је раскинут основни уговор чијем обезбеђењу она служи. То је право неупутно, јер сам захтев за исплату уговорне казне због неиспуњења уговором конституисане обавезе у себи конзумира и прећутну изјаву да се уговор раскида због скривљеног неиспуњења обавезе од стране дужника. Циљ уговорне казне је да додатно осигура извршење дужникове обавезе, а ако до тога не дође да се повериоцу призна и исплати претпостављена штета у висини уговором одређене уговорне казне. Уговорним конституисањем права на уговорну казну повериоцу се законом признаје остварење права на накнаду штете до висине уговорне казне, коју ће исти реализовати без икаквих посебних услова. Тиме се поверилац по самом закону ставља у далеко лакшу позицију у погледу намирања причињене му штете због раскида уговора, од оне у којој би се нашао да уговором није била прописана и уговорна казна за случај неиспуњења дужникове обавезе.

Међутим, захтев за исплату уговорне казне се не може условљавати претходним раскидом уговора као претпоставком за њено измирење.

Како је у конкретном случају уговорна казна уговорена за новчане обавезе, а имајући у виду чл. 270 став 3 ЗОО-а, овај суд налази да је првостепени суд правилно одбио тужбени захтев тужиоца-противтуженог. С тим у вези, имајући у виду да је предметна одредба уговора којом је предвиђено да се у случају једностраног раскида уговора од стране налогодавца исти обавезује да ће исплати тужиоцу-противтуженом новчани износ, у супротности са цитираном одредбом чл. 270 став 3 ЗОО, док тужилац-противтужени током поступка није ни навео да је у конкретном случају претрпео штету, нити исто произлази из стања у спису предмета, због чега је првостепени суд правилно одлучио када је одбио тужбени захтев тужиоца-противтуженог.

(Пресуда Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гж 4155/2017 од 01.10.2020. године)

Сентенцу саставила: Светлана Гојевић Пурић, виши судијски сарадник

35. ГУБИТАК ПРАВА НА НАКНАДУ ШТЕТЕ ИЗ СРЕДСТАВА ГАРАНТНОГ ФОНДА

Када је околност да је возило остало непознато настала услед нечињења оштећеног лица, исти нема право на накнаду штете из средстава Гарантног фонда.

Из образложења:

Побијаном пресудом Основног суда у Новом Саду тужбени захтев је делимично усвојен, те је обавезан тужени Гарантни фонд да тужиоцу накнади материјалну и нематеријалну штету и накнади му трошкове поступка.

Према чињеничном утврђењу првостепеног суда, тужиоца је док је прелазео улицу на пешачком прелазу одједном ударило возило од позади у његов леви бок и одбацило га, услед чега је тужилац пао на асфалт и дочекао се на леђа. Возач је зауставио возило, изашао из истог, разговарао са тужиоцем, те истог одвезао до његовог стана. Током вожење тужилац је возача само упућивао како да дође до његовог стана и том приликом га није питао за име и презиме, нити за друге податке. Тужилац је био у шоку и није успео ни да погледа које марке је био предметни ауто, а уочио је само да је ауто тамне боје, средње величине и да има петоро врата. Тужилац се у стану задржао око пет минута, а када је изашао, возила које га је ударило више није било.

Основани су жалбени наводи туженог да је првостепени суд погрешном применом материјалног права усвојио тужбени захтев тужиоца за накнаду штете. Наиме, према одредби члана 76 став 2 тачка 2 Закона о обавезном осигурању у саобраћају, средства Гарантног фонда користе се за исплату осигуране суме, односно накнаду штете оштећеним лицима, проузроковане употребом непознатог моторног возила, ваздухоплова и чамца. Одговорност туженог за штету проузроковану употребом непознатог моторног возила може настати када возач моторног возила који је проузроковао штету побегне са места незгоде, кад оштећено лице добије нетачне податке о возилу и идентитету лица које је управљало возилом или у ситуацији кад оштећено лице није у могућности да узме податке о лицу које је управљало моторним возилом, као и о моторном возилу. Дакле, ради се о ситуацијама када околност да је возило остало непознато није последица чињења или нечињења оштећеног лица, већ околности које су изван њега. Међутим, у конкретном случају, а с обзиром на чињенично утврђење да је возач зауставио возило, изашао из истог, разговарао са тужиоцем, те истог одвезао до његовог стана произлази да је тужилац имао могућност да узме податке од возача, односно да изврши идентификацију возила, узимањем података о регистарској ознаци возила, а што је пропустио да учини. И поред чињенице да је тужилац био у шоку због незгоде, с обзиром на лаке телесне повреде које је задобио, овај суд је мишљења да је имао објективних и субјективних могућности да идентификује возило односно возача, због чега је погрешан закључак првостепеног суда да је штету тужиоцу причинило непознато моторно возило, сходно чему није било места примени одредби члана 76 и 92 Закона о обавезном осигурању по основу којих је првостепени суд обавезао туженог да тужиоцу надокнади претрпљену штету, па је жалба усвојена и првостепена пресуда преиначена тако што је тужбени захтев одбијен и тужилац обавезан да туженом накнади трошкове поступка.

(Пресуда Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гж 467/2018 од 06.11.2019. године)

Сентенцу саставила: Маја Унковић, виши судијски сарадник

36. УГОВОР О УСТУПАЊУ ПОТРАЖИВАЊА

Пропуштање повериоца да изврши обавештење дужника о закључењу уговора о уступању потраживања трећем лицу не утиче на правну ваљаност уговора о уступању.

Из образложења:

Побијаном пресудом обавезан је тужени да исплати неисплаћену купопродајну цену тужиоцу, који је преузео потраживање од повериоца, који је као продавац закључио купопродајни уговор са овде туженим као купцем. Тужени је изјавио жалбу против пресуде, наводећи да уговор о преносу није пуноважан без обавештавања дужника.

Пропуштање повериоца да изврши обавештење дужника о закључењу уговора о уступању потраживања трећем лицу не утиче на правну ваљаност уговора о уступању, већ има за последицу да, уколико савестан дужник који није знао за извршено уступање испуни своју обавезу према уступиоцу, то ће бити пуноважно и довешће до престанка његове обавезе. Да би дошло до преноса потраживања није одлучна чињеница да ли је уступилац пропустио да обавести дужника о извршеном уступању. Притом се положај дужника не мења реализацијом уговора о уступању потраживања, јер обавеза која га терети остаје на снази, само долази до промене лица коме је дужан да обавезу испуни. Из наведеног разлога, неосновани су наводи туженог да је тужилац био дужан да обавести туженог о извршеном уступању потраживања, односно да је то услов за пуноважност наведеног уговора, а самим тим и за активну легитимацију тужиоца да потражује износ који је предмет уговора који је тужени закључио са тужиоцем.

(Пресуда Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гж 3324/17 од 07.02.2020. године)

Сентенцу саставила: Невена Максимовић, самостални саветник

37. УСТУПАЊЕ ПОТРАЖИВАЊА

Уступањем потраживања пријемник не постаје уговорна страна у уговору који је закључен између уступиоца и дужника, него уговорне стране остају уступилац и дужник, а пријемник преузима потраживање које уступилац има према дужнику из њиховог међусобног уговора.

Из образложења:

Пресудом Основног суда у Новом Саду одбијен је тужбени захтев којим је тужилац предложио да се обавезе тужени да тужиоцу на име стеченог без основа плати тражени износ.

Одредбом члана 436 став 1 ЗОО прописано је да поверилац може уговором закљученим са трећим пренети на овога своје потраживање, изузев оног чији је пренос забрањен законом или које је везано за личност повериоца, или које се по својој природи противи преношењу на другога. Одредбом члана 438 став 1 ЗОО прописано је да за пренос потраживања није потребан пристанак дужника, али је уступилац дужан обавестити дужника о извршеном уступању. Одредбом члана 440 став 1 ЗОО прописано је да пријемник има према дужнику иста прва која је уступилац имао према дужнику до уступања, док је ставом 2 истог члана прописано да дужник може истаћи пријемнику поред приговора које има према њему и оне приговоре које је могао истаћи уступиоцу до часа кад је сазнао за уступање.

Из садржине цитираних одредаба произлази да уступањем потраживања пријемник не постаје уговорна страна у уговору који је закључен између уступиоца и дужника, него уговорне стране остају уступилац и дужник, а пријемник преузима потраживање које уступилац има према дужнику из њиховог међусобног уговора. С обзиром на изнето, односно како се у конкретном случају не ради о уступању уговора из члана 145-147 ЗОО, у ком случају се тражи пристанак уговорне стране да на место његовог саговорача ступи треће лице које постаје уговорна страна, већ уговорне стране Уговора о кредиту остају уступилац и дужник, то дужник, исплату по основу

стицања без основа из тог уговора, може тужбом тражити само од свог саговорача, а не од овде туженог, односно пријемника из Уговора о преносу потраживања. С обзиром на изнето, овај суд је нашао да је приговор недостатка пасивне легитимације који је истакао тужени основан, те је потврдио побијану пресуду.

(Пресуда Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гж 3820/2018 од 27.05.2020. године)

Сентенцу саставила: Драгана Панић, виши судијски сарадник

38. ПОНИШТАЈ УГОВОРА О ОСИГУРАЊУ ЖИВОТА

Захтев за поништај уговора о осигурању живота, ако је уговарач намерно учинио нетачну пријаву или намерно прећутао неку важну околност, осигуравајуће друштво може тражити док је осигураник жив, док након његове смрти односно наступања уговореног случаја, тужилац може само ускратити исплату осигуране суме, а не и тражити поништај уговора.

Из образложења:

Побијаном пресудом Основног суда у Новом Саду одбијен је тужбени захтев којим тужилац - осигуравајуће друштво - тражи да суд поништи уговор о осигурању живота закључен између тужиоца и туженог Д.А, те утврди право тужиоца да задржи наплаћене премије по основу полисе осигурања живота. Обавезан је тужилац да туженима солидарно накнади трошкове парничног поступка.

Супротно наводима жалбе тужиоца, а имајући у виду утврђено чињенично стање, одредбе предметног уговора о осигурању закљученог између тужиоца и пок. Д.А, као и одредбе материјалног права, правилно је првостепени суд побијаном пресудом одбио тужбени захтев, али не из разлога наведених у побијаној пресуди. Наиме, из чињеничног стања утврђеног првостепеном пресудом, произлази да је пре закључења предметног уговора о осигурању пок. Д.А. попунио понуду за мешовито осигурање живота, у оквиру које је потписао изјаву којом је овластио овде тужиоца да се може обратити лекарима и установама ради обавештења о његовом здравственом стању. Према стању у списима, пок. Д.А. је пре закључења предметног уговора попунио и упитник за оцену ризика, у оквиру ког је, између осталог, потписао изјаву да овлашћује представнике осигуравача да се без његовог накнадног одобрења или сагласности могу обратити здравственим установама ради добијања информација и прибављања документације о његовом здравственом стању, те да овлашћује здравствене установе да могу без његовог накнадног одобрења или сагласности да доставити тражену документацију, информације и податке у вези његовог здравственог стања представницима осигуравача.

Одредбом члана 911. став 1 ЗОО прописано је да осигуравач којем су у часу закључења уговора биле познате, или му нису могле остати непознате околности које су од значаја за оцену ризика, а које је уговарач осигурања нетачно пријавио или прећутао, не може се позивати на нетачност пријаве или прећуткивања.

Имајући у виду да се на основу овлашћења датог у понуди тужилац могао обратити лекарима и здравственим установама ради добијања информација и прибављања документације, односно ради добијања обавештења о здравственом стању уговарача осигурања пок. Д.А, те да је и у упитнику за оцену ризика исти потписао изјаву да овлашћује представнике осигуравача да се без његовог накнадног одобрења или сагласности могу обратити здравственим установама ради добијања информација и прибављања документације о његовом здравственом стању, те да овлашћује здравствене установе да могу без његовог накнадног одобрења или сагласности да доставити тражену документацију, информације и податке у вези његовог здравственог

стања представницима осигуравача, овај суд је става да тужиоцу с обзиром на наведено, у часу закључења предметног уговора нису могле остати непознате околности од значаја за процену ризика, конкретно околности које се односе на евентуално постојање хроничне болести (типа 2 шећерне болести) која захтева стални медицински надзор. Тужилац је дакле имао сва потребна овлашћења да изврши увид у здравствену документацију пок. Д.А, али је то пропустио да учини, сходно чему се сада не може позивати на нетачност пријаве, односно на прећуткивање, односно не може из наведених разлога тражити поништај предметног уговора, те су стога жалбени наводи тужиоца у целисти неосновани.

Поред изнетог, одредбом члана 8 став 3 Општих услова за осигурање живота донетих од стране тужиоца прописано је да ако је уговарач намерно учинио нетачну пријаву или намерно прећутао наку важну околност такве природе да осигуравач не би закључио уговор да је знао за право стање ствари, осигуравач ће захтевати поништење уговора, односно ускратити исплату осигуране суме ако је смрт осигураника наступила као последица важне околности. Из наведеног произилази да је захтев за поништај уговора из наведених разлога тужилац могао тражити све док је осигураник био жив, док након његове смрти односно наступања уговореног случаја, тужилац може само ускратити исплату осигуране суме, а не и тражити поништај уговора.

Из свих наведених разлога произилази да тужбени захтев тужиоца није основан, па како ни осталим жалбеним наводима није доведена у сумњу правилност и законитост побијане одлуке, овај суд је применом одредбе члана 390 ЗПП-а одлучио као у изреци.

(Пресуда Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гж 2137/18 од 03.06.2020. године)

Сентенцу саставила: Невена Максимовић, самостални саветник

39. НАКНАДА ШТЕТЕ

Оштећени мора доказати постојање штетне радње и штете, као и постојање узрочне везе између њих, а постоји оборива претпоставка кривице штетника.

Из образложења:

Одредбом чл. 154 ст. 1 ЗОО-а прописано је да ко другоме проузрокује штету дужан је накнадити је, уколико не докаже да је штета настала без његове кривице. Дакле, оштећени мора доказати постојање штетне радње и штете, као и постојање узрочне везе између њих, а постоји оборива претпоставка кривице штетника. У конкретном случају, овај суд сматра да је тужилац доказао да узрочно -последична веза између радње осигураника туженог и штете постоји. Наиме, из утврђеног чињеничног стања произилази да је до штетног догађаја дошло услед пропуста на страни осигураника туженог, овде умешача, на тај начин што је пролазећи кроз условно зелено светло на семафору, не пропуштајући бицикл којим је тужени управљао и који је прелазио преко обележене бицикличке стазе када је имао зелено светло, предњим чеоним делом свог аутомобила ударио у предњи леви део бицикла тужиоца, којом приликом је тужилац повређен.

Сходно наведеном, овај суд сматра да је искључива кривица на осигуранику туженог, јер се исти није прописно кретао (односно није испоштовно правила о првенству пролаза, сходно чл. 47 Закона о безбедности саобраћаја на путевима). Насупрот томе, тужилац се прописно кретао, будући да се кретао бицикличком стазом, те је прелазио преко раскрснице на којој је саобраћај регулисан светлосно саобраћајним знацима, која је намењена како за прелаз пешака, тако и за бициклисте (на истој постоји саобраћајни знак спојене стазе за бициклисте и пешаке) па како је за

тужиоца било зелено светло, а за осигураника туженог условно зелено светло, произлази да је првенство пролаза имао тужилац, те да је до штетног догађаја дошло услед пропуста на страни осигураника туженог, овде умешача, на тај начин што није пропустио бицикл којим је тужилац управљао, а који је имао првенство пролаза. Како је возач, овде умешач, осигураник туженог, правилно је првостепени суд нашао да је тужени дужан да претрпљену штету услед предметног догађаја тужиоцу надокнади, сходно чл. 940 и 941 ЗОО-а, из ког разлога је овај суд првостепену пресуду потврдио.

(Пресуда Вишег суда у Новом Саду пословни број Гж 2647//2018 од 19.02.2020. године)

Аутор сентенце: Божица Гајић, судијски сарадник

40. ОБАВЕЗА ИЗДАВАЊА РАЧУНА ЗА ПРОМЕТ АДВОКАТСКИХ УСЛУГА

Адвокат има обавезу да за промет адвокатских услуга које пружа изда рачун у складу са законом и правилником, осим ако је прималац услуга физичко лице које није обвезник ПДВ-а, у ком случају може, али не мора да изда рачун.

Из образложења:

Пресудом Основног суда у Новом Саду, тужбени захтев је делимично усвојен и обавезан је тужени да тужиоцу на име накнаде материјалне штете и то на име ПДВ-а (20%) за састав одштетног захтева, исплати износ од 1.200,00 динара.

Неосновано се у жалби истиче да тужилац није пружио ни један доказ да је свом пуномоћнику и платио потраживани износ ПДВ-а. Наиме, одредбом члана 42 став 1 и 3 Закона о порезу на додату вредност и одредбама Правилника о одређивању случајева у којим нема обавезе издавања рачуна и о рачунима код којих се могу изоставити поједини подаци ("Службени гласник РС", број 123/2012) прописано је у којим случајевима обвезник ПДВ-а нема обавезу издавања рачуна и у којим случајевима се могу изоставити поједини подаци у рачуну. Примењујући наведене одредбе на обвезника ПДВ-а, адвоката, произилази да адвокат има обавезу да за промет адвокатских услуга које пружа изда рачун у складу са законом и правилником, осим ако је прималац услуга физичко лице које није обвезник ПДВ-а, у ком случају може, али не мора да изда рачун.

Одредбом члана 13 Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката, прописано је да адвокат који је обвезник пореза на додату вредност има право додати припадајући порез на додату вредност на извршени обрачун награде и трошкова.

Имајући у виду да је тужилац ангажовао пуномоћника, ради обраћања туженом путем захтева у мирном поступку у вези са штетом коју је претрпео у саобраћајној незгоди, а пуномоћник, који је обвезник ПДВ-а, је и саставио одштетни захтев, чији трошкови састављања износе 6.000,00 динара, то постоји обавеза туженог да тужиоцу на име ПДВ-а (20%) за састав одштетног захтева исплати и износ од 1.200,00 динара.

Пуномоћник тужиоца је доставио доказ да је евидентиран у систему ПДВ, па има право да износ накнаде трошкова заступања увећа за 20%, што представља општу стопу ПДВ-а. Тужилац претходно сам сноси трошкове заступања и исти је у погледу накнаде трошкова у обавезном односу према свом пуномоћнику и то у износу прописаном Тарифом о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката увећаном за ПДВ, уколико је пуномоћник обвезник ПДВ-а. У том смислу тужилац основано потражује накнаду материјалне штете коју је претрпео у виду износа ПДВ-а од 1.200,00 динара, који је био дужан да плати пуномоћнику на износ накнаде за састав одштетног захтева који је упућен туженом.

(Пресуда Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гж 2539/2018 од 13.05.2020. године)

Сентенцу саставила: Маја Унковић, виши судијски сарадник

41. НАКНАДА ШТЕТЕ ЗБОГ УТВРЂЕНЕ ПОВРЕДЕ УСТАВОМ ЗАЈЕМЧЕНОГ ПРАВА

Одлука Уставног суда којом се усваја уставна жалба није више правни основ за подношење захтева за накнаду штете пред судом, већ Уставни суд одлуком којом усваја уставну жалбу, одлучује и о захтеву подносиоца уставне жалбе за накнаду материјалне, односно нематеријалне штете, када је такав захтев постављен.

Из образложења:

Побијаном пресудом Основног суда у Новом Саду тужбени захтев је делимично усвојен и тужена РС обавезана да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете због душевних патњи због повреде уставног права на једнаку заштиту права исплати износ од 50.000,00 динара.

У конкретном случају, тужилац поднео тужбу против тужене ради накнаде штете. У тужби је наведено да је тужилац пред Основним судом у Новом Саду водио спор против тужене Републике Србије, Министарство за рад, запошљавање и социјална питања Београд по основу стицања без основа ради исплате разлике-мање исплаћених инвалидских примања, те да је правноснажном пресудом Основног суда у Новом Саду, која је потврђена пресудом Вишег суда у Новом Саду, тужба тужиоца одбијена. У тужби је наведено да је против пресуде Вишег суда тужилац поднео Уставном суду уставну жалбу због повреде права на независно, непристрасно и законом установљено суђење, правично и у разумном року и једнаку заштиту права из чл. 36 став 1 Устава, а која жалба је одлуком Уставног суда усвојена и утврђено да је пресудом Вишег суда у Новом Саду повређено право подносиоца на једнаку заштиту права из чл. 36 став 1 Устава. Тужилац је тражио да суд обавезе тужену да тужиоцу по основу уставног права на једнаку заштиту права исплати одређени износ. Ожалбеном пресудом првостепени суд је делимично усвојио тужбени захтев уз образложење да је у конкретној правној ствари одлуком Уставног суда утврђено да је тужиоцу повређено право на једнаку заштиту права, због неједнаког поступања судова у истој чињеничној и правној ситуацији, те је првостепени суд закључио да је услед таквог поступања суда тужилац претрпео нематеријалну штету у виду душевних болова због повреде права личности.

Међутим, овакав закључак првостепеног суда није правилан с обзиром на то да је члан 90 Закона о уставном суду, којим је било прописано да одлука Уставног суда којом се усваја уставна жалба представља правни основ за подношење захтева за накнаду штете пред надлежним органом, престао да важи 4. јануара 2012. године, када је ступио на снагу Закон о изменама и допунама Закона о Уставном суду ("Службени гласник РС", број 99/11), те одлука Уставног суда којом се усваја уставна жалба није више правни основ за подношење захтева за накнаду штете пред надлежним органом, већ Уставни суд, сагласно одредби члана 89. став 3. Закона, одлуком којом усваја уставну жалбу, одлучује и о захтеву подносиоца уставне жалбе за накнаду материјалне, односно нематеријалне штете, када је такав захтев постављен. Сходно наведеном, о праву и висини накнаде штете због утврђене повреде неког Уставом зајемченог права, може се једино и искључиво одлучивати у поступку по уставној жалби пред Уставним судом, под условом да су испуњене процесне претпоставке, односно да је такав захтев благовремено постављен. Другим речима, само постојање усвајајуће одлуке Уставног суда, не значи да "аутоматски" постоји и основ за накнаду штете која се може

остварити пред редовним судом. Из наведених разлога, овај суд је жалбу туженог усвојио, а побијану пресуду укинуо и тужбу одбацио.

(Решење Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гж 549/19 од 30.09.2020. године)

Сентенцу саставила: Маја Унковић, виши судијски сарадник

ВАНПАРНИЧНИ ПОСТУПАК

42. ПИСМЕНО ЗАВЕШТАЊЕ ПРЕД СВЕДОЦИМА У СИТУАЦИЈИ КАДА ЈЕ ЗАВЕШТАЛАЦ СЛЕП

Писмено завештање пред сведоцима није пуноважно ако га завешталац пре потписивања није прочитао, већ се са његовом садржином упознао посредно, на тај начин што му је друго лице прочитало завештање. Чињеница да је завешталац пред сведоцима, пре потписивања тестаментна изјавио да је то његова последња воља, није довољна за пуноважност завештања.

Из образложења:

Из утврђеног чињеничног стања произилази да је адвокат Д.Ђ. у просторијама своје канцеларије, сачинио тестамент пред сведоцима покојном Д.Ш, да су том приликом тестаментални сведоци били адвокат Р.Ч. и службеница у канцеларији С.Н, као и да тестамент испод имена Д.Ш. садржи потпис, а тестаментални сведоци Р.Ч. и С.Н. су својим потписима потврдили констатацију да је оставилац у њиховом присуству изразио своју последњу вољу; да је потом сачињено писмено које је у њиховом присуству тестатору прочитано и протумачено и да је након тога тестатор писмено и потписао. Међутим, покојни Д.Ш. је у моменту сачињења тестаментна био слеп.

Према одредби члана 85 Закона о наслеђивању завешталац који зна да чита и пише може сачинити завештање тако што ће пред два сведока изјавити да је већ сачињено писмено прочитао, да је то његова последња воља и потом се на писмену својеручно потписати. Међутим, писмено завештање пред сведоцима није пуноважно ако га завешталац пре потписивања није прочитао, већ се са његовом садржином упознао посредно, као што је то учињено у конкретном случају, имајући у виду да је завешталац Д.Ш. био слеп, а садржај завештања му је прочитан од стране адвоката, што констатовано и у самом тестаменту. Услови форме у којој се завештање пред сведоцима мора сачинити су неопходни, јер када је неко трећи сачинио завештање, завешталац мора да провери да ли је његова воља верно пренета у завештање, а предуслов за то је да је завештање прочитао. Према томе, чињеница да је завешталац пред сведоцима, пре потписивања тестаментна изјавио да је то његова последња воља, у ситуацији када је завештање сачинило друго лице, а он га пре потписивања није прочитао, није довољна за пуноважност завештања. Сходно наведеном, правилно је становиште првостепеног суда да предметно завештање не испуњава услове форме прописане одредбом члана 85 ЗОН-а, због чега је рушљиво у смислу одредбе члана 164 Закона о наслеђивању.

Није основан жалбени навод тужене да је погрешно становиште првостепеног суда да је за испуњење форме завештања у смислу одредбе члана 85 ЗОН-а неопходно да завешталац сам прочита тестамент, већ да је у смислу цитиране законске одредбе испуњен циљ и смисао тестаментна пред сведоцима под условом да је завештаоцу садржина завештања прочитана, да завешталац пред сведоцима изјави да је то његова последња воља и да је разумео садржину завештања, као и да пред сведоцима својеручно потпише завештање. Наиме, према изричитој одредби члана 85 ЗОН-а писмени тестамент пред сведоцима може сачинити завешталац који зна да чита и пише. Смисао ове одредбе о форми тестаментна је у томе да се осигура аутентичност тестаментна, а то се постиже само у случају ако је завешталац био у стању да сам прочита и потпише тестамент који је саставило друго лице. Имајући у виду наведено, не могу се прихватити жалбени наводи тужене да је у смислу одредбе члана 85 ЗОН-а није било неопходно да завешталац сам прочита тестамент.

(Решење Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гж 2224/2018 од 08.09.2020. године)

Сентенцу саставила: Милица Докић, виши судијски сарадник

43. НЕДОСТОЈНОСТ ЗА НАСЛЕЂИВАЊЕ

Недостојност за наслеђивање цени се и са аспекта ускраћивања физичке, а пре свега емоционалне нужне помоћи и подршке оставиоцу. Процена да ли је дошло до ускраћивања нужне помоћи јесте фактичко питање на које суд мора да одговори у сваком конкретном случају и представља правни стандард који се процењује према свим околностима конкретног случаја.

Из образложења:

Тужиоци, брат и сестра оставиле, су поднели тужбу против супруга оставиле, ради утврђења да је супруг оставиле недостојан за наслеђивање.

Током поступка, ценећи све околности за испуњеност наведених услова (да је ускраћена нужна помоћ оставиоцу), овај суд је несумњиво утврдио да је тужени ускратио нужну помоћ својој пок. супрузи и то на тај начин што након сазнања за њену тешку и смртну болест, тужени нити је био физички присутан уз њу, нити се о њој старао, а што су чинили тужиоци. Тужени је сем физичке помоћи својој супрузи ускратио и нужну емотивну подршку, као превасходно потребну подршку особи које се налази у ситуацији у којој се налазила оставиља након сазнања за болест. Наведена обавеза пружања помоћи супружнику је не само законска обавеза (одредбом чл. 25 Породичног закона је прописано да су супружници дужни да воде заједнички живот, да се узајамно поштују и помажу).

Истицање туженог да се он не може сматрати недостојним за наслеђивање, јер је брачним уговором пренео своју имовину на пок. супругу, како би је обезбедио, не може се сматрати релевантним аргументом. Након што се разболела, оставиљи нису била неопходна додатна финансијска средства (чак и сам тужени наводи да није имала велике трошкове лечења), већ јој је у најтежим животним тренуцима био неопходан супружник и његова подршка у сваком смислу те речи, била јој је неопходна особа са којом је провела више од 20 година заједничког живота. У конкретном случају ради се о моралним и традиционалним нормама, те о ускраћивању нужне помоћи у наведеном смислу, а која помоћ је евидентно изостала од стране туженог, што све води несумњивом закључку о недостојности туженог да наследи оставитељицу.

(Из пресуде Вишег суда у Новом Саду пословни број П 157/19 од 14.05.2020. године која је потврђена пресудом Апелационог суда у Новом Саду посл.бр. Гж 2071/20 од 16.09.2020. године)

Сентенцу саставила: Слађана Тутуш, самостални саветник

44. ПРЕКИД ПОСТУПКА И УПУЋИВАЊЕ НА ПАРНИЦУ

У ванпарничном поступку ради развргнућа имовинске заједнице нема места прекиду поступка и упућивању предлагача да у одређеном року покрене парницу у смислу члана 150 став 1 ЗВП-а ако су удели на непокретности која је предмет развргнућа утврђени правноснажним решењем о наслеђивању.

Из образложења:

Побијаним решењем Основног суда у Новом Саду предлагач В.Б. је упућен да у року од 30 дана од дана правноснажности овог решења покрене парнични поступак против противника предлагача, ради утврђивања спорног сувласничког удела на заједничкој некретнини, сувласништво предлагача у ½ дела и противника предлагача у

½ дела. Предлагач је упућен да наведену парницу покрене у року од 30 дана од дана правноснажности решења и одређено је да ће у истом року суд прекинути поступак по предлогу до окончања тог поступка, а уколико исту не покрене у одређеном року да ће се сматрати да је предлог повучен.

Одредбом члана 150 став 1 Закона о ванпарничном поступку је прописано да ако суд, поступајући по предлогу, утврди да је међу заједничарима спорно право на ствари које су предмет деобе или право на имовину, удео у заједничким стварима, односно имовини или је спорно које ствари, односно права улазе у заједничку имовину, прекинуће поступак и упутити предлагача да у одређеном року покрене парницу. У ставу 2 истог члана је предвиђено да ако предлагач у одређеном року не покрене поступак, сматраће се да је предлог повукао.

Имајући у виду стање у списима предмета, основано се жалбом предлагача указује да је првостепени суд погрешном применом одредбе члана 150 ЗВП-а упутио предлагача да покрене парнични поступак ради утврђивања спорног сувласничког удела на заједничкој некретнини и одредио прекид поступка у овој правној ствари до окончања парнице на коју је предлагач упућен. Наиме, из садржине списка произилази да су правноснажним решењем о наслеђивању Основног суда у Новом Саду предлагач и противник предлагача оглашени за законске наследнике на по ½ дела непокретности која је предмет развргнућа имовинске заједнице у овој правној ствари. У ванпарничном поступку ради развргнућа имовинске заједнице нема места прекиду поступка и упућивању предлагача да у одређеном року покрене парницу у смислу члана 150 став 1 ЗВП-а ако су удели на непокретности која је предмет развргнућа утврђени правноснажним решењем о наслеђивању. Стога, околност да је противник предлагача у овом поступку оспорила сувласничке уделе на предметној непокретности не представља разлог за упућивање предлагача у парницу ради доказивања сувласничког удела на наслеђеној имовини, јер је та чињеница већ утврђена правноснажним решењем о наслеђивању. Имајући у виду да у конкретном случају није постојао разлог за прекид поступка и упућивање предлагача да покрене парнични поступак ради утврђивања спорног сувласничког удела на заједничкој некретнини у смислу одредбе члана 150 ЗВП-а, овај суд је жалбу предлагача усвојио, а побијано решење укинуо и предмет вратио првостепеном суду на даљи поступак.

(Решење Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гж 3964/2019 од 29.01.2020. године)

Сентенцу саставила: Милица Докић, виши судијски сарадник

РАДНО ПРАВО

45. ТРОШКОВИ ПОСТУПКА ИЗ РАДНИХ ОДНОСА

Када је предмет тужбеног захтева уплата припадајућих доприноса који се имају обрачунати на износе који су тужиоцу досуђени на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора по основу правноснажне пресуде, износи које је тужени дужан да плати су утврђени и опредељени правноснажном пресудом, а ти износи представљају основицу за обрачун пореза и доприноса и чине тужбени захтев, у конкретном случају ради се о процењивом имовинском захтеву из радног односа, што га чини изузетком у односу на опште правило из Тарифног броја 14.

Из образложења:

Првостепеном пресудом тужбени захтев је усвојен, те је тужени обавезан да за тужиљу надлежним установама и фондовима уплати припадајуће доприносе за обавезно пензијско и инаlidско осигурање на досуђене износе разлике зараде, утврђене правноснажном пресудом Основног суда у Новом Саду, по стопи и основицама које важе на дан уплате, као и да тужиљи накнади трошкове парничног поступка, са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате, а које решење о трошковима је овде ожалбено.

Неосновано тужила у жалби наводи да је у конкретном случају, приликом одлучивања о трошковима поступка, првостепени суд требао да примени Тарифни број 14. Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката, јер се ради о непроцењивој, а не процењивој врсти радног спора, како то првостепени суд налази, те да је тумачење Адвокатске тарифе од стране првостепеног суда "искривљено". Наиме, према Тарифном броју 14, за састављање тужбе, противтужбе и других поднесака којима се покреће парнични поступак у непроцењивим предметима, адвокату припада награда према врсти поступка независно од означене вредности спора и то између осталих, у споровима из радних односа (у вези са отказом уговора о раду, постојању или непостојању радног односа, премештаја на друго радно место и слично), осим у процењивим имовинским захтевима из радног односа.

У конкретном случају, ради се о процењивом имовинском захтеву из радног односа (изузетак на који се не примењује Тарифни број 14), с обзиром на то да је предмет тужбеног захтева уплата припадајућих доприноса који се имају обрачунати на износе који су тужиљи досуђени на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, по основу правноснажне пресуде Основног суда у Новом Саду. Дакле, износи које је тужени дужан да плати тужиљи су утврђени и опредељени правноснажном пресудом, а ти износи у овом предмету представљају основицу за обрачун пореза и доприноса, чија уплата је тражена тужбеним захтевом у овој правној ствари, те је у складу са постављеним тужбеним захтевом и донета првостепена пресуда, сходно чему се ради о процењивом имовинском захтеву из радног односа, имајућу у виду да се ради о познатој вредности основице на коју се односи обавеза уплате доприноса, при чему доприноси могу бити само у мањем износу од те основице, што га чини изузетком у односу на опште правило из Тарифног броја 14. Имајући у виду наведено, првостепени суд је трошкове поступка правилно обрачунао и досудио, применом члана 153. и члана 154. ЗПП-а и то у складу са Тарифом о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката, Тарифним бројем 13, па је жалба тужиле којом се тврди супротно, без основа.

(Решење Вишег суда у Новом Саду, пословни број Гж1 114/20 од 01.09.2020. године)

Сентенцу саставила: Невена Максимовић, самостални саветник

СУЂЕЊЕ У РАЗУМНОМ РОКУ

46. СУЂЕЊЕ У РАЗУМНОМ РОКУ

Чињеница да се не ради о приоритетном предмету по одредбама Судског пословника не може утицати на право странке на приступ суду, које обухвата не само право да води поступак пред независним и непристрасним судом, већ и право да одлука тог суда буде донета у примереном и разумном року.

Из образложења:

Побијаним решењем Основног суда у Новом Саду одбијен је приговор ради убрзања поступка, којим је тражено да се утврди да је подносиоцу приговора повређено право на суђење у разумном року, као и да се наложи отклањање повреда и надокнади подносиоцу приговора трошкове поступка.

Овај суд је, на основу стања у спису, а имајући у виду мерила за оцену трајања суђења у разумном року нормирана чланом 4 Закона о заштити права на суђење у разумном року, као и релевантну судску праксу Уставног суда и Европског суда за људска права која се односи на материју заштите права на суђење у разумном року, гарантованог Уставом и Конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода, нашао да је, супротно закључку првостепеног суда, поступањем Основног суда у Новом Саду у овој правној ствари ово право предлагача повређено.

Разумна дужина судског поступка представља оптимално време да се одлучи о праву странке које је спорно, да би се неизвесност отклонила, а странка добила сазнање да ли јој спорно право припада или не, чиме се обезбеђује и правна сигурност странка. Међутим, оптимално потребно време за окончање поступка је релативна категорија, која се процењује у сваком конкретном случају на основу околности које се тичу сложености чињеничних и правних питања у судском поступку, понашања подносиоца захтева за заштиту права на суђење у разумном року, поступање суда, природе захтева односно значаја предмета спора за подносиоца захтева.

Овај суд налази да је неделотворно поступање Основног суда у Новом Саду, који није поступао у складу са одредбама ЗПП-а, довело до ситуације у којој је повређено право странке на суђење у разумном року, због чега је приговор предлагача, супротно становишту израженом у побијаном првостепеном решењу, основан. Становиште изражено у побијаном решењу, да иако се ради о неуобичајено великом размаку од последњег неодржаног рочишта, та чињеница сама по себи није довољна да би довела до повреде права на суђење у разумном року, имајући у виду да је пре тога поступајући судија предузимао процесне радње благовремено, уз коришћење свог законског права на годишњи одмор, те имајући у виду да се сходно одредбама члана 50 Судског пословника овај предмет не сматра хитним предметом, не може се прихватити. Чињеница да се не ради о приоритетном предмету по одредбама Судског пословника не може утицати на право странке на приступ суду, које обухвата не само право да води поступак пред независним и непристрасним судом, већ и право да одлука тог суда буде донета у примереном и разумном року. Такође, чињеница да предмет по редоследу пријема, с обзиром на бројне предмете који по Судском пословнику имају приоритет, још није на реду, такође није од утицаја, јер је обавеза државе да судове организује тако да они могу да одговоре на све захтеве из члана 6 став 1 Конвенције за заштиту људских права и основних слобода, па и оне у погледу разумног рока трајања поступка

(пресуда ЕСЉП *Guincho v. Portugal* од 10.07.1984. године, представка број 8990/80 став 40).

(Решење Вишег суда у Новом Саду, пословни број Ржг 22/20 од 05.10.2020. године)

Сентенцу саставила: Невена Максимовић, самостални саветник

47. ОЦЕНА ПОСТУПАЊА ЈАВНОГ ИЗВРШИТЕЉА

Оцена поступања јавног извршитеља и евентуално утврђивање повреде права на суђење у разумном року у поступку спровођења извршења, кад је спровођење у надлежности јавног извршитеља, није у судској надлежности.

Из образложења:

Побијаним решењем Основног суда у Бачкој Паланци одбијен је приговор предлагача ради убрзања поступка у предмету Основног суда у Бачкој Паланци.

Супротно жалбеним наводима, првостепени суд није био дужан да прибави предлагачев спис од јавног извршитеља, с обзиром на то да оцена поступања јавног извршитеља у разумном року и евентуално утврђивање повреде права на суђење у разумном року у поступку спровођења извршења, кад је спровођење у надлежности јавног извршитеља, није у овлашћењу суда, јер суд не учествује у поступку спровођења извршења. То произлази из одредаба Закона о заштити права на суђење у разумном року и Закона о извршењу и обезбеђењу.

Одредбом члана 2. Закона о заштити права на суђење у разумном року, прописано је да право на суђење у разумном року има свака странка у судском поступку, што укључује извршни поступак, сваки учесник по закону којим се уређује ванпарнични поступак, оштећени у кривичном поступку, приватни тужилац и оштећени као тужилац само ако су истакли имовинскоправни захтев.

Спровођење извршења од стране извршитеља није у судској надлежности. Суд не одлучује о току спровођења извршења, већ је то у надлежности извршитеља коме је Закон о извршењу и обезбеђењу дао јавна овлашћења. Даље, Закон о заштити права на суђење у разумном року у члану 4. прописује да при одлучивању о правним средствима којима се штити право на суђење у разумном року уважавају се све околности предмета суђења, а пре свега: сложеност чињеничних и правних питања, целокупно трајање поступка и поступање суда, јавног тужилаштва и другог државног органа. Извршитељ није суд, ни јавни тужилац, нити је државни орган. Статус извршитеља је дефинисан одредбом члана 468 став 2 Закона о извршењу и обезбеђењу, по коме јавни извршитељ врши јавна овлашћења; обавља делатност као предузетник или као члан ортачког друштва чији чланови су искључиво јавни извршитељи, а именује га Министар за подручје вишег суда и подручје Привредног суда.

Да нема надлежности суда када се ради о предлогу за утврђивање права на суђење у разумном року који се односи на поступање извршитеља у току спровођења извршења, произлази и из других одредаба Закона о заштити права на суђење у разумном року. Тако приговор предлагача треба између осталог да садржи назив суда који води поступак или пред којим се води поступак, као и назив јавног тужилаштва које спроводи истрагу (члан 6. став 1. тачка 3. Закона). Странка подноси предлог суду који води поступак. Поступак спровођења извршења у конкретном случају не води суд, већ јавни извршитељ. У случају усвајања приговора, Председник суда указује судији или јавном тужиоцу на разлоге због којих је повређено право странке и налаже судији процесне радње које делотворно убрзавају поступак (члан 11. став 1.). Председник суда према наведеним законским одредбама нема овлашћења, осим указивања судији, односно јавном тужиоцу да на исти начин поступи и према јавном извршитељу, јер он

не спада у круг лица обухваћених Законом о заштити права на суђење у разумном року, с обзиром да је законом прописана друга контрола овог органа са законом дефинисаним јавним овлашћењима.

С обзиром на све изнето, правилно је првостепени суд решењем одбио приговор ради убрзања поступка, па су супротни жалбени наводи без основа.

(Решење Вишег суда у Новом Саду, пословни број Ржг 9/20 од 24.06.2020. године)

Сентенцу саставила: Невена Максимовић, самостални саветник

48. СУЂЕЊЕ У РАЗУМНОМ РОКУ У ИЗВРШНОМ ПОСТУПКУ ПОВОДОМ ПРЕДАЈЕ ДЕТЕТА

У извршном поступку који се води ради предаје детета, суд у складу са начелом хитности, мора предузимати све радње потребне ради извршења и пре правноснажности решења о извршењу.

Из образложења:

Побијаним решењем Основног суда у Новом Саду одбијен је приговор подносиоца ради убрзања поступка. Имајући у виду наводе поднетог приговора, утврђено чињенично стање, те законске одредбе, овај суд је становишта да је побијано решење донето погрешном применом материјалног права, те да је поступањем првостепеног суда у овој правној ствари повређено право предлагача на суђење у разумном року, а које право је гарантовано Уставом и Конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода.

Ценећи све наведене критеријуме, овај суд је става да, иако је извршни суд у току поступка, а након доношења решења о извршењу, предузео радње прописане чланом 371. став 2. и чланом 375. став 1. ЗИО, те радње нису предузете благовремено и у складу са начелом хитности поступка, посебно имајући у виду то да се ради о извршењу правноснажне и извршне судске одлуке донете у породичном спору, а која се тиче одржавања личних односа између оца, овде подносиоца приговора и млт. детета, што је резултирало тиме да се ови односи ни до момента достављања овде предметног, новог приговора предлагача, не одвијају.

Наиме, и поред тога што је чланом 375. став 1. ЗИО прописано да се најкасније десет дана пре почетка извршења, решење о извршењу доставља надлежном органу старатељства, у чије име у извршном поступку учествује психолог, који је, према ставу 3. овог члана дужан да утврди емоционални статус детета, начин његовог реаговања на стрес и механизме преовладавања, брзину прилагођавања на промене, емоционалне односе детета и лица са којим дете живи и лицем коме треба да буде предато и друге чињенице значајне за само организовање радњи извршења, као и да обави информативно - саветодавни рад са лицем са којим дете живи и покуша да издејствује добровољну предају детета, првостепени суд се обратио Центру за социјални рад, ради достављања података сходно члану 375. ЗИО, али тек четири месеца након доношења решења о извршењу, које је преиначено решењем другостепеног суда усвајањем поднетог приговора, што се не може сматрати благовременим поступањем суда у спровођењу извршења одлуке о одржавању личних односа између оца и млт. детета, имајући у виду да је извршни поступак по својој природи хитан, као и да жалба на решење о извршењу не одлаже извршење. Наиме, наведене радње извршни суд је требао предузети одмах након доношења решења о извршењу, као радње потребне ради спровођења извршења, а не тек након доношења решења другостепеног суда, који је одлучивао о жалби извршног дужника. Ово дакле из разлога што жалба на решење о извршењу не одлаже извршење, сходно чему је извршни суд у складу са начелом

хитности, морао предузимати све радње потребне ради извршења и пре правноснажности решења о извршењу.

Имајући у виду све наведено, овај суд је става да је оваквим, неделотворним поступањем првостепеног суда, супротно претходно цитираним одредбама, створена ситуација у којој је спровођење извршења, које је по својој природи хитно, тек започето, односно још увек није окончано. Из тог разлога, овај суд налази да је приговор ради убрзања поступка основан, супротно налажењу првостепеног суда, који је у поступку доношења побијане одлуке погрешно пошао од тога да је за исту релевантан само период након доношења претходног решења о приговору предлагача, до подношења новог, овде предметног приговора. Са тим у вези, за усвајање је била и жалба предлагача, која основано указује на то да је одлучивање о приговору релевантан цео ток поступка, од подношења предлога за извршење, па надаље.

(Решење Вишег суда у Новом Саду, пословни број Ржг 18/20 од 08.09.2020. године)

Сентенцу саставила: Невена Максимовић, самостални саветник

КРИВИЧНО ПРАВО

КРИВИЧНО-ПРОЦЕСНО ПРАВО

1. НАРЕДБА О ПРЕТРЕСАЊУ СТАНА И ДРУГИХ ПРОСТОРИЈА (чл. 152 ст. 2 ЗКП)

Претресање стана и других просторија или лица се предузима на основу наредбе суда или изузетно без наредбе на основу законског овлашћења.

Из образложења:

Насупрот жалбеним наводима браниоца окривљеног, правилно је првостепени суд ценио доказе који су проистекли из горе означених наредби о претресању стана и то потврде о привремено одузетим предметима ПУ Нови Сад, ПИ Футог, ПС Бачки Петровац, налаза и мишљења вештака М. Т., записника о вештачењу НКТИЦ, те фотодокументацију ПУ Нови Сад, са извештајем о форензичком прегледу лица места, које су таксативно наведене и ближе описане у побијаној пресуди. Ово из разлога, што су наредбе о претресању стана донете у складу са законом од стране судија за претходни поступак, а чињеница што наредба коју је донела судија за претходни поступак Основног суда у Новом Саду има изглед формулара, обзиром да постоје празна места-линије на које се могу уписати подаци, односно да иста у целости није откуцана него су у њу подаци уписани руком и по налажењу овога суда, не чини исту незаконитом. Што се тиче навода браниоца окривљеног у уложеној жалби у односу на наредбу Вишег суда у Новом Саду, којим се оспорава вршење претресања које није вршено у складу са наредбом, у погледу времена вршења претреса стана и других просторија, се такође од стране овог суда оцењују као неосновани, обзиром на чињеницу да је одмах по издавању наредбе и вршен претрес стана 18.08.2017. године, а у записнику о претресању стана је децидно наведено да су приликом претресања пронађени и привремено одузети предмети који су назначени у потврди о одузетим предметима, а ради се о предметима који су таксативно наведени у самој потврди. Исто тако, у записнику је констатовано где су пронађени наведени предмети, о чему је и сачињена фотодокументација. У односу на жалбене наводе браниоца окривљеног, да окривљеном одмах није издата потврда о привремено одузетим предметима, другостепени суд указује да из садржине списка предмета, односно из наведене писмене документације произлази да је потврда о привремено одузетим предметима сачињена у просторијама ПУ Нови Сад у 12:00 часова, а да је претрес стана завршен у 11:15 часова у Ветернику, због чега је и по налажењу овога суда оправдан протек времена који је потребан да се дође од Ветерника до Новог Сада, односно да полицијски службеници наставе са радом у предмету.

Што се тиче жалбених навода браниоца окривљеног да претрес није вршен ноћу, како је то наведено у наредби за претресање, него је започет и довршен следећег дана у периоду од 10,15 часова до 11,15 часова, не утиче по налажењу овога суда на законитост самог претресања и доказа који су из радње претресања проистекли, а како је то правилно нашао првостепени суд и о томе дао ваљане и уверљиве разлоге на странама 11 и 12 образложења побијане пресуде.

(Пресуда Вишег суда у Новом Саду, посл. бр. КЖ 1 111/20 од 03.06.2020. године, којом је преиначена пресуда Основног суда у Новом Саду бр. К 1925/2018 од 06.02.2020. године)

Сентенцу саставио: Славиша Гаврић, судијски помоћник

2. НАКНАДА НЕМАТЕРИЈАЛНЕ ШТЕТЕ ОШТЕЋЕНОМ У КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ (чл. 258 ст. 4 ЗКП)

У пресуди којом окривљеног оглашава кривим или решењу о изрицању мере безбедности обавезног психијатријског лечења, суд ће овлашћеном лицу досудити имовинскоправни захтев у целини ако подаци кривичног поступка пружају поуздан основ за потпуно пресуђење.

Из образложења:

Суд је из исказа оштећеног Б.Љ. утврдио висок степен душевних болова за које утврђење није потребно вештачење из области неуропсихијатрије. Наиме, суд је утврдио да је оштећена сина М., који јој је био јединац, сама отхранила без ичије помоћи од његове прве године живота, да су имали изузетан међусобни однос поверења и поштовања. Живели су заједно, помагали се. Оштећена нема супруга, покојни син јој је био једина породица и сутра једини издржавалац и помоћ у старости. Поред тога на степен душевних болова утичу и околности под којима је настала смрт блиског лица, свакако да није исто ако неко умре природном смрћу, услед дуге и тешке болести на које околности се лица која имају право на овај вид накнаде нематеријалне штете постепено привикавају и припремају, у односу на околност да мајка изгуби сина у току ноћи, без икакве најаве, из изласка и дружења са пријатељима. Оштећена је тек наредног дана у подне сазнала да јој је син мртав и то након што је од 7 ујутро, када су јој јавили да је повређен, обилазила Ургентни центар, Институт у Сремској Каменици, поново Клинички центар где је тек тада упућена на полицију јер нигде од претходних институција није нашла податке о пријему оштећеног, па је тек у полицији сазнала и то на начин да су полицајци почели да јој изјављују саучешће. Оштећена је на главном претресу 20.05.2020.године (догађај се десио 07.10.2017.године) била у црнини и изјавила да је од кобног дана никада није скинула, а у завршној речи је навела да не жели да буде патетична али да на свету нема ништа горе него када родитељ изгуби и сахрани своје дете. Суд је њен исказ и целокупно држање у току поступка (у току трајања истражног поступка оштећена је долазила и присуствовала свакој доказној радњи, а тек за главни претрес је ангажовала пуномоћника) у целости прихватио као искрено.

Све напред наведене околности и чињенице које су утврђене из исказа ошт. Б.Љ. су код суда створиле уверење да је правична висина накнаде нематеријалне штете за душевне болове због смрти блиског лица правилно одмерена у постављеном имовинскоправном захтеву, па га је суд у целости усвојио и обавезао окривљеног да јој по том основу исплати 1.500.000,00 динара, а на досуђени износ је досудио и законску затезну камату почев од 20.05.2020. године, односно од дана пресуђења, па до исплате.

(Пресуда Вишег суда у Новом Саду бр. К 151/19 од 20.05.2020. године, потврђена пресудом Апелационог суда у Новом Саду бр. Кж1 559/20 од 23.09.2020. године)

Сентенцу саставила: Ивана Јосифовић, судија Вишег суда у Новом Саду

3. БИТНА ПОВРЕДА ОДРЕДАБА КРИВИЧНОГ ПОСТУПКА (чл. 438 ст. 1 т. 4 ЗКП)

Битна повреда одредаба кривичног поступка постоји ако је главни претрес одржан без лица чије је присуство на главном претресу обавезно.

Из образложења:

Поред наведеног, првостепени суд супротно одредби чл. 525 ст. 3 ЗКП, на главни претрес није позвао законског заступника окривљеног, односно његовог брачног

друга или друго лице из чл. 433 ст. 2 ЗКП, нити је утврдио на поуздан начин које лице је законски заступник овде окривљеног, обзиром на чињеницу да из садржине предмета произлази да је окривљени лишен пословне способности решењем Основног суда у Новом Саду - Судска јединица Жабалъ број Р2 27/13 од 12.12.2013. године и истим решењем је наложено Центру за социјални рад за општине Жабалъ и Тител "Солидарност" Жабалъ, да у складу са чл. 126 Породичног законика постави старатеља Ј. В. и о томе обавести суд, из чега произлази закључак да овде окривљени има законског заступника, који није позван на главни претрес и исти је одржан без његовог присуства, односно присуства лица из чл. 525 ст. 3 ЗКП.

(Решење Вишег суда у Новом Саду, посл. бр. КЖ 1 81/20 од 22.04.2020. године, којим је укинута пресуда Основног суда у Новом Саду бр. К 2028/2019 од 31.01.2020. године)

Сентенцу саставио: Славиша Гаврић, судијски помоћник

4. ДОКАЗ НА КОМЕ СЕ НЕ МОЖЕ ЗАСНИВАТИ ПРЕСУДА У КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ

(чл. 438 ст. 2 т. 1 ЗКП у вези чл. 406 ст. 2 ЗКП)

Битна повреда одредаба кривичног поступка постоји ако се пресуда заснива на доказу на коме се по одредбама овог законика не може заснивати; Записници о ранијем испитивању лица која су ослобођена дужности сведочења (чл. 94 ст. 1 ЗКП) не смеју се извести у складу са одредбама чл. 406 ст. 1 ЗКП ако та лица нису уопште позвана на главни претрес или су на главном претресу изјавила да неће да сведоче.

Из образложења:

Основано се у жалби браниоца окривљеног указује да је првостепени суд засновао чињенично стање у побијаној пресуди између осталог на исказу сведока оштећеног Н. Ђ., који је рођени брат окривљеног, и исти је у смислу одредаба чл. 94 ЗКП ослобођен од дужности сведочења. Из списка предмета је видљиво да је наведени сведок у претходном поступку пред Основним јавним тужилаштвом у Новом Саду, упозорен на наведене одредбе, и на записнику о испитивању сведока од 21.05.2018. године изјавио да је осумњичени његов рођени брат, али да он жели да сведочи у овом поступку. Сведок Н. Ђ. није упозорен на наведене одредбе на главном претресу пред првостепеним судом, који је одржан дана 01.04.2019. године. Даље, одредбом чл. 406 ст. 2 ЗКП је прописано да се записници о ранијем испитивању лица која су ослобођена дужности сведочења (чл. 94 ст. 1 ЗКП), не смеју се извести у складу са одредбама овог члана, ако та лица нису позвана на главни претрес или су на главном претресу изјавила да неће да сведоче. Из наведених законских одредби произлази да првостепени суд, а с обзиром на чињеницу да сведок Н. Ђ. није упозорен у смислу одредаба чл. 94 ст. 1 ЗКП, није могао чињенично стање у побијаној пресуди засновати на исказу овог сведока из претходног поступка. Дакле, првостепени суд је начинио битну повреду одредаба кривичног поступка из чл. 438 ст. 2 тач. 1 ЗКП, обзиром да се побијана пресуда односно чињенично стање у истој заснива на доказу на коме се не може заснивати, а како се то основано указује у жалби браниоца окривљеног.

(Решење Вишег суда у Новом Саду, посл. бр. КЖ1 200/20 од 14.10.2020. године, којим је укинута пресуда Основног суда у Новом Саду бр. К 64/19 од 09.06.2020. године)

Сентенцу саставила: Биљана Делић, судија Вишег суда у Новом Саду

5. ИСПИТИВАЊЕ ОПТУЖНОГ АКТА У СКРАЋЕНОМ ПОСТУПКУ (чл. 501 ЗКП)

Одмах по пријему оптужног акта судија појединац ће испитати да ли је прописно састављен, па ако установи да није, вратиће га тужиоцу да у року од 3 дана исправи недостатке.

Из образложења:

Без обзира на чињеницу што првостепени суд у побијаног пресуди налази да оптужни акт не садржи битне елементе кривичних дела које су окривљеном стављене на терет приватном кривичном тужбом, односно да не садржи субјективне елементе кривичних дела, он по таквом оптужном акту поступа и спроводи комплетан доказни поступак, након чега и доноси побијану пресуду.

Наиме, у члану 500 ЗКП је прописано шта треба да садржи оптужни предлог, односно приватна кривична тужба, док је у члану 501 ст. 1 ЗКП прописано да ће судија појединац одмах по пријему оптужног акта испитати да ли је оптужни акт прописно састављен, па ако установи да није вратиће га тужиоцу да у року од 3 дана исправи недостатке.

Дакле, првостепени суд уместо да поступи сходно чл. 501 ст. 1 ЗКП, исти поступа по приватној кривичној тужби, односно спроводи целокупан доказни поступак, након чега доноси побијану пресуду, иако је био дужан да одмах по приспећу приватне кривичне тужбе исту испита и врати тужиоцу ради исправљања недостатака, а не да по таквом оптужном акту поступа. Управо из наведених разлога нису јасни закључци првостепеног суда да након спроведеног доказног поступка, из разлога што овлашћени тужилац у оптужном акту није навео субјективни елемент кривичног дела, окривљеног ослобађа од оптужбе на основу чл. 423 тачка 1 ЗКП, налазећи да кривична дела која се окривљеном стављају на терет нису кривична дела.

(Решење Вишег суда у Новом Саду, посл. бр. КЖ 1 8/20 од 06.02.2020. године, којом је укинута пресуда Основног суда у Новом Саду бр. К 107/18 од 19.09.2019. године)

Сентенцу саставио: Славиша Гаврић, судијски помоћник

6. ОГЛАШАВАЊЕ НЕНАДЛЕЖНИМ ЗА СУЂЕЊЕ ПРИЛИКОМ ИСПИТИВАЊА ОПТУЖНОГ АКТА У СКРАЋЕНОМ ПОСТУПКУ (чл. 501 ст. 4 ЗКП)

Ако судија утврди да је за суђење надлежан други суд, огласиће се ненадлежним и по правноснажности решења уступити предмет том суду.

Из образложења:

Наиме, из списка предмета произилази да је Основно јавно тужилаштво у Новом Саду под бр. КТ 1087/20 од 25.03.2020. године поднело оптужни предлог против окривљеног К. Г. због постојања оправдане сумње да за време епидемије није поступао по наредбама којима се одређују мере за њено сузбијање, тако што није поступио по Наредби о ограничењу и забрани кретања лица на територији Републике Србије ("Службени гласник РС", бр. 34/2020 од 18.03.2020. године), односно тако што је дана 19.03.2020. године око 20,50 часова затечен на улици од стране полицијских службеника, у време када је то било забрањено поменутом Наредбом.

Наведена Наредба је ступила на снагу 18.03.2020. године, а одредбом чл. 2 је прописано да се забрањује свим лицима излазак ван станова, просторија и објеката за становање у стамбеним зградама и изван домаћинства (окућница), у времену од 20 до 05 часова. Наредба је престала да важи 09.04.2020. године.

Међутим, 21.03.2020. године је ступила на снагу Уредба о прекршају за кршење наредбе министра унутрашњих послова о ограничењу и забрани кретања лица на територији Републике Србије („Службени гласник РС“ бр. 39/20), која одредбом члана 1 прописује, између осталог, да ће се лице које прекрши забрану из чл. 2 Наредбе казнити за прекршај новчаном казном од 50.000 до 150.000 динара.

Одредбом члана 2 Уредбе прописано је да се за прекршај из члана 1 може покренути и довршити прекршајни поступак, и у случају да је против учиниоца покренут или је у току кривични поступак за кривично дело које обухвата обележја тог прекршаја, без обзира на забрану из члана 8. став 3. Закона о прекршајима.

Наиме, ово веће сматра да је правилно првостепени суд приликом доношења првостепеног решења нашао да се у конкретном случају фактички ради о кршењу исте забране која је прописана тачком 2 наведене Наредбе, према којој се од 18.03.2020. године закључно са 20.03.2020. године сматрало да се ради о радњама кривичног дела, а од дана 21.03.2020. године па надаље, да се ради о прекршају, као и да предметна Уредба у ставу 2, оставља могућност да се покрене и доврши прекршајни поступак, иако се учиниоцу ставља на терет кривично дело које обухвата обележја прекршаја из тачке 1 и 2 Наредбе, тим пре јер је предметни оптужни предлог у конкретном случају поднет дана 25.03.2020. године, када је поменута Уредба већ била на снази.

Наводи да сходно одредби чл. 2 Уредбе не постоји сметња да се против истог лица за идентичан животни догађај истовремено води и кривични и прекршајни поступак, веће такође сматра неоснованим, сматрајући да је двоструко кажњавање за потпуно исто понашање (у конкретном случају - кршење тзв. "полицијског часа"), дакле и кривично и прекршајно, у супротности и са Уставом Р. Србије и са Европском конвенцијом о људским правима. При томе, веће све време има у виду да је окривљени оправдано сумњив да је затечен на улици у време када је то било забрањено поменутом Наредбом.

Управо и првостепени суд износи став да се не ради о кривичном делу, али да противправне радње за које постоји оправдана сумња да су предузете имају елементе прекршаја. У конкретном случају, и по ставу другостепеног већа, а како је то правилно нашао и првостепени суд, није спорно да дело за које се окривљени терети обухвата обележје прекршаја, па се првостепени суд правилно огласио ненадлежним сходно одредби чл. 501 ст. 4 ЗКП.

(Решење Вишег суда у Новом Саду, посл. бр. КЖ 2 535/20 од 10.08.2020. године, којим је одбијена као неоснована жалба Основног јавног тужилаштва у Новом Саду изјављена против решења Основног суда у Новом Саду бр. К 484/20 од 01.04.2020. године.)

Сентенцу саставио: Славиша Гаврић, судијски помоћник

7. ОДБИЈАЊЕ ИЗРУЧЕЊА ПО МОЛБИ ЗА ИЗРУЧЕЊЕ ДРЖАВЕ МОЛИЉЕ

**(чл. 27 и 28 у вези чл. 16 ст. 1 т. 2 Закона о међународној правној помоћи у
кривичним стварима)**

Претпоставке за изручење окривљеног држави молиљи су прописане поред одредбе из чл. 7 Закона о међународној правној помоћи у кривичним стварима и у одредби чл. 16 овог Закона.

Из образложења:

Наиме, из образложења побијаног решења произилази да је из оптужнице Окружног јавног тужилаштвау Добоју Т. 15 0 КТ 0019463 15 од 13.09.2016. године и њених чињеничних навода видљиво, да је С. Б. оправдано сумњив да је кривично дело

тешка крађа из члана 232 став 1 у вези члана 20 КЗ Републике Српске извршио дана 06.12.2013. године у Земуну. Претпоставке за изручење окривљеног држави молиљи су прописане поред одредбе чл. 7 и у одредби члана 16 Закона о међународној правној помоћи у кривичним стварима, те је у ставу 1 тачка 2 наведеног члана закона прописано да се окривљени може изручити држави молиљи ако дело поводом којег се захтева изручење није извршено на територији Републике Србије, против ње или њеног држављанина. Имајући у виду наведену законску одредбу, те да је окривљени оправдано сумњив да је кривично дело тешка крађа из члана 232 став 1 у вези члана 20 КЗ Републике Српске које је прописано као кривично дело тешка крађа из члана 204 став 1 тачка 1 КЗ Републике Србије, извршио у Земуну, дакле на територији Републике Србије, јасно је да није испуњена једна од основних законских претпоставки за пружање међународне правне помоћи, да дакле нису испуњене законске претпоставке из члана 16 став 1 тачка 2 Закона о међународној правној помоћи и члана 15 Уговора закљученог између Републике Србије и БиХ о изручењу, о којима одлучује суд.

Дакле, обзиром на све напред наведено, и по оцени овог суда, правилно је првостепени суд на основу одредбе члана 28 став 1 Закона о међународној правној помоћи у кривичним стварима одбио молбу Министарства правде БиХ број 08-14-7-0046/19 од 19.12.2019. године за изручење С. Б. ради вођења кривичног поступка који се против С. Б. води пред Основним судом у Теслићу због кривичног дела тешка крађа из члана 232 став 1 у вези члана 20 КЗ Републике Српске, а имајући у виду и да се С. Б. тренутно налази у Републици Србији на издржавању казне затвора у КПЗ Сремска Митровица у трајању од 5 година и 6 месеци, по правноснажној пресуди Вишег суда у Новом Саду К-104/19 од 18.11.2019. године, која казна му истиче 04.05.2025. године, па се поступак може водити пред правосудним органима Републике Србије.

(Решење Апелационог суда у Новом Саду, посл. бр. КЖ КРЕ 10/20 од 09.12.2020. године, којим је потврђено решење Вишег суда у Новом Саду бр. КРЕ 17/20 од 16.11.2020. године)

Сентенцу саставио: Славиша Гаврић, судијски помоћник

КРИВИЧНО ПРАВО - МАТЕРИЈАЛНО

8. УБЛАЖАВАЊЕ КАЗНЕ ИСПОД ЗАКОНСКОГ МИНИМУМА (чл. 57 ст. 1 тач. 2 КЗ)

Кад постоје услови за ублажавање казне из члана 56. овог законика, суд ће ублажити казну у границама, па под тачком 2) ако је за кривично дело као најмања мера казне прописан затвор у трајању од пет година, казна се може ублажити до три године затвора.

Из образложења:

Пресудом Вишег суда у Новом Саду посл.бр. К 157/19 од 27.02.2020. године окривљени Д.Т. је оглашен кривим због кривичног дела убиство у покушају из чл. 113 у вези са чл. 30 КЗ и осуђен на казну затвора у трајању од 3 године. Пресудом Апелационог суда у Новом Саду посл.бр. Кж.1 355/20 од 11.06.2020. године, одбијене су као неосноване жалба ВЈТ у Новом Саду и жалба браниоца окривљеног, па је пресуда Вишег суда у Новом Саду посл.бр. К 157/19 од 27.02.2020.године потврђена, а делимичним усвајањем жалби ВЈТ и браниоца и то само у делу одлуке о трошковима кривичног поступка враћено је првостепеном суду на поновно одлучивање.

Првостепени суд је приликом одлучивања о казни, ценио све околности на страни окривљеног, па је од олакшавајућих пре свега ценио искрено и потпуно признање, искрено кајање, чињеницу да је сам позвао полицију и дочекао њихов долазак, коректно држање пред судом, његове здравствене прилике, да десет година болује од дијабетеса и пије лекове. Поред тога, као изузетно важно суд је ценио вишегодишње стање у породици, поремећене односе између родитеља и сина (оштећеног) који су узроковани првенствено неодговорним и немарним понашањем самог оштећеног у дужем трајању, осећај љутње, беса и страха за живот и добробит супруге која се налази у болници на психијатрији јер је услед понашања оштећеног престала да једе у циљу самоубиства, а за коју је окривљени дубоко емотивно и егзистенцијално везан. У том смислу суд је као олакшавајућу околност ценио да је окривљени радње извршења предузео у стању када му је способности да схвати значај дела била смањена али не до степена битног, а могућност да управља поступцима битно смањена. Признање као олакшавајућу околност суд је ценио у смислу односа окривљеног према делу на начин да суду показује да је схватио своје грешке, да је спреман да због њих одговара. Поред тога, суд је ценио и чињеницу да је кривично дело остало у покушају, док од отежавајућих околности на страни окривљеног суд није нашао. Свакако да је била од утицаја и чињеница да се оштећени није придружио кривичном гоњењу и није поставио имовинско правни захтев према окривљеном, те да је изјавио да је опростио оцу због овога што је учинио. Због свега наведеног, суд је нашао да ове околности у својој свеобухватности имају карактер нарочито олакшавајућих околности и да је у конкретном случају оправдано применити институт ублажавања казне испод законског минимума, а у складу са чл. 57 ст.1 тач.2 КЗ. С обзиром на изнето првостепени суд је окривљеног осудио на казну затвора у трајању од три године, у уверењу да ће се управо овом изреченом казном остварити сврха кажњавања на начин да спречи и утиче на окривљеног да убудуће не чини кривична дела као индивидуална превенција јер је окривљени свестан своје кривице и изјавио је да у целости прихвата казну коју год суд одреди као заслужену из чега произилази уверење суда, да ће и овако максимално ублажена казна остварити своју сврху на окривљеног. С тим у вези суд је и става да ће иста утицати и на друге, потенцијалне

учиниоце кривичних дела у смислу генералне превенције, те да ће се постићи циљеви јачања морала и учвршћивања обавезе поштовања закона.

Испитујући првостепену пресуду у делу одлуке о казни, другостепени суд налази да је првостепена пресуда правилна и да су жалбени наводи јавног тужиоца, браниоца окривљеног неосновани јер је првостепени суд приликом одлуке о казни на страни олакшавајућих околности ценио искрено и потпуно признање, држање окривљеног након извршеног кривичног дела односно исказано кајање, његове здравствене прилике да 10 година болује од дијабетеса, а да су те све околности које су претходиле кривичном делу односно понашање оштећеног Н.Т., као и чињеница да је окривљени до сада није осуђиван, представљају нарочито олакшавајуће околности као и околност да је кривично дело остало у покушају а да сам закон предвиђа да се за покушај кривичног дела може блаже казнити имајући у виду одредбе члана 56 КЗ, док отежавајућих околности није нашао. По ставу другостепеног суда свим наведеним околностима, дат је значај који у случају окривљеног и заслужују, па је код таквог стања ствари, изречена казна затвора у трајању од 3 године у потпуности у складу са објективном тежином извршеног кривичног дела и степену кривице окривљеног као и личности окривљеног и показује се нужном и довољном ради остаривања сврхе кажњавања из чл. 42 КЗ, чиме се супротно жалбеним наводима јавног тужиоца и браниоца окривљеног у овом делу не указује на постојање било које чињенице или околности које првостепени суд није имао у виду, нити се доводи у питање законитост и правилност пресуде.

(Пресуда Апелационог суда у Новом Саду посл.бр. Кж. 1 355/2020 од 11.06.2020. године, којом је укинута пресуда Вишег суда у Новом Саду посл. бр. К 157/19 од 27.02.2020. године само у делу одлуке о трошковима кривичног поступка и у том делу враћен првостепеном суду на поновно одлучивање, док је у преосталом делу пресуда Вишег суда у Новом Саду посл. бр. К 157/19 од 27.02.2020. године, потврђена)

Сентенцу саставила: Ленка Јамушаков, самостални саветник

9. ИСПУЊЕНОСТ УСЛОВА ЗА СУДСКУ РЕХАБИЛИТАЦИЈУ ЗА ЛИЦА КОЈА СУ ВИШЕ ПУТА ОСУЂИВАНА (чл. 100 КЗ у вези чл. 98 и 99 КЗ)

Лице које је више пута осуђивано суд може дати рехабилитацију само ако су испуњени услови из чл. 98 и 99 КЗ-а у погледу сваког кривичног дела за које је осуђено. При оцени да ли ће у сваком случају дати рехабилитацију суд ће узети у обзир околности из чл. 99 ст. 2 овог Законика.

Из образложења:

Наиме, члан 100 КЗ прописује да лицу које је више пута осуђивано суд може дати рехабилитацију само ако су испуњени услови из чл. 98 и 99 овог законика у погледу сваког кривичног дела за које је осуђено. При оцени да ли ће у оваквом случају дати рехабилитацију суд ће узети у обзир околности из члана 99 став 2 овог законика.

С тим у вези, према члану 98 став 2 тачка 5 КЗ, законска рехабилитација лица које је осуђено на казну затвора преко једне до три године, настаје ако у року од десет година од дана кад је та казна извршена, застарела или опроштена, не учини ново кривично дело.

У конкретном случају, неспорно је да је Ш. С. 25.08.2013. године издржала казну затвора од једне године и осам месеци, те да је ново кривично дело учинила 15.12.2004. године.

Полазећи од наведених одредби КЗ о судској рехабилитацији лица које је више пута осуђивано, по налажењу овог суда, осуђена Ш. С. не испуњава услове који су прописани чланом 98 став 2 тачка 5 КЗ. Несумњиво је утврђено да је Ш. С. 25.08.2013.

године издржала казну затвора по правноснажној пресуди Окружног суда у Новом Саду Кв 432/02 од 30.10.2002. године, те да је 15.12.2004. године учинила ново кривично дело. Дакле, осуђена је у краћем року од 10 година од извршења претходне казне учинила ново кривично дело. Сем тога, како се основано указује у жалби, првостепени суд није одлучио о испуњености услова за брисање свих осуда у смислу чл. 100 КЗ, већ само осуде Кв 439/02 од 30.10.2002. године.

С обзиром на наведено, нису од утицаја субјективне чињенице о владању осуђене и друге околности од значаја за давање рехабилитације, попут природе и значаја дела, пошто није испуњен услов без којег се суд не може упуштати у оцену о томе да ли је осуђена заслужила рехабилитацију.

(Решење Апелационог суда у Новом Саду, посл. бр. КЖ 2 1872/20 од 23.11.2020. године, којим је преиначено решење Вишег суда у Новом Саду бр. КВ 790/20 од 07.10.2020. године)

Сентенцу саставио: Славиша Гаврић, судијски помоћник

10. ЕЛЕМЕНТ КРИВИЦЕ КОД КРИВИЧНОГ ДЕЛА ТЕШКА ТЕЛЕСНА ПОВРЕДА

(чл. 121 ст. 3 у вези ст. 2 КЗ)

У односу на кривично дело тешка телесна повреда квалификована смрћу из чл. 121 ст. 3 у вези са ст. 2 КЗ, виност се заснива на умишљају у односу на наношење тешких телесних повреда и на нехату у односу на наступање смрти повређеног лица.

Из образложења:

Окривљени је неовлашћено носећи предметни пиштољ, ушао у дискотеку „The End“ која је била пуна гостију и у којој се налазило око 300 лица у проводу, на тзв. „афтеру“, дакле лица која ни на који начин нису могла нити су била дужна да очекују какву опасност по свој живот и тело, из ватреног оружја испалио најмање седам хитаца у правцу сада пок. ошт. П.М., тачније у правцу средњег дела његових доњих екстремитета, у правцу од горе ка доле под углом од око 20 степени, са мале раздаљине од око 2 метра у односу на ошт. П. М., пуцајући у правцу сепареа код кога се налазио ошт. П. М. и нешто мало улево, па суд налази да је окривљени у овом делу поступао са директним умишљајем у односу на наношење тешких телесних повреда ошт. П.М., јер је био свестан да испаливањем хитаца из пиштоља са мале удаљености у ноге оштећеног може нанети телесне повреде тешке квалификације, што је и хтео („...ако је дебели ту, сломићу му ноге...“ део исказа Т.В.), знајући да је исто забрањено, док суд утврђује да је у односу на смртну последицу која је наступила код оштећеног као последица повреда нанетих из тог ватреног оружја, поступао нехатно јер је спрам својих личних својстава и околности догађаја могао да зна да пуцањем из пиштоља на описани начин може наступити смрт оштећеног али је олако држао да до најтеже последице неће доћи. Суд налази да је ВЈТ правилно квалификовало ове радње окривљеног у оптужници (у односу на наредбу о спровођењу истраге) управо с обзиром на утврђене чињенице да је окривљени са мале удаљености, око 2 метра испалио 7 хитаца у оштећеног и то све у правцу средњег дела ногу оштећених, што говори о томе да умишљај окривљеног није био усмерен на лишење живота оштећеног, јер да је то хтео, са тако мале удаљености и у ситуацији када оштећени нема начина да се брани нити бежи (пуна дискотека, неочекиван напад...), окривљени је могао „да бира“ у који део тела оштећеног ће пуцати, а одлучио је да пуца од горе ка доле, у средњи део доњих екстремитета оштећеног. У том смислу, суд оцењује да се у радњама окривљеног у овом делу стичу битна обележја бића кривичног дела из чл. 121 ст. 3 у вези са ст. 2 КЗ.

(Пресуда Вишег суда у Новом Саду бр. К 151/19 од 20.05.2020. године, потврђена пресудом Апелационог суда у Новом Саду бр. Кж1 559/20 од 23.09.2020.године)

Сентенцу саставила: Ивана Јосифовић, судија Вишег суда у Новом Саду

11. КРИВИЧНО ДЕЛО УГРОЖАВАЊЕ СИГУРНОСТИ (чл. 138 ст. 1 КЗ)

За постојање кривичног дела угрожавање сигурности потребно је постојање квалификоване претње да ће се непосредно напасти на живот или тело пасивног субјекта или њему блиског лица, а иста мора бити озбиљна, односно објективно подобра да код оног коме се прети изазове осећај страха и несигурности.

Из образложења:

Радња извршења кривичног дела угрожавање сигурности из чл. 138 став 1 КЗ, састоји се у употреби претње да ће се напасти на живот или тело неког лица или њему блиског лица, чиме се угрожава сигурност тог лица. Дакле, у питању је квалификована претња, тачније онај коме се ставља у изглед тачно одређено зло и то да ће се непосредно напасти на тело или живот пасивног субјекта или њему блиског лица.

Међутим, из чињеничног описа радње извршења кривичног дела које се односи на послате поруке од стране окривљеног оштећеној, датог у оптужном акту јавног тужиоца и утврђеног у изреци побијане пресуде не произилазе законска обележја кривичног дела угрожавање сигурности из чл. 138 став 1 КЗ, за које је окривљени оглашен кривим побијаном пресудом имајући у виду да у конкретном случају у односу на послату поруку претња није јасно дефинисана и конкретизована, односно наведене речи не представљају претњу управљену на непосредан напад на живот и тело оштећене тако да у односу на ову поруку недостаје битан елеменат овог кривичног дела који се односи на претњу, а што побијану пресуду чини нејасном и неразумљивом.

Исто тако поред јасно дефинисане и конкретизоване претње иста мора бити озбиљна, а озбиљна је када је објективно подобра да код оног коме се прети изазове осећај страха или уопште осећај несигурности у погледу које чињенице првостепени суд није дао јасне и уверљиве разлоге а што побијану пресуду чини додатно нејасном и неразумљивом.

Наиме, овај суд налази да је интензитет страха који неко лице осети услед претњи да ће неко напасти на његов живот или тело, односно њему блиског лица, те му на тај начин угрози сигурност најјачи управо оног момента када су претње изговорене, те се интензитет истог протеком времена смањује. На основу чињенице да је оштећена Т. Н. тек дана 02.02.2018. године пријавила догађаје који су се десили у току јула 2017. године, дакле након више од пола године од предметних догађаја, овај суд сматра да нису јасни закључци првостепеног суда да је код оштећене изазван осећај страха и осећај несигурности радњама окривљеног, поготово што су окривљени и оштећена цело овај период били у емотивној вези, а првостепени суд у том правцу не даје јасне и ваљане разлоге.

(Решење Вишег суда у Новом Саду, посл. бр. КЖ1 299/20 од 15.01.2021. године, којим је укинута пресуда Основног суда у Новом Саду бр. К 1210/18 од 04.11.2020. године)

Сентенцу саставила: Биљана Делић, судија Вишег суда у Новом Саду

12. КРИВИЧНО ДЕЛО УВРЕДА (чл. 170 ст. 1 КЗ)

За постојање кривичног дела увреде потребно је да постоји елемент директности у изношењу увреде, а изговорене речи морају садржавати вид увредљивости.

Из образложења:

Тачно је да је окривљени на рочишту за главну расправу у предмету Вишег суда у Новом Саду посл. бр. П 641/16, где је саслушаван у својству туженог изговорио реченицу: "такође сам био добар са Ж. родитељима, који су ме волели и били срећни што нови зет није усташа". Дакле, наведене речи нису биле управљене директно на неко конкретно лице, већ су изнете у контексту чињеница које је овде окривљени, а у наведеном парничном поступку као тужени доказивао, а да се том приликом у судници није налазио приватни тужилац Т. М. Чак и у ситуацији када би се текст наведене реченице могао и повезати са овде приватним тужиоцем, чињеница је да он није присуствовао изговарању тих речи, па по налажењу другостепеног суда недостаје елемент директности у изношењу увреде.

Дакле, у току првостепеног поступка није доказано ко је пасивни субјекат овог кривичног дела, чиме није доказан један од битних законских обележја кривичног дела увреде из чл. 170 ст. 1 КЗ, а изговорене речи на рочишту пред Вишим судом у Новом Саду нису директне, нису упућене конкретно, а истима недостаје и незаобилазни вид увредљивости, а како је то правилно нашао првостепени суд у побијаној пресуди, због чега се сурпотни жалбени наводи пуномоћника приватног тужиоца оцењују као неосновани.

(Пресуда Вишег суда у Новом Саду, посл. бр. КЖ1 245/20 од 04.12.2020. године, којом је потврђена пресуда Основног суда у Новом Саду бр. К 379/20 од 25.09.2020. године)

Сентенцу саставила: Биљана Делић, судија Вишег суда у Новом Саду

13. КРИВИЧНО ДЕЛО НЕДАВАЊЕ ИЗДРЖАВАЊА (чл. 195 ст. 1 КЗ)

Кривично дело недавање издржавања постоји ако окривљени не да издржавање за лице које је по закону дужно да издржава у износу и на начин како је то утврђено правоснажном и извршном судском одлуком.

Из образложења:

Наиме, у побијаној пресуди, првостепени суд је утврдио да је окривљени за инкриминисани период од 01.06.2015. године до 01.12.2015. године, измирио дуговања на име накнаде за издржавање своје малодобне деце С. С., С. С. и С. С., али окривљени, није сваког месеца у инкриминисаном периоду и то од 01-ог до 10-тог у месецу плаћао новчани износ од 8.000,00 динара за млт. оштећену С. С., 7.500,00 динара за малодобног оштећеног С. С. и 7.500,00 динара и за малодобног оштећеног С. С. и то путем поштанске упутнице на име законске заступнице мајке С. Ј., односно није плаћао издржавање на начин како је то одређено правоснажном и извршном судском пресудом Основног суда у Новом Саду бр. П2 84/14 од 30.01.2015. године, која је постала правоснажна дана 16.04.2015. године и извршна дана 01.06.2015. године.

Самом чињеницом да окривљени није давао издржавање за своју малодобну децу у износу и на начин како је то одређено правоснажном и извршном судском одлуком пресудом Основног суда у Новом Саду бр. П2 84/14 од 30.01.2015. године, у конкретном случају су наступиле штетне последице, с обзиром на интересе издржаваних лица, односно малодобне деце чије су потребе свакодневне.

(Пресуда Вишег суда у Новом Саду, посл. бр. КЖ1 261/20 од 25.01.2021. године, којом је потврђена пресуда Основног суда у Новом Саду бр. К 1567/19 од 16.06.2020. године)

Сентенцу саставила: Биљана Делић, судија Вишег суда у Новом Саду

ПРИКАЗИ

Ивана Јосифовић
судија Вишег суда у Новом Саду

**НОВИНЕ У КРИВИЧНОМ ЗАКОНИКУ РС
У ВЕЗИ СА ЗАКОНОМ О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА КРИВИЧНОГ
ЗАКОНИКА
(Службени гласник РС, бр. 35/2019)**

Измене Кривичног законика РС (у даљем тексту КЗ) које су ступиле на снагу 01.12.2019.године инспирисане су на првом месту потребом оштрије реакције државе – судова у односу на извршиоце најтежих кривичних дела као и у односу на оне извршиоце који су раније осуђивани, а све у циљу пружања ефикасније заштите грађанима, јачања безбедности и владавине права. Наиме, у општој па и стручној јавности уочена је и више пута истицана “блага казнена политика судова”, уочена је тенденција вршења кривичних дела од стране повратника којима су изрицане (очигледно) неадекватне казне којима се није остварила сврха, на првом месту специјалне превенције, а затим, оправдано је било поставити и питање испуњавања сврхе генералне превенције, имајући у виду константан пораст броја кривичних дела, нарочито са елементима насиља. У ери свеопштег прихватања и истицања значаја очувања и унапређења права свих категорија становништва, са акцентом на најосетљивије групе, у току кампање за заштиту права жена, деце, особа са инвалидитетом и особа осетљивим по другим основима евентуалне дискриминације, сведоци смо пораста броја и варијетета кривичних дела са елементима насиља управо према овим категоријама становништва. Поред тога, ваља указати и на општи пораст броја кривичних дела у вези са високотехнолошким развојем, те злоупотребама техничких и технолошких достигнућа у вршењу кривичних дела. То су све свакако изазови са којима се судство, као живи организам који прати, прилагођава се и труди да адекватно реагује, сусреће у свом раду. Међутим, за одређене врсте адекватне реакције судова нужна је законска регулатива која условљава и одређује оквире за ту реакцију. У том смислу, поред важећег Законика о кривичном поступку (у даљем тексту ЗКП) који је почео да се примењује 01.10.2013.године, најзначајнији извор права је Кривични законик. Оба ова законика утичу на испуњавање задатака које друштво ставља пред кривични суд и од кога очекује реакцију и заштиту. У овом раду се нећу освртати на личне и појединачне утицаје носилаца судијске функције у вршењу судске власти, већ само на законодавни оквир као предуслов и могућност за изражавање друштвене реакције на криминал.

Нисам склона да прихватим искључиву одговорност судова када се говори о “благој казненој политици” иако је неспорно да само суд може да изриче казне. Наиме, важећи ЗКП је као примарни циљ поставио ефикасност решавања кривичних предмета, док је по мишљењу аутора овог рада у други план стављен квалитет рада и резултат кривичног поступка. То се свакако на првом месту огледа у одустајању од истражног начела и начела материјалне истине у кривичном поступку, када је кривични суд добио улогу арбитра између странака, тужиоца и окривљеног. У складу с тим, новоуведени институти који нису својствени нашем правном систему као што су споразум о признању кривичног дела и одлагање кривичног гоњења тзв. опортунитет, поред неспорне предности у ефикасности решавања предмета, у многome су довели до тога да суд практично нема улогу у креирању казнене политике. Наиме, део предмета ни не дође до суда (опортунитет) па, по свим критеријумима одговорна лица за извршење

кривичног дела ни не одговарају пред судом, док код споразума суд има формалну улогу у проверавању испуњености услова а по питању казне само овлашћење да провери да ли је иста између тужиоца и окривљеног “договорена” у оквиру законских оквира. Дакле, суд по ЗКП-у заправо не испитује сврсисходност тако договорене казне, која се кроз пресуду о прихватању споразума уводи у “судску казнену политику” и судске статистике о изреченим казнама. Поред тога, став је аутора овог рада да се на тај начин, изостављањем самог кривичног поступка који је по правилу отворен за јавност, у коме окривљени одговара пред судским већем, губи део и специјалне а још више генералне превенције. Наиме, шаље се порука да окривљени са браниоцем може само да оде код тужиоца и договори “колико кошта” то што се огрешио о Кривични законик ове државе. Све ово, на првом месту у контексту казнене политике и евидентног пораста броја кривичних дела, па и оних најтежих.

На овом месту бих указала и на замку у коју упадају судови када примењују важећи ЗКП, што је све од утицаја када говоримо о законским оквирима за вођење и окончање кривичног поступка. Наиме, како је ЗКП устројио адверзијални поступак по коме је сходно првом ставу чл. 15 терет доказивања оптужбе на тужиоцу, то је овлашћење суда да *само изузетно* (став 4 истог члана) може да предузима радње у циљу расправљања недовољно јасних чињеница. Склони нашој правној традицији и истражном начелу, судије, а нарочито другостепена већа, постају пристрасна у поступању и то на страни тужиоца када изводе и одређују доказе које тужилац није предложио или их није адекватно исцрпео. Танка је линија у примени чл. 15 ст. 4 ЗКП-а, јер је тумачење великог дела актуелне судске праксе супротно самом духу тзв. новог ЗКП-а. Дакле, суд је дужан да примењује важећи позитивни пропис којим је кривични поступак постављен као страначки са јасним теретом доказивања чињеница налик на парнични поступак, па је интервенција суда у утврђивању чињеничног само изузетно дозвољена и то искључиво у оквиру доказних предлога и навода странака. Задатак суда више није да утврди материјалну истину него само правосудну истину.

Уважавајући нову улогу тужиоца као руководиоца истраге уместо истражног судије, а затим као странке у поступку по оптужби коју након спроведене истраге заступа, као и сав обим и терет посла који је тужилац преузео новом улогом, не сматрам да би суд требао да сноси терет свих потенцијалних пропуста како самих решења у процесном законикау тако ни фактичких пропуста на страни једне странке у поступку. Имајући у виду да је истражно начело сада прошлост нашег правног система, морамо се прилагодити новим законским оквирима и поступати искључиво у складу са њима, без обзира на личне ставове, склоности, навике или убеђења.

Са свим наведеним у виду, вратила бих се на саме измене Кривичног законика. На овом месту нећу улазити у оправданост или неоправданост одређених измена које су биле предмет стручне дебате па и отворених неслагања унутар струке, јер у оквиру трипартидне поделе власти јасно је ко доноси законе а ко је у овом случају своје надлежности дужан да их примењује онако како гласе.

Доживотни затвор

Најзначајнија и свакако најоучљивија измена је увођење потпуно нове казне у наш правни систем – доживотни затвор, која се може изрећи само као главна казна и која је прописана у **чл. 43 КЗ** тако да се сада учиниоцу кривичног дела могу изрећи следеће казне: **1) доживотни затвор**; 2) казна затвора; 3) новчана казна; 4) рад у јавном интересу и 5) одузимање возачке дозволе. Сходно овој новој врсти казне која је специфична и по дужини трајања јер је фактички неизвесна њена дужина али изванредно услов до када ће трајати, као и по томе да осуђени на ову казну начелно неће поново

бити на слободи до краја живота, нужно је било и прилагодити сврху кажњавања, па је тако у члану **42 КЗ** поред постојећих, колоквијално речено, специјалне и генералне превенције те изражавања осуде за извршено кривично дело, јачање морала и обавезе поштовања закона, додата и тачка 4. која гласи: "**4) остваривање праведности и сразмерности између учињеног дела и тежине кривичне санкције.**". Јасно је да се првенствено односи на доживотни затвор јер исти изражава управо то – праведност и сразмерност између кривице и последица. Дакле, овим је у први план стављена заштита оштећених и потенцијално будућих оштећених лица, безбедности и правног поретка у односу на права осуђеног.

Више не постоји казна од 30 до 40 година затвора. За она кривична дела за која је била предвиђена ова казна, иста је сада замењена казном доживотног затвора (у члану 310, члану 321. став 2, чл. 370. и 371, члану 372. став 3, члану 373. став 2, члану 374. став 2, члану 376. став 2, члану 378. став 3, члану 386. став 2, члану 391. став 4, члану 391в став 3. и члану 391г став 3. речи: "затвор од тридесет до четрдесет година" у одређеном падежу замењују се речима: "доживотни затвор" у одговарајућем падежу), а код одређених кривичних дела је ова казна уведена (У члану 178. став 4, члану 179. став 3, члану 180. став 3. и члану 181. став 5. после речи: "десет година" додају се речи: "или доживотним затвором"). Додат је **чл. 44а КЗ** који уређује казну доживотног затвора тако што се она изузетно може прописати за најтежа кривична дела и најтеже облике тешких кривичних дела, не може се изрећи лицу које у време извршења кривичног дела није навршило двадесет једну годину живота и не може се изрећи у случајевима када закон предвиђа да се казна може ублажити (члан 56. став 1. тачка 1) или када постоји неки од основа за ослобођење од казне.

Доживотна казна је у КЗ прописана за следеће облике ових кривична дела:

	члан КЗ	назив кривичног дела	опис	казна
1.	114	тешко убиство	сви облици извршења	затвор најмање десет година или доживотни затвор
2.	178/4	силовање	Ако је услед дела из ст. 1. и 2. овог члана наступила смрт лица према којем је дело извршено или је дело учињено према детету	затвор најмање десет година или доживотни затвор
3.	179/3	обљуба над немоћним лицем	Ако је услед дела из ст. 1. и 2. овог члана наступила смрт лица према којем је дело извршено или ако је дело учињено према детету	затвор најмање десет година или доживотни затвор
4.	180/3	обљуба са дететом	Ако је услед дела из ст. 1. и 2. овог члана наступила смрт детета	затвор најмање десет година или доживотни

				затвор
5.	181/5	обљуба злоупотребом положаја	Ако је услед дела из става 3. овог члана наступила <i>смрт детета</i>	затвор најмање десет година или доживотни затвор
6.	310	убиство представника највиших државних органа	Ко у намери угрожавања уставног уређења или безбедности Србије лиши живота председника Републике, народног посланика, председника Владе, члана Владе, председника Уставног суда, председника највишег суда у Републици Србији или Републичког јавног тужиоца,	затвор најмање десет година или доживотни затвор
7.	321/2	тешка дела против уставног уређења и безбедности Србије	Ако је при извршењу дела из става 1. овог члана учинилац са умишљајем лишио живота једно или више лица	затвор најмање десет година или доживотни затвор
8.	370	геноцид		затвор најмање пет година или доживотни затвор
9.	371	злочин против човечности		затвор најмање пет година или доживотни затвор
10.	372/3	ратни злочин против цивилног становништва	Ко за време рата, оружаног сукоба или окупације нареди да се према цивилном становништву врше убиства или ко такво дело изврши	затвор најмање десет година или доживотни затвор
11.	373/2	ратни злочин против рањеника и болесника	Ко за време рата, оружаног сукоба или окупације нареди да се према рањеницима и болесницима врше убиства или ко такво дело изврши	затвор најмање десет година или доживотни затвор
12.	374/2	ратни злочин против ратних заробљеника	о нареди да се према ратним заробљеницима врше убиства или ко такво дело изврши	затвор најмање десет година

				или дoживoтнo зaтвoр
13.	376/2	упoтpeбa нeдoзвoљeних cрeдcтaвa бoрбe	Акo јe уcлeд дeлa из cтaвa 1. oвoг члaнa пoгинулo вишe лицa	зaтвoр нajмaњe пeт гoдинa или дoживoтнo зaтвoр
14.	378/3	прoтивпрaвнo убијaњe и рaњaвaњe нeпpијaтeљa	Акo јe убиcтвo из cтaвa 1. oвoг члaнa извршeнo нa свирeп нaчин или из кoриcтoљубљa или акo јe убијeнo вишe лиц	зaтвoр нajмaњe дecет гoдинa или дoживoтнo зaтвoр
15.	386/2	aгрecивaн рaт	Кo нaрeди вoђeњe aгрecивнoг рaтa	зaтвoр нajмaњe дecет гoдинa или дoживoтнo зaтвoр
16.	391/4	тeрoризaм	Акo јe пpи извршeњу дeлa из cтaвa 1. oвoг члaнa учинилaц cа умишљaјeм лишиo живoтa јeднo или вишe лицa	зaтвoр нajмaњe двaнacт гoдинa или дoживoтнo зaтвoр
17.	391в/3	упoтpeбa cмpтoнocнe нaпpaвe	Акo јe пpи извршeњу дeлa из cтaвa 1. oвoг члaнa учинилaц cа умишљaјeм лишиo живoтa јeднo или вишe лицa	зaтвoр нajмaњe дecет гoдинa или дoживoтнo зaтвoр
18.	391г/3	уништeњe и oштeћeњe нуклeарнoг oбјeктa	Акo јe пpи извршeњу дeлa из cтaвa 1. oвoг члaнa учинилaц cа умишљaјeм лишиo живoтa јeднo или вишe лицa	зaтвoр нajмaњe дecет гoдинa или дoживoтнo зaтвoр

У oвaквoј cитyaцији cтвaри, cа зaдржaним oпштим мaкcимумoм кaзнe зaтвoрa oд 20 гoдинa и увeдeнoм нoвoм кaзнoм дoживoтнo зaтвoр, a уз бpиcањe кaзнe oд 30 дo 40 гoдинa, oстaјe дa ce види у пpакcи пpимeнa oвих измeнa. Нaимe, aутoр oвoг тeкcтa пoдржaвa кaзнy дoживoтнoг зaтвoрa нaлaзeћи дa јe oпpавдaнo њeнo увoђeњe у кpивичнo зaкoнoдaвcтвo зa нajтeжe oбликe тeшких кpивичних дeлa. Смaтpам дa пoјeдинe кaтeгoријe извршилaцa тaквих дeлa зaлyжyјy нajoштpијe кaжњaвaњe, пa и дo кpajа живoтa, a cвe рaди зaштитe нajocетљивијих кaтeгoријa oштeћeних лицa и нajвиших дpyштвeних и држaвних интeрeсa. Мeђyтим, oстaјe дa ce види у кoјoј мeри ћe ce cудијe oдлyчивaти дa изрeкнy oвy врcтy кaзнe имaјyћи у виду рaзликy измeђy мaкcимaлних 20 гoдинa и дoживoтнoг зaтвoрa кao јeдинe алтeрнaтивe. Дa ли ћe oвa кaзнa дeлoвaти пpевeнтивнo, мислим дa нe у мeри у кoјoј ce нa пpви пoглeд чини, јeр cам cтaвa дa

превентивно више утиче извесност од проналажења, хватања и извођења пред лице правде учиниоца него претња високом казном, што не значи да увођење доживотног затвора неће показати позитивне ефекте у другом смислу. Свакако да је извесност кривичног гоњења, законито и брижљиво прикупљени докази и законито спроведен кривични поступак предуслов за сврсисходно деловање правосудног система, а доживотна казна као резултат тако спроведеног поступка из друштва ће издвојити оне учиниоце који су се до те мере огрешили о закон и који из тог разлога представљају нарочиту опасност за остале, да им се с правом може одузети право на слободу до краја живота.

Говорећи о казни доживотног затвора, као значајно јавило се и питање **условног отпуста**. Не улазећи на овом месту у морална или питања људских права осуђених лица на ову казну, односно паритете добара и људских права који се на тај начин угрожавају или пак штите, зависно од угла посматрања, Кривични законик је ово питање уредио на следећи начин. Начелно, постоји законска могућност условног отпуста која је прописана у **чл. 46 ст. 2 тач. 1** па суд може условно отпустити осуђеног који је осуђен на казну доживотног затвора, ако је издржао двадесет седам година. Сходно природи казне доживотног затвора чије је трајање неизвесно, КЗ је у **чл. 47 ст. 7** одредио да осуђеном на казну доживотног затвора условни отпуст траје *петнаест година* од дана када је условно отпуштен. Међутим, за најтеже облике тешких кривичних дела, извршених на штету најугроженијих категорија оштећених лица (деца, труднице и немоћна лица), сходно **чл. 46 ст. 5** суд *не може* условно отпустити осуђеног за кривична дела: тешко убиство (члан 114. став 1. тачка 9 - ко лиши живота дете или бремениту жену;), силовање (члан 178. став 4), обљуба над немоћним лицем (179. став 3), обљуба са дететом (члан 180. став 3) и обљуба злоупотребом положаја (члан 181. став 5). Код условног отпуста уопште, задржан је став тзв. обавезног (ст.1 “суд ће”) и факултативног (ст.2 “суд може”) условног отпуста, с тим да је у ставу 2 додата и тач.3 према којој се *може* условно отпустити онај који је осуђен од стране посебних одељења надлежних судова, у поступцима вођеним у складу са надлежношћу одређеном законом који уређује организацију и надлежност државних органа у сузбијању организованог криминала, корупције и тероризма.

Вишеструки поврат, тзв. “други и трећи ударац”

Једна од значајнијих и по мишљењу аутора овог рада веома добра измена Кривичног законика је увођење оштријег кажњавања за вишеструки поврат. Најједноставније речено то значи да онај ко други пут изврши кривично дело не може бити осуђен на мању или по врсти блажу казну од законског минимума за то дело, а ко кривично дело изврши трећи (или неки наредни) пут биће му изречена најмање половина распона казне прописане за то дело. Отуда колоквијални назив “други и трећи ударац”. Услови за поступање суда у оваквим ситуацијама прописани су у **чл. 55** где је наведено да ако је учинилац кривичног дела учињеног са умишљајем раније осуђен за умишљајно кривично дело, суд ће ту околност узети као отежавајућу, ако од раније осуде или издржане казне није протекло пет година, те да у овом случају, суд *не може изрећи казну испод границе прописане законом* или блажу врсту казне, изузев ако закон предвиђа да се казна може ублажити или ако закон предвиђа да се учинилац може ослободити од казне, а суд га не ослободи од казне. Тзв. “трећи ударац” је прописан у **чл. 55а** тако да ће за кривично дело учињено са умишљајем, за које је прописана казна затвора, суд изрећи казну *изнад половине распона прописане казне*, под условима да је учинилац раније два пута осуђен за кривична дела учињена са умишљајем на затвор од најмање једну годину и да ако од дана отпуштања учиниоца са

издржавања изречене казне до извршења новог кривичног дела није протекло пет година. Увођењу ових одредаба допринела је нажалост учестала пракса да се и вишеструким повратницима ублажавају казне или изричу у оквиру прописаног минимума што је довело до обесмишљавања и зарушавања сврхе кажњавања, како у погледу специјалне тако и генералне превенције. Претходним изменама КЗ којима су уведени строжији услови за изрицање условних осуда као и рестриктивније ублажавање казни учињен је помак у добром правцу, али ипак се показало недовољан. Иако има ставова да на овај начин законодавац преузима улогу суда и судијама ограничава слободу у погледу индивидуализације приликом одмеравања казне, сматрам да на наведени начин суду остаје довољно простора за изражавање слободног судијског уверења док се с друге стране уједначава судска пракса у погледу казнене политике, уноси извесност (да учиниоцу висина казне не зависи од тога које веће о томе одлучује), превентивно се делује јер ко једном или два пута изврши кривично дело и за то буде осуђен више неће олако одлучити да га понови када је свестан да је најмања казна коју може добити половина распона предвиђене казне. Примера ради, код кривичног дела разбојништва које је веома учестало, чак и од стране истих извршиоца, тзв. специјалних повратника, за основни облик запређена је казна од 2 до 10 година затвора. Основано се може очекивати да ће извршиоца запређених минимум 5 година затвора одбити од поновног предузимања радњи тог кривичног дела. Наравно, нажалост постоје и они упорни које то неће одбити, али ће у том случају на дужи временски период бити онемогућени у таквом понашању.

Код одредаба о ублажавању казне, у **чл. 56** измењена је **тачка 3** тако да сада суд може учиниоцу кривичног дела изрећи казну испод границе прописане законом или блажу врсту казне, кад утврди да постоје нарочито олакшавајуће околности које указују на то да се са ублаженом казном може постићи сврха кажњавања. Дакле, захтева се виши степен извесности да ће се и ублаженом казном остварити сврха кажњавања него раније када је било довољно да суд "оцени да се и са...". Тачке 1 и 2 остале су неизмењене, односно кад закон предвиђа да се казна може ублажити и кад закон предвиђа да се учинилац може ослободити од казне, а суд га не ослободи од казне.

Пооштрене су и границе ублажавања предвиђене у **чл. 57** тако што се сада, поред већ прописаних таксативно набројаних облика кривичних дела за које се казна **не може ублажити (чл. 57 ст. 2)**, том списку додају и сви облици извршења кривичног дела тешко убиство из чл. 114, као и нови облик извршења кривичног дела неовлашћена производња и стављање у промет опојних дрога из ст. 4 па је сада забрањено ублажавање за кривично дело из чл. 246 ст. 1, 3 и 4. Поред тога, прецизиран је и **ст. 3** додавањем речи "исто или", тако да сада гласи "Изузетно од става 1. овог члана не може се ублажити казна учиниоцу кривичног дела који је раније осуђиван за исто или истоврсно кривично дело".

Како се **условна осуда**, као мера упозорења уз претњу казном показала као веома често изрицана кривична санкција, а ефекти су испод очекиваних јер се у немалом броју случајева догађа да се поново пред судом нађу они извршиоци који су у претходном периоду већ вршили кривична дела и за то им била изрицана условна осуда, кривични законик је претрпео измене и у том правцу. Тако је у **чл. 66 ст. 2** сад прописано да се не може изрећи условна осуда за кривична дела за која се може изрећи казна затвора у трајању од **осам година** (до измена је било 10 година) или тежа казна, а у **ст. 3** да се условна осуда не може изрећи ако није протекло више од пет година од правноснажности осуде којом је учиниоцу изречена казна затвора **или условна осуда** (ове речи су додате) за умишљајно кривично дело. Дакле, сада је искључена могућност тзв. услова на услов.

Пооштравање казни и увођење нових облика и нових кривичних дела

У духу измена КЗ у правцу строжијег кажњавања, а са циљем превенције односно адекватније реакције на већ учињено, **за одређена кривична дела су прописане строжије казне и уведени нови облици** за које се у даљем делу даје табеларни приказ измена:

	члан КЗ	назив кривичног дела	опис	казна
1.	137	злостављање и мучење	став 3 Ако дело из ст. 2. овог члана учини службено лице у вршењу службе	уместо 1-8 сада 2-10 година
2.	194	насиље у породици	Ако је услед дела из ст. 1. и 2. овог члана наступила смрт члана породице	од 5 до 15 година
		уведен нови став 4 (и једно и друго је у оквиру ст.4)	а ако је члан породице малолетно лице учинилац ће се казнити затвором	најмање десет година
3.	225	пореска утаја	став 1. речи: "петсто хиљада" замењују се речју: "милион"	уместо од 6 мес, сада од 1-5 год
			став 2 речи "милион и петсто хиљада" замењују се речима: "пет милиона"	уместо од 1-8, сада од 2-8 год
			став 3 речи: "седам милиона и петсто хиљада" замењују се речима: "петнаест милиона"	казна остаје иста
4.	246	ОПОЈНА ДРОГА	МЕЊА СЕ:	
		став 2	после речи: "узгаја" додаје се реч: "опијумски"	- уместо од 6 мес-5 год, сада од 2-8 год
		после ст. 3 додаје се нови ст. 4	став 4 ко продаје, нуди на продају или без накнаде ради даљег стављања у промет даје опојне дроге малолетном лицу, душевно болесном лицу, лицу које је привремено душевно поремећено, лицу које је теже душевно заостало или лицу које се лечи од зависности од опојних дрога, или ко ставља у промет опојну дрогу помешану са супстанцом која може довести до тешког нарушавања здравља, или ко изврши дело из става 1. овог члана и истакну	од 5 до 15 година

		установи за извршење кривичних санкција или у јавном локалу или на јавној приредби, или ако дело из ст. 1. и 2. овог члана учини службено лице, лекар, социјални радник, свештеник или лице запослено у установи образовања и васпитања, искоришћавањем свог положаја или ко за извршење тог дела користи малолетно лице	
		Досадашњи став 4. постаје став 5.	
		У досадашњем ставу 5. који постаје став 6. број: "4" замењује се бројем: "5".	
		Досадашњи став 6. постаје став 7	- уместо од 6 мес-5 год, сада од 2-8 год
		Досадашњи став 7. постаје став 8.	
5.	246а	НЕОВЛ. ДРЖАЊЕ ОПОЈНЕ ДРОГЕ	МЕЊА СЕ:
		став 1	Ко неовлашћено држи у мањој количини за сопствену употребу супстанце или препарате који су проглашени за опојне дроге
		уводи се нови став 2	Ко неовлашћено држи у великој количини супстанце или препарате који су проглашени за опојне дроге
		став 3	Учинилац дела из ст. 1. и 2. овог члана који открије од кога набавља опојну дрогу може се ослободити од казне
		став 4	Ако је учиниоцу кривичног дела из става 2. овог члана изречена казна затвора, та казна не може да се изврши на начин предвиђен

			у члану 45. став 3. овог законика	
		став 5	Опојне дроге одузеће се	
6.	247	Омогућавање уживања опојних дрога	МЕЊА СЕ:	
		уводи се нови став 2	Ако је дело из става 1. овог члана учињено према малолетном лицу, душевно болесном лицу, лицу које је привремено душевно поремећено, лицу које је теже душевно заостало или лицу које се лечи од зависности од опојних дрога, или према више лица, или ко то дело изврши у установи образовања и васпитања или у њеној непосредној близини или установи за извршење кривичних санкција или у јавном локалу или на јавној приредби, или ако то дело учини службено лице, лекар, социјални радник, свештеник или лице запослено у установи образовања и васпитања, искоришћавањем свог положаја	од 2 -10 год
7.	269	Убијање злостављање животиња и	став 1 Ко кршећи прописе убије, повреди, мучи или на други начин злоставља животињу	новчаном казном или затвором до 2 године
			став 3 ко из користољубља организује, финансира или је домаћин борбе између животиња исте или различите врсте или ко организује или учествује у клађењу на оваквим борбама	уместо од 3 мес-3 год, сада 6 мес -3 год
8.	291	Угрожавање безбедности ваздушног саобраћаја		
		додаје се став 3	Ко изврши акт насиља уперен против лица на аеродрому за међународни цивилни ваздушни саобраћај који проузрокује или би могао да проузрокује тешку телесну повреду или смрт неког лица	6 мес -5 год

		додаје се став 4	ко уништи или оштети уређаје на аеродрому за међународни цивилни ваздушни саобраћај или ваздухоплову који није у саобраћају а налази се на том аеродрому или прекине рад служби на том аеродрому, ако такав акт угрожава или би могао да угрози безбедност на том аеродрому	6 мес -5 год
9.	292	Угрожавање безбедности ваздушног поморског саобраћаја непокретне платформе или или	Назив члана и члан 292. мењају се и гласе	
		став 1	Ко насиљем према лицу у ваздухоплову, на броду или непокретној платформи која се налази у епиконтиненталном појасу, односно њиховом терету, постављањем или уношењем у ваздухоплов, на брод или непокретну платформу експлозивне или друге опасне направе или супстанце или уништењем или оштећењем или ометањем уређаја за навигацију или проузроковањем друге штете ваздухоплову, броду или непокретној платформи доведе у опасност безбедност ваздушног саобраћаја или поморске пловидбе или безбедност непокретне платформе	од 2 -10 год
		став 2	Ако је услед дела из става 1. овог члана наступила тешка телесна повреда неког лица или проузрокована штета великих размера,	од 2 -12 год
		став 3	Ако је услед дела из става 1. овог члана наступила смрт једног или више лица	од 5 -15 год
		став 4	Ко прети извршењем дела из става 1. овог члана	6 мес -5 год
10.	322	Спречавање сл. лица у вршењу службене радње	став 1	уместо од 3 мес-3 год, сада 1 -5 год

			став 2	уместо од 6 мес-5 год, сада од 2-8 год
			став 3	уместо од 1-8, сада од 3-10 год
			став 4 Ако приликом извршења дела из ст. 1. и 3. овог члана учинилац службеном лицу нанесе тешку телесну повреду,	од 3 -12 год
11.	323	Напад на сл. лице у вршењу сл. дужности	став 1	уместо од 3 мес-3 год, сада 1 -5 год
			став 2	уместо од 6 мес-5 год, сада од 2-8 год
			став 3	уместо од 1-8, сада од 3-10 год
			став 4 Ако приликом извршења дела из ст. 1. и 3. овог члана учинилац службеном лицу нанесе тешку телесну повреду,	од 3 -12 год
12.	324	Учествовање у групи која спречи сл. лице у вршењу сл. радње	став 1	уместо до 2 год, сада 6 мес - 3 год
			став 3	уместо од 6 мес, сада од 1-5 год
13.	344а	Насилничко понашање на спортској приредби или јавном скупу	став 1	уместо од 6 мес-5 год, сада од 1-5 год
			став 2	уместо од 1-8 год, сада од 2-8 год
			став 4	уместо од 2-10 год, сада од 3 - 12 год
14.	345	Договор за извршење кривичног дела	МЕЊА СЕ:	
		став 1	Ко се са другим договори да изврши одређено кривично дело за које се може изрећи пет година затвора или тежа казна,	новчаном казном или затвором до 1 године
		став 2	Ако се договор из става 1. овог члана односи на извршење одређеног кривичног дела за које се може изрећи казна	од 3 мес – 3 год

			доживотног затвора	
15.	347	Израђивање и набављање оружја средстава намењених извршење кривичног дела	МЕЊА СЕ: Ко ради извршења кривичног дела израђује, набавља или другом омогућава да дође до оружја, муниције, експлозивних материја или минско-експлозивних средстава, као и средстава потребних за њихово прављење или отрова	од 1 - 5 год
16.	391б	Врбовање и обучавање за вршење терористичких дела	додаје се став3: Ко у намери извршења кривичног дела из члана 391. овог законика отпутује у иностранство ради припреме, обучавања, планирања или учествовања у извршењу тог дела	од 6 мес – 5 год
17.	393	Финансирање тероризма	МЕЊА СЕ:	
		став 1	Ко непосредно или посредно обезбеђује или прикупља средства с циљем да се она користе или са знањем да ће се користити у потпуности или делимично за финансирање вршења кривичних дела из чл. 134, 287, 290, 291, 292, 293. и чл. 391. до 392. овог законика или за финансирање организација које за циљ имају вршење тих дела или припадника тих организација или лица које за циљ има вршење тих дела,	од 1 - 10 год
		став 2 и 3	Средствима из става 1. овог члана сматрају се сва средства, материјална или нематеријална, покретна или непокретна, без обзира на начин стицања и форму <i>документа или исправе, укључујући</i> електронску или дигиталну, којима се доказује својина или интерес у односу на та средства, укључујући банкарске кредите, путне чекове, новчане налоге, хартије од вредности, акредитиве и друга средства. (3) Средства из става 1. овог члана одузеће се.	

Уважавајући све околности, дугогодишње залагање адвокатских комора и струковних удружења у правосуђу која су им пружила подршку, а након све учесталијих напада на припаднике адвокатури, у Кривични законик је уведено ново кривично дело, “**Напад на адвоката**”, које је предвиђено у **чл. 336в** и гласи:

(1) Ко нападне адвоката или члана његове породице, а у вези са обављањем адвокатске службе, казниће се затвором од три месеца до три године.

(2) Ако приликом извршења дела из става 1. овог члана учинилац нанесе лаку телесну повреду адвокату или члану његове породице или прети употребом оружја, казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(3) Ако приликом извршења дела из става 1. овог члана учинилац нанесе тешку телесну повреду адвокату или члану његове породице, казниће се затвором од једне до осам година.

(4) Ко уништи, оштети или учини неупотребљивом ствар у имовини адвоката или члана његове породице, казниће се новчаном казном или затвором до две године.

(5) Ако је делом из става 4. овог члана проузрокована штета која прелази четири стотине педесет хиљада динара, учинилац ће се казнити затвором од шест месеци до пет година.

(6) Дело из ст. 4. и 5. овог члана постоји ако је учињено према адвокату или члану његове породице, у вези са обављањем адвокатске службе.

Накнада штете у кривичном поступку

На крају, осврнула бих се и на још један сегмент кривичног поступка који није нов, али се не примењује у пуном обиму а који свакако ваља оснажити, како из разлога ефикасности судских поступака уопште, тако и, још важније, из разлога заштите права оштећених лица. Наиме, институт одштетног захтева је одувек у ЗКП-у али се рестриктивно примењује у пракси, бар не у пуном обиму и то најчешће код оних кривичних дела код којих је тачан износ противправне имовинске користи битан елемент бића кривичног дела па је кривични суд у обавези да га утврди и у тим случајевима се оштећенима досуђује имовинскоправни захтев у том износу. Међутим и тада се веома често, готово увек, оштећени са вишком имовинскоправног захтева у погледу камате на тај износ упућује на парницу. Разумљиво је да је у појединим случајевима за кривични поступак оптерећење и води ка одуговлачењу утврђивање тачног износа претрпљене штете како би се у целости одлучило о одштетном захтеву. Међутим, у највећем броју случајева, кривични суд би могао, уз минималне додатне напоре, да реши и то питање и тиме на првом месту, жртве тешких кривичних дела поштеди секундарне (заправо тад већ терцијарне) виктимизације кроз коју ће морати да прођу у накнадном парничном поступку на који га кривични суд упућује.

Наиме, код кривичних дела са елементима насиља, кривични суд свакако саслушава оштећеног на околност настанка повреда и изводи доказе у виду медицинских вештачења оштећеног како би се утврдио степен угрожености, односно нпр. квалификација телесних повреда, која је нужна ради правне квалификације радњи окривљеног. У том случају је довољно да суд само прошири задатак вештачења тако што ће вештаку наложити да поред квалификације повреда утврди и *интензитет и дужину трајања физичких болова, као и да ли су те повреде код оштећеног оставиле трајне последице у виду наружености и/или умањења животне активности*, те да се и вештак неуропсихијатар изјасни о *интензитету и дужини трајања страха, те евентуалним душевним боловима због наружености и/или умањења животне активности*. Након тога, суд има утврђене све потребне и релевантне чињенице за одлуку о одштетном захтеву, то ће захтевати два става више у изреци и образложењу пресуде, а оштећени, који је већ прошао кроз читав кривични поступак, “спашава” се

вођења и парничног поступка. Поставља се питање (не)искуства судија у кривичној материји у решавању спорова ове врсте, али то је секундарни аспект ове теме с обзиром да је увек боље досудити и мање од оног што оштећени тражи, па га са вишком упутити на парницу јер ће и таква одлука у највећемо броју случајева одвратити оштећеног да поново пролази кроз судски поступак када је своје право и делимично остварио. Поред тога, увек је могућа консултација (са колегом парничаром) судске праксе у случајевима накнаде нематеријалне штете. Суд је сходно чл. 50 ЗКП-а овлашћен да пита и поучи оштећеног о његовом праву да определи одштетни захтев, а то право му припада и по међународним конвенцијама које се баве заштитиом права жртава, а које су ратификацијом постале саставни део домаћег права. Наиме, дешава се да жртве и најтежих кривичних дела, нпр. силовање, не желе да поставе имовинскоправни захтев плашећи се да тиме себе не представе као неког ко има лукративне побуде а не као стварну жртву. Оштећене у том правцу треба охрабрити јер је суд, по конвенцији, дужан да се стара о правима жртава кривичних дела. Опширније о овоме у посебном раду на ту тему.

Ивана Јосифовић
судија Вишег суда у Новом Саду

ТЕРЕТ ДОКАЗИВАЊА У КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ

Законик о кривичном поступку (Сл. гласник РС, бр. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013, 55/2014 и 35/2019) је ступио на снагу и примењује се од 01. 10. 2013. године.

Основна новина овог Законика је у томе што је промењен концепт кривичног поступка који је до тада деценијама почивао на истражном начелу са задатком суда да утврди материјалну истину. Такав концепт је далеко ближи нашем поимању кривичног права као гране јавног права, односно јавног интереса да се тек након што се утврди материјална истина, може изрећи пресуда. Међутим, са општим друштвеним и економским променама у свету које су неминовно захватиле и нашу државу, јавио се као императив захтев за *ефикасним* суђењем у кривичном поступку. Овај захтев, по ставу аутора рада, апсолутно није споран, али се претходно мора јасно дефинисати шта значи *ефикасност* у судском, а нарочито у кривичном поступку.

Ефикасно значи *квалитетно и брзо*. Такво суђење би морало да задовољи више захтева и то да суђење буде законито, правилно, без процесних грешака, да судије буду високо оспособљене, да имају на располагању све неопходне капацитете почев од просторних до људских ресурса (адекватан број судског особља потребне квалификације), да буде спроведено у најкраћем року односно најмање потребном али истовремено и довољном времену да се свестрано утврде чињенице, да је процесна дисциплина на високом нивоу тако да се процесне злоупотребе сведу на најмању могућу меру и да се у супротном оштро санкционишу, уз обезбеђену заштиту учесника у поступку. Наведено се превасходно односи на првостепени поступак, али кривични поступак до свог окончања најчешће подразумева и другостепено суђење, па и у том делу треба указати на нужност за законитим и ажурним поступањем. Правичност као компонента је друго, али не мање важно питање.

Утврђивање материјалне истине у кривичном поступку као реалну опасност са собом носи дуго или дуже трајање поступка, имајући у виду да се код таквог захтева не може рестриктивно ограничити фаза у поступку до које би се могли предлагати нови докази. Наиме, ако се као циљ постави утврђивање материјалне истине онда то, следствено, странкама, браниоцу и суду мора да остави могућност да се уваже и докази који нису предложени у најранијим, припремним фазама поступка. То неспорно може, и најчешће јесте, водило ка одуговлачењу поступка са честим злоупотребама. Разумљиво је да суд не може унапред да претпостави да ли ће се из неког доказа који странка или бранилац предложи утврдити релевантне чињенице, али пропуштање да се такав доказ изведе водио би ка повреди поступка и потенцијалном онемогућавању утврђивања материјалне истине. У таквим ситуацијама, оправдана критика је ишла на рачун овог концепта јер се поступак могао водити (непотребно) дуго. Што из разлога процесних злоупотреба странака и браниоца, што из разлога несигурности суда да такве доказне предлоге одбије. Уз то, реална опасност је била и да ће другостепени суд пресуду у поступку у ком нису изведени сви предложени докази укинути и вратити на поновно суђење уз примедбу о непотпуно или неправилно утврђеном чињеничном стању. Први помак у том правцу учињен је изменама ЗКП-а по којима другостепени суд више није био овлашћен да више од једном укине пресуду, односно пресуда се може укинути само једном а ако и по поновљеном поступку пресуда и даље није правилна и законита, другостепени суд је овлашћен и дужан да поступак сам спроведе и оконча га.

Оно што, дакле, концепт материјалне истине има као предност јесте околност да се на тај начин чињенично стање утврђује свестрано, али по цену дужине трајања поступка што није у складу са одредбом чл. 4 ЗКП-а која прописује да је суд дужан да кривични поступак спроведе без одуговлачења и да онемогући сваку злоупотребу права усмерену на одуговлачење поступка. Та дужина трајања за собом повлачи и висину трошкова како самог кривичног поступка, тако и евентуалне накнаде штете за суђење ван разумног рока. Поред тога, мањкавост се огледа и у оптерећености носилаца правосудних функција који поступају (судије и заменици јавног тужиоца) који се на тај начин у дужем времену баве једним истим предметом, док не јењава број нових који пристижу чиме се повећава дужина трајања кривичних суђења услед недостатка временских капацитета, термина за рочишта, времена за квалитетну припрему и израду одлука...

Законик о кривичном поступку који се примењује од 2013. године је увео нови концепт а то је адверзијални тзв. страначки поступак. Он је у истражној фази претежно акузаторски али уз поштовање права на одбрану, док у фази главног претреса (би требало да) има карактеристике страначког поступка. Основна предност овог концепта је у брзини решавања предмета, као и у разграничавању процесних улога. Тужилац има задатак да уколико сматра да је неко лице извршило кривично дело и да на његовој страни има кривице то и докаже, а окривљени уз помоћ браниоца (који није странка у поступку) има могућност и право да се својим доказима од такве оптужбе брани. *Улога суда би начелно требала да буде улога арбитра који ће водити рачуна о правилности и законитости поступка, те да на крају оцени да ли је тужилац доказима које је предложио, код суда створио уверење, ван разумне сумње, да су наводи оптужбе доказани.* У том смислу, тужиоцу је поверено вођење истраге као фазе у којој је ће претходно спровести све доказне радње, па ако након тога нађе да је ниво сумње достигао степен оправдане сумње, прелази на оптужење. Тек тада се укључује суд који у првој фази, у ванрасправном већу, одлучује о потврђивању оптужнице. Када се исцрпе сви инструменти које имају окривљени и бранилац, веће потврђује оптужницу и прелази се у фазу главног претреса (наравно, јасно је да се говори о ситуацијама у којима је ниво сумње и по ставу судског ванрасправног већа достигао ниво оправдане сумње).

Пре отварања главног претреса, предстоји припремна фаза пред председником већа, припремно рочиште, која је организационо добро осмишљена и могла би да дâ резултате у правцу ефикасног вођења поступка. Утврђују се спорне и неспорне чињенице (само спорне ће се доказивати у даљем току поступка, *чл.83 ст.3 не доказују се чињенице за које суд оцени да су општепознате, у довољној мери расправљене, да их окривљени признаје на начин који не захтева даље доказивање (члан 88.) или да сагласност странака о тим чињеницама није у супротности са другим доказима*) и предлажу се докази којима ће странке у поступку настојати да увере суд у своје тврдње. Наизглед, кристално јасна поставка улога и задатака учесника у поступку.

Међутим, из различитих разлога и мотива, у “наш нови” ЗКП унете су одредбе које релативизују адверзијални поступак и доводе до бројних нејасноћа у пракси, које за последицу имају неизвесност у поступању, различитост у примени, бројна спорна процесна питања, арбитражност, неуједначеност и на крају – изостаје и циљ – ефикасно кривично суђење. Или из разлога што ипак не траје кратко или пак из разлога што се тиме угрожава једно од основних права, право на правично суђење.

Циљ овог рада је да покуша да кроз анализу важећих одредаба ЗКП-а укаже на порозне тачке које доводе до проблема у пракси. Да ли су ове одредбе свесно и намерно унете како би “ублажиле” драстичан прелаз од инквизиторског до адверзијалног поступка, релативизовале разлику између материјалне и тзв. правосудне истине, није од

пресудног значја. Далеко је већи значај и реалан проблем, шта такве неодређене или пак сасвим контрадикторне одредбе, проузрокују у пракси у кривичном поступку.

Поћи ћу од, нашироко спорне, одредбе **чл. 15 ЗКП-а**.

У ст.1 је прописано да се докази прикупљају и изводе у складу са закоником;

ст. 2 - Терет доказивања оптужбе је на тужиоцу;

ст. 3 - Суд изводи доказе на предлог странака;

ст. 4 - Суд може дати налог странци да предложи допунске доказе или изузетно сам одредити да се такви докази изведу, ако оцени да су изведени докази противречни или нејасни и да је то неопходно да би се предмет доказивања свестрано расправио.

Сама ова одредба, која би требала да буде “есенција” новог страначког поступка, створила је низ проблема у пракси и сломила идеју страначке поделе улога.

У ставу 2, јасно одређује улогу тужиоца у кривичном поступку када каже да је терет доказивања оптужбе на тужиоцу. То је суштина акузаторског поступка. Као што је речено, он је најочигледнији у фази истраге. Тужиоцу је дато да руководи истрагом (не постоји више истражни судија), да по сопственој процени изводи доказе које сматра нужним за утврђивање чињеница (*чл.298 ст.1 ЗКП-а Истрагу спроводи надлежни јавни тужилац*). Формално, тужиоцу су на располагању сви инструменти, како правни тако и ресурси тужилаштва као државног органа, да спроведе истрагу против лица за које постоји основана сумња да је извршио кривично дело (*чл.298 ст.4 ЗКП-а Ако је јавном тужиоцу потребна помоћ полиције (форензичка, аналитичка и др.) или других државних органа у вези са спровођењем истраге, они су дужни да му на његов захтев ту помоћ пруже. На захтев јавног тужиоца, правно лице је дужно да пружи помоћ за предузимање доказне радње која не трпи одлагање; чл.299 ст.4 ЗКП-а Јавни тужилац може поверити полицији извршење појединих доказних радњи у складу са одредбама овог законика.*). Међутим, у пракси то није баш тако једноставно. Наиме, ЗКП тужиоцу даје улогу руководиоца истрагом али му не обезбеђује адекватне инструменте управљања истрагом, у смислу да тужилац и даље нема овлашћења у вези са радом појединих државних органа који би требало да спроведе наредбе тужиоца. То у пракси ствара очигледне проблеме. Наиме, тужилац јесте овлашћен да полицији издаје наредбе у циљу спровођења истраге, али нема ефикасан начин да се стара да се те наредбе (благовремено) и спроведу, али то је тема за посебан рад. На овом месту важно је указати да је у ингеренцији тужиоца да изводи доказе који терете лице против кога се води истрага, али и оне које му погодују (*чл.301 и 302 ЗКП-а*), јер окривљени и бранилац имају право да активно учествују у истрази, а јавни тужилац је дужан да осумњиченом који је саслушан и његовом браниоцу омогући да у року довољном за припремање одбране размотре списе и разгледају предмете који служе као доказ. Када нађе да је стање ствари у истрази довољно разјашњено јавни тужилац ће донети наредбу о завршетку истраге, па ће, када постоји оправдана сумња да је одређено лице учинило кривично дело, у року од 15 дана, подићи оптужницу. Дакле, тужилац је једини овлашћен да одлучи и процени да ли након спроведене истраге има довољно доказа из којих произилази оправдана сумња да је неко лице извршило кривично дело и да спрам тога одлучи да ли ће оптужити.

Сада се враћамо на чл. 15 ст. 2 ЗКП-а који каже да је **терет доказивања оптужбе на тужиоцу**. У страначком поступку, налик на парнични поступак, тужилац је странка у поступку који има задатак да суд увери, ван разумне сумње, у наводе оптужбе. Друга странка у поступку, окривљени, уз помоћ браниоца *има право* да супротним доказима побија те наводе. Међутим, јасним тумачењем цитиране одредбе, окривљени нема обавезу да предлаже доказе којима би се бранио, већ је терет доказивања на тужиоцу. Питање је тактике и одлуке одбране да ли ће се користити правом да изнесе одбрану, предлаже доказе или да остане пасивна. То **не би смело** да

утиче на презумпцију невиности која је гарантована свим лицима у кривичном поступку. Дакле, тужилац који је одлучио да оптужи сматра да има довољно доказа да оптужницу поткрепи. По концепту страначког поступка, настаје процесно материјална борбена арена у судници између парничних странака и браниоца којом *руководи* судија.

Ово јасно произилази и из ст. 3 чл. 15 у ком је прописано да суд изводи доказе *на предлог странака*. Заправо, требало би да буде јасно. Прва три става члана 15 ЗКП-а недвосмислено говоре у прилог “новог” концепта кривичног поступка који је постављен као страначки. Пре ступања на снагу ЗКП-а 2013. године, судија је био овлашћен да одређује и изводи доказе по службеној дужности, а у циљу утврђивања материјалне истине што је у складу са концептом истражног начела. Међутим, сада је улога суда у кривичном поступку сведена на минимум активности у погледу одређивања доказа, већ би суд *требао* да се креће у оквиру доказних предлога странака. Управо тај *минимум активности* ствара највеће проблеме у пракси. Поставља се питање шта је минимум? Када суд може и треба да примењује то овлашћење? Да ли уопште у страначком поступку има места интервенисању суда у погледу одређивања и начина извођења доказа? Да ли се на тај начин суд свесно или несвесно сврстава на једну страну у поступку? Да ли погодује тужиоцу или окривљеном када по службеној дужности одређује и изводи доказе? Да ли тиме крши начела непристрасности и једнакости странака која суд мора да поштује током читавог поступка...?

Те дилеме Законик о кривичном поступку није јасно решио. Напротив, унео је пометњу одредбом ст. 4 чл. 15 ЗКП-а у којој је прописао да *суд може дати налог странци да предложи допунске доказе или изузетно сам одредити да се такви докази изведу, ако оцени да су изведени докази противречни или нејасни и да је то неопходно да би се предмет доказивања свестрано расправио*. Аутор овог рада не може да се сложи чак ни да је ова одредба имала добру интенцију, а да се евентуално само лоше или неправилно или неадекватно спроводи у пракси. Наиме, када у одредби истог члана (чл. 15) Законик пропише да је терет доказивања на тужиоцу, па затим да суд изводи доказе на предлог странака, поставља се оправдано питање: који је смисао и сврха одредбе ст. 4, која сада поред претходно јасно одређених иницијатива за предлагање доказа, и суду даје овлашћење да то чини, тиме се обесмишљава читав концепт. Терет доказивања оптужбе није на суду, не утврђује се више материјална истина (па била она у корист или на штету окривљеног), суд није странка у поступку (напротив, дужан је да се у току читавог поступка држи непристрасно и пазу на једнакост странака). Који је смисао давања суду овог овлашћења? Да ли се то опет враћамо на питање основног интереса кривичног права као *јавног* права и *јавног* интереса? По мишљењу аутора овог рада, кривични поступак, за разлику од парничног, има јачи јавни интерес и сагласна сам да се не може “тек тако” оставити на располагање странкама у поступку јер исход тог поступка има далекосежнији и значајнији интерес за друштво него расправљање грађанскоправног односа између две странке. Зато кривично право и спада у јавно, а грађанско у приватно право, по теоретским поделама, што је свакако било познато законодавцу када је овакав Законик о кривичном поступку донео. Међутим, и друге теорије имају оправдање, помињали смо интерес за ефикасним, брзим суђењем, са што мање трошкова. У том случају, морамо се свесно одрећи неких бенефита или интереса које пружа истражни концепт у ком суд утврђује материјалну истину.

Овако постављен, Законик о кривичном поступку немушто је покушао да помири ова два интереса, али је заправо створио пометњу, непринципијелност и неуједначеност у пракси. То у крајњој линији неумољиво води ка угрожавању права на

правично суђење које је у кривичном поступку изузетно осетљиво јер се одлучује о основним људским правима лица које је означено као окривљени. При том, и актуелни ЗКП је задржао начело да се у сумњи одлучује у корист окривљеног (**чл. 16 ст. 5 сумњу у погледу чињеница од којих зависи вођење кривичног поступка, постојање обележја кривичног дела или примена неке друге одредбе кривичног закона, суд ће у пресуди, или решењу које одговара пресуди, решити у корист окривљеног**). Имајући у виду одредбу ст. 2 чл. 15 да је терет доказивања оптужбе на тужиоцу, а у вези са управо цитираном одредбом чл. 16 ст. 5, нејасно је због чега је унета и одредба ст. 4 чл. 15? Да ли то значи да законодавац нема поверење у капацитете тужиоца да докаже оптужбу па доказивање оптужбе оставља и суду? Да ли то значи да законодавац ни сам не верује у идеју *правосудне истине* у односу на материјалну истину у кривичном поступку? Или пак законодавац није имао смелости да се до краја упусти у англосаксонску верзију кривичног поступка, задржавајући оно мало савести да је кривична пресуда ипак јавни интерес и да се човек не може осудити док за то не постоје докази ван сваке сумње, односно да из угла јавног интереса, не може дозволити да неко ко је “крив” буде ослобођен? То нису циљеви страначког поступка. То нису постулати правосудне истине. То је замешатељство које свако лице које се нађе у кривичном поступку, оставља на “милост и немилост” појединих носилаца правосудних функција који поступају у конкретном предмету, од чијег тумачења и схватања одредбе чл. 15 ст. 4 ЗКП-а ће зависити исход. Било да је окривљени или оштећени. Нема системског решења, већ *ad hoc*, по тумачењу у конкретном случају. Нема извесности за окривљеног да ће бити ослобођен уколико тужилац не предложи доказе којима ће доказати оптужбу (иако је јасна одредба да је терет доказивања оптужбе на тужиоцу) јер увек може да се нађе судија који ће одредбу чл. 15 ст. 4 тумачити тако да уколико тужилац није предложио доказ, или *оцени да су изведени докази противречни или нејасни и да је то неопходно да би се предмет доказивања свестрано расправио*, сам одредити извођење доказа који потенцијално могу да иду на терет окривљеног. То је **директно противно одредби чл. 16 ст. 5 ЗКП-а!** (у случају сумње - у корист окривљеног). С друге стране, првостепени судија који се буде дословно придржавао одредби чл. 15 ЗКП-а долази у ризик да му по жалби тужиоца (која је скоро па неизоставна) другостепени суд укине пресуду, управо с позивом на чл. 15 ст. 4 и наложи да потпуно утврди чињенично стање?!

Шта, у контексту правосудне истине, представља појам “потпуно и правилно утврђено чињенично стање”? Он је имао пун смисао у концепту кривичног поступка који је имао циљ да утврди материјалну истину. Али правосудна истина, како сама синтагма каже, представља ону истину - чињенично стање, које је утврђено спрам доказа које су предложиле странке, а која не мора нужно одговарати стварном стању ствари. Странкама је од отпочињања поступка, а нарочито у фази главног претреса, јасан циљ њиховог доказивања и у том правцу предлажу доказе. Ако нису предложили ваљане или довољне доказе да се код суда увереност у постојање неке чињенице доведе до степена ван разумне сумње, исход је јасан. Та чињеница се не може сматрати утврђеном. Зависно од тога да ли је таква чињеница била одлучна за доношење пресуде, зависиће и одлука о оптужници. Било на штету или у корист окривљеног. То је суд у страначком поступку! Непристрасан, једнак према странкама, законит, правичан. Али ако се сходно чл. 15 ст. 4 ЗКП-а, тада од суда очекује да интервенише и “спашава” тужиоца или окривљеног и браниоца, то у битноме мења читав концепт страначког поступка.

Судије имају право на мишљење о појединим законским решењима, имају право на критику, имају право да то мишљење у стручној расправи изнесу и бране, иницирају

измене... Међутим, судије немају право да бирају да ли ће или неће поштовати и примењивати одредбе закона. Суд суди у складу са законом и савести.

У датој ситуацији, дакле, суд је овлашћен и дужан да примењује Законик о кривичном поступку у целости. То је разлог израде овог рада, да се покуша пронаћи или бар указати, подстаћи на проналажење решења како тумачити одредбу чл. 15 ст. 4 ЗКП-а а да се при том не наруши читав концепт кривичног поступка и да суд не западне у теже кршење људских права и права окривљеног. Мишљење аутора овог рада је да се та одредба у сваком конкретном случају онда има тумачити у *духу Законика о кривичном поступку (циљно тумачење)*, дакле, уважавајући нову идеју о страначком кривичном поступку и правосудној истини. **То конкретно значи, крајње рестриktivно.** По ставу аутора овог рада, то би се завршило на активности суда да, када оцени да су изведени докази противречни или нејасни и да је то неопходно да би се предмет доказивања свестрано расправио, *дâ налог странци да предложи допунске доказе, али не и да их сам одређује по службеној дужности.* Наиме, овакав “налог” странци би морао да буде довољан показатељ да код суда није створена увереност у доказаност одређене чињенице, те да уколико странка не буде ставила даље доказне предлоге у том правцу, наведена околност неће бити сматрана чињеницом. Даље, од тога, суд не би смео да иде, а да истовремено не наруши сва друга начела која важе у кривичном поступку.

Међутим, у томе не помажу ни друге одредбе самог ЗКП-а које га поново доводе у контрадикцију. На пример, у чл. 117 је прописано да *орган поступка по службеној дужности* или на предлог странке и браниоца одређује вештачење писаном наредбом... Према чл. 2 ст. 1 тач. 15 ЗКП-а "орган поступка" је јавни тужилац, суд или други државни орган пред којим се води поступак. Ово није спорно када се односи на јавног тужиоца у истрази који руководи том фазом, али када се ради о фази главног претреса, орган поступка је суд и он је сходно одредби чл. 117 овлашћен да по службеној дужности одреди вештачење. Поново се директно запада у замку кршења одредбе чл. 16 ст. 5, јер резултат вештачења може бити на штету окривљеног. С друге стране, суд мора да задржи неутралност у односу на обе странке, па тако гледано, уколико резултат вештачења буде повољан по окривљеног, суд је “помогао” једној страни иако такав доказни предлог није био стављан од стране окривљеног или браниоца. Поново се указује да се овим ЗКП-ом напустио концепт материјалне истине и да за овакво поступање, у том смислу, нема оправдања.

Могуће је да је интенција законодавца била да колико толико задржи истражно начело, полазећи од оцене стања да суштински не постоји једнакост странака у кривичном поступку, па да је суду оставио улогу “заштитника” слабије стране. Наравно да је овакав концепт отворено подложен критици. Али, анализе ради, није с горег указати на однос странка у кривичном поступку. У парничном је јасно, и једна и друга страна су приватне странке, физичка или правна лица, која могу имати и пуномоћнике у виду професионалне помоћи адвоката. Али у кривичном поступку, једна странка је јавни тужилац. Тужилаштво - државни орган који чине високо обучени професионалци, правници са дугогодишњим искуством и знањем, коме је на располагању читав државни апарат и ресурси који нису (или бар не лако) доступни окривљеном – физичком лицу. Јасно је да није спорно да јавни тужилац и заменици јавног тужиоца имају изузетно значајну улогу у државном систему јер је основно право и основна дужност јавног тужиоца гоњење учинилаца кривичних дела (*чл. 43 ст. 1 ЗКП-а*) те је њихова улога, значај и интерес који јавност и друштво имају за њихову врсну оспособљеност недвосмислен. Међутим, у контексту страначке улоге у поступку нужно је анализирати “једнакост” тих странака. Дакле, с једне стране је јавни тужилац са описаним карактеристима и овлашћењима, а са друге стране је окривљени, који може

бити било ко. Па тако и неко ко нема никаквог правничког знања, способности, интелектуалних капацитета и друго. Није спорно да окривљени може да ангажује стручну помоћ – браниоца, али ту се онда поставља питање економских могућности окривљеног (једна од замерки оваквом процесном законнику је и “елитизација поступка” у правцу “правде за богате”). Законик јесте предвидео и тзв. сиромашко право (чл.77), али ти случајеви у пракси нису чести јер да би се одобрило то право, захтева изузетно тешке имовинске прилике окривљеног (доказивање тешког општеимовног стања, угроженост егзистенције плаћањем адвоката...). Наравно, за најтежа кривична дела или када је окривљени у притвору и у другим случајевима предвиђеним закоником, прописана је обавезна одбрана (чл.74) и могућност да се тада окривљеном, без обзира на његово имовно стање, уколико га сам не ангажује, постави бранилац по службеној дужности (чл.76). На тај начин, формално је задовољена једнакост странака јер и правно неука странка окривљени има стручну помоћ. У ситуацији када та област није још адекватно урађена, често и стручна помоћ у виду браниоца по службеној дужности представља пуку формалност. Наиме, браниоца по службеној дужности ће орган поступка поставити решењем, по редоследу са списка адвоката који доставља надлежна адвокатска комора. Тачно је да је у чл. 76 ст. 2 дата извесна гаранција (*Адвокатска комора је дужна да у списку из става 1. овог члана наведе датум уписа адвоката у именик адвоката и да приликом састављања списка води рачуна о томе да практични или стручни рад адвоката у области кривичног права даје основа за претпоставку да ће одбрана бити делотворна*) али делује да би сврсисходније решење било да се пропише јаснији критеријум за одабир адвоката који ће бити постављен за браниоца по службеној дужности, свакако уз очување права и адвоката и окривљених (у том смислу не делују лоше предлози да се за браниоца по службеној дужности могу постављати само адвокати са најмање пет година радног искуства у кривичној материји). Када се овако сагледају ствари, које је даље оправдање да се поред свих предности на страни тужиоца, још и суд умеша да по службеној дужности изводи доказе који би доказивали наводе оптужбе? Исто тако и на страни окривљеног?

Суштина у пракси је у следећем. Вишедеценијски концепт кривичног поступка са истражним начелом и задатком да суд утврди материјалну истину, оставио је реликте у свести и савести суда, али и тужилаштва. Колико год била одважна нова улога тужиоца, она је на првом месту захтевна и позива на висок степен одговорности. Та одговорност се мора читовати и на делу. Успех такође. Али не може се више рачунати на “заједнички подухват” суда и тужилаштва у изналажењу истине. Тужилаштво је сада само једна странка у поступку, а суд и тужилаштво више нису на истом задатку – да спроведу јавни интерес у очувању друштва од криминала. Суд ће имати ту могућност *само ако* тужилаштво темељно и ваљано ради свој посао и ван разумне сумње докаже оптужбу. У супротном, више нема законског основа да суд одради оно што тужиоцу промакне или оно што бранилац пропусти да предложи. У томе је сада проблем суда, првостепеног, али нарочито другостепеног. Уз дужно поштовање судија у вишој инстанци, то су судије са дугогодишњим искуством и неспорним знањем и способностима, али највећи број ових носилаца правосудне функције сходно објективним околностима, никада није судио у првостепеном кривичном поступку по “новом” Законнику о кривичном поступку јер је исти ступио на снагу тек октобра 2013.године. Још увек чињенично стање гледају као материјалну а не правосудну истину, па се онда дешава да се донесе другостепено решење којим се укида првостепена пресуда са образложењем....да суд није довољно испитао вештака машинске струке и тиме је онемогућио тужиоца да сазна којим прописом је прописана забрана таквог поступања на основу чега би тужилац био у могућности да одреди бланкетну норму...?! Зашто се суду ставља на терет овај пропуст? Зашто тужилац није

испитао вештака, који је његов доказни предлог, на све оне околности које би му биле значајне да се утврде чињенице од којих зависи доказаност оптужбе? Зашто у таквом случају, другостепени суд пренебрегава одредбу чл. 16 ст. 5 ЗКП-а ако је већ нешто остало недоказано, по овој одредби суд тако шта има ценити у корист окривљеног. Не, враћамо се на ранији концепт... Тачно је да је то био доказ тужиоца који га, очигледно, није адекватно исцрпео, али се пропуст приписује првостепеном суду који је по ставу другостепеног суда требао да “спаси” тужиочев доказ и из њега утврди чињенице које би “тужиоцу омогућиле да одреди бланкетну норму...”. Док год будемо на овај начин тумачили одредбу чл. 15 ст. 4 ЗКП-а, можемо слободно да примењујемо и “стари” Законик о кривичном поступку.

Судови су у свести и савести задржали улогу “неприкосновеног судије” који ће утврдити шта се стварно догодило критичном приликом, који док не буде сасвим сигуран какво је *стварно* стање ствари не може донети одлуку, који “неће да носи на души” неког ако није потпуно уверен шта се стварно збило, али исто тако, можда још опасније, ко “неће да ослободи неког за кога “зна” да је починио кривично дело”. То није модерни, нови, светски а наш концепт судије. Нови судија више не носи сав терет на својим плећима. Сада су ту странке у поступку. Оне имају обавезу и одговорност да се доказима изборе за своје тврдње. ***Оно шта докажу – догодило се, оно што не докажу – није се догодило. И ту се прича о правосудној истини завршава.*** Суд је ту да се стара да се поступак доказивања спроведе правилно и законито, да спречи злоупотребе и да на крају правно оцени тако утврђено чињенично стање и одлучи да ли има или нема места кажњавању, те одмери казну.

Истина остаје у рукама странака и браниоца. Истину више не утврђује суд. Истина је (п)остала филозофско питање, а пресуда је постала само правосудна истина. То је ефикасност поступка. Нема се времена ни средстава за бесомучно утврђивање неке истине, томе нас воде животне, економске, социјалне околности. Потреба је да се реагује брзо, да се правосудна правда спроведе што пре, што лакше и са што мање трошкова. (Ово није став аутора, већ дух Законика о кривичном поступку). ***Зато споразум о признању кривичног дела узима примат у кривичном поступку.*** Овај институт је најбољи пример и илустровано показује која је улога суда у модерном кривичном поступку. Да прихвати и потпише оно што су се странке договориле и само да пази да ли је договор законит. Не може да утиче на договор, не може да утиче на истину коју су тужилац и окривљени уз помоћ браниоца договорили. То је поента. Није важна стварна истина, него она око које се постигне консензус између процесних странака.

Ово би могао и требао да буде водич за примену одредбе чл. 15 ст. 4 ЗКП-а, ово би требао да буде оквир за поступање суда када оцени *да су изведени докази противречни или нејасни*, а не да тада узима улогу истраживача истине, јер је дух “новог” Законика о кривичном поступку такав да је странкама оставио да располажу са истином, онако како је докажу, или онако како се договоре.

ПОСЕБНЕ ДОКАЗНЕ РАДЊЕ КОД КОРУПТИВНИХ КРИВИЧНИХ ДЕЛА

Посебне доказне радње, као мере којима се задира у основна људска права и чија примена мора бити изузетна, само у случају да се на други начин не могу обезбедити докази, примењују се сувише често када постоје основи сумње да је учињено коруптивно кривично дело. Али не треба занемарити сложеност вршења коруптивних кривичних дела, тежњу свих актера да се кривично дело не открије, комплексност, прилагодљивост друштвеном и економском окружењу, брзе трансформације његових појавних облика које прате промене у економској, политичкој и социјалној сфери. Статистички посматрано, мали је број откривених коруптивних кривичних дела и осуђених лица у поређењу са другим облицима криминала. Ово стога што извршиоци имају софистициране начине деловања, удружују се и континуирано криминално делују коришћењем најсавременијих технологија. Кривична дела која не остављају трагове, дешавају се између два извршиоца (нпр. кривична дела давање и примање мита) веома је тешко открити и доказати другим доказним средствима, без примене посебних доказних радњи. Осетљивост у примени посебних доказних радњи стога захтева доследно поштовање европских стандарда у заштити основних људских права.

Парадокс тешког проналажења доказа почива и на чињеници да се прикривеност дела управо заснива на постојању великог броја доступних докумената. Посебно сложен проблем у вези доказивања кривичних дела привредног криминала и корупције јесте анализа документације која захтева висок степен разумевања привредних односа, знања из пословних финансија, рачуноводства, анализе биланса, јавних финансија, пореског поступка и других дисциплина економије. Стога је неопходна континуирана обука полиције, тужилаца и судија, нарочито у погледу савремених типологија вршења коруптивних кривичних дела, употребе доказа из области високотехнолошког криминала, анализе финансијских истрага и др. Током првих година рада спровођен је већи број обука судија, тужилаца, полиције и других органа у организацији Правосудне академије у коорганизацији са програмима OPDAT, USAID, UNODC, OEBS и др.

У досадашњем раду ПОСК у Новом Саду у неколико поступака су издвојени као незаконити докази као што су транскрипти – садржаји разговора прибављени применом мере тајног надзора комуникација, снимци видео надзора, лоцирања према базним станицама мобилне телефоније, листинзи телефонских позива, јер се радило о доказима прибављеним супротно одредбама ЗКП.¹

Поводом примене посебних доказних радњи, одбрана је у више предмета захтевала увид у предмете судија за претходни поступак, односно предлог тужилаштва за доношење наредбе о посебној доказној радњи и извештај о предузимању посебне доказне радње. Посебна одељења су различито поступала по овим захтевима, одбијајући их уз образложење тајности поступка или одобравајући увид по окончању

¹ Предмет Вишег суда у Н.Саду, ПОСК, посл.бр.К.По.4-71/19, у коме је председник већа издвојио као незаконите снимке разговора прибављене мером тајног надзора и снимања комуникација и тајног праћења и снимања спроведених по наредби судије за претходни поступак која је сачињена супротно чл. 167 ст. 2 ЗКП не садржи расположиве податке о лицу према коме се тајни надзор комуникације одређује односно податке о осумњиченом, не садржи означавање познатог телефонског броја или адресе осумњиченог, означавање просторија, места или превозног средства, начин спровођења, нити садржи обим и трајање одређених посебних доказних радњи.

примене посебне доказне радње и употребе прикупљеног материјала у кривичном поступку.

Доношењем ЗОКТКО није истовремено извршено усклађивање одредби Законика о кривичном поступку, што је створило проблеме у раду посебних одељења за сузбијање корупције код примене посебних доказних радњи, све до измена ЗКП у јулу 2019. године. У члану 162 ЗКП прописана су кривична дела за која се могу примењивати посебне доказне радње. Изменама и допунама Кривичног законика прописана су нова кривична дела, међу којима су и примање мита у обављању привредне делатности (члан 230), давање мита у обављању привредне делатности (члан 231). За ова кривична дела, све до измена ЗКП у јулу 2019. године, није било могуће применити посебне доказне радње.

АЗБУЧНИ СТВАРНИ РЕГИСТАР

ЗА ГРАЂАНСКО ПРАВО

(Број иза текста у регистру означава број сентенце у овом билтену)

А

Алтернативно овлашћење туженог

- Алтернативна обавеза се не може установити пресудом, јер Закон о парничном поступку не предвиђа постојање алтернативног тужбеног захтева, већ могућност постављања евентуалног тужбеног захтева или алтернативног овлашћења туженог. - 8

В

Ванредно стање

- Рокови у извршном поступку нису текли за време ванредног стања проглашеног дана 15.03.2020. године, те нема места обустави поступка када је извршни поверилац предујмио трошкове поступка тек по протеклу ванредног стања. - 28

- Уредба о роковима у судским поступцима за време ванредног стања проглашеног 15.03.2020. године прописује да рокови за подношење побројаних иницијалних аката престају тећи за време ванредног стања проглашеног 15.03.2020. године, али то не утиче на право извршног повериоца на подношење тужбе или предлога за извршење. - 29

Везаност суда кривичном пресудом

- Чињеница да је правноснажном пресудом кривичног суда осигураник туженог осуђен за кривично дело угрожавање јавног саобраћаја из члана 289 став 3 у вези става 1 Кривичног законика и да битно облежје бића наведеног кривичног дела представља наступање лаких телесних повреда код једног или више оштећених лица, односно да у конкретном случају не би било наведеног кривичног дела да није наступила лака телесна повреда код неког од оштећених лица, без обзира на то да ли је то тужилац или друго лице, није довољан разлог да парнични суд, занемарујући остале чињенице утврђене у парничном поступку, сматра да су критичном приликом код тужиоца наступиле телесне повреде, а све позивајући се на члан 13 ЗПП-а. - 2

Г

Гарантни фонд

- Када је околност да је возило остало непознато настала услед нечињења оштећеног лица, исти нема право на накнаду штете из средстава Гарантног фонда. - 35

Д

Допринос за издржавање

- Ако је самом извршном исправом одређено плаћање доприноса за издржавање млдб. извршних поверилаца и за убудуће док за то постоје законски услови, предлог извршних поверилаца којим се потражује допринос за издржавање за убудуће треба усвојити и дозволити предложено извршење. - 16

Дужник извршног дужника

- Извршни поверилац је овлашћен да од дужника извршног дужника захтева исплату пренесеног потраживања, односно да на основу закључка јавног извршитеља о преносу потраживања и извршне исправе поднесе предлог за извршење против дужника извршног дужника или да ступи у већ покренути извршни поступак на место извршног дужника. - 26

М

Месна надлежност

- У спору ради утврђења ништавости одредби уговора о готовинском кредиту, те стицања без основа, који уговор је закључен од стране организационе јединице туженог, поред суда опште месне надлежности, месно је надлежан и суд на чијем се подручју налази овај огранак туженог. - 3

- За одлучивање о предлогу за извршење или обезбеђење, опште месно надлежан је суд на чијем подручју извршни дужник има пребивалиште или боравиште, односно седиште у складу са одредбом члана 7 ЗИО. - 15

- Нема места обустави извршног поступка који је покренут пред месно ненадлежним јавним извршитељем, већ јавни извршитељ доноси закључак о обустави спровођења извршења пред њим и одређивању другог јавног извршитеља кога предложи извршни поверилац, те уступа списе предмета другом јавном извршитељу на спровођење. - 25

Н

Накнада штете

- види: Гарантни фонд - 35

- Оштећени мора доказати постојање штетне радње и штете, као и постојање узрочне везе између њих, а постоји оборива претпоставка кривице штетника. - 39

- види: Уставна жалба - 41

Насиље у породици

- Изостанак кривичног поступка и правноснажне осуђујуће пресуде за означено кривично дело, не искључује постојање породичног насиља и право на грађанскоправну заштиту жртве насиља. - 30

- Суд је дужан да у поступку одлучивања о предлогу за одређивање привремене мере, у мери потребној за одлучивање, цени све доказе на околности од значаја за одлуку у тој фази поступка, те да на основу такве оцене доказа, до степена вероватног утврди да ли је од стране туженог у односу на тужиљу извршено насиље и да ли објективно постоји опасност од употребе силе, а не да наведено цени на само на основу субјективног осећаја тужиље да ли трпи страх од туженог или га не трпи. - 31

Начело формалног легалитета

- У ситуацији када је извршена статусна промена одвајање уз припајања на тај начин што је Друштво дељеник пренело део имовине са припадајућим делом обавеза на Друштво стицаоца, у том случају Друштво дељеник и након извршене статусне промене наставља да постоји као самостални привредни субјект који преосталом имовином одговара за своја права и обавезе, независно од Друштва стицаоца. Из наведених разлога, уколико је извршење предложено и одређено према Друштву стицаоцу, а обавеза из извршне исправе гласи на Друштво дељеника, не постоји идентитет извршног дужника означеног у предлогу за извршење и побијаном решењу о извршењу са извршном исправом на основу које је предложено извршење, чиме је повређено начело формалног легалитета у смислу одредбе члана 5. став 1. Закона о извршењу и обезбеђењу. - 21

Недостојност за наслеђивање

- Недостојност за наслеђивање цени се и са аспекта ускраћивања физичке, а пре свега емоционалне нужне помоћи и подршке оставиоцу. Процена да ли је дошло до ускраћивања нужне помоћи јесте фактичко питање на које суд мора да одговори у сваком конкретном случају и представља правни стандард који се процењује према свим околностима конкретног случаја. - 43

О

Обустављање извршног поступка

- Јавни извршитељ има могућност да достављање решења о извршењу затражи од суда који га је донео, те нема право да на достављање обавезује извршног повериоца и обуставља поступак услед непоступања повериоца по решењу. - 24

- види: Ванредно стање - 28

Одбачај тужбе

- Када је адреса туженог непозната, па суд истом постави привременог заступника, а тужилац у остављеном року не плати нужне трошкове објављивања огласа привременог заступника, тужба је неуредна и у целости се има одбацивати. - 7

Одржавање личних односа

- Решење о привременој мери којом је о одржавању личних односа родитеља и млт. детета одлучено на тај начин што је предвиђено да ће време виђања родитеља и млт. детета одредити Центар за социјални рад је нејасно и неразумљиво из разлога што на овај начин није јасно одређен начин одржавања личних односа, нити је овако одређен начин виђања подобан за извршење. - 32

Оцена доказа

- Обавеза суда је да на одговарајући начин образложи како је и на који начин утврдио релевантне чињенице, односно како је ценио изведене доказе, јер слободна оцена доказа не дозвољава произвољност, а одсуство детаљних, јасних и непротивречних разлога за оцену доказа представља битну повреду одредаба парничног поступка. - 1

П

Писмено завештање

- Писмено завештање пред сведоцима није пуноважно ако га завешталац пре потписивања није прочитао, већ се са његовом садржином упознао посредно, на тај начин што му је друго лице прочитало завештање. Чињеница да је завешталац пред сведоцима, пре потписивања тестаментa изјавио да је то његова последња воља, није довољна за пуноважност завештања. - 42

Платни налог

- У поступку који се води поводом приговора против платног налога сматраће се да је преиначењем тужбеног захтева тужилац одустао од првобитног захтева за исплату који је био постављен у предлогу за извршење, и о којем је одлучено решењем о извршењу. Стога, приликом доношења побијане пресуде суд није везан захтевом за исплату постављеним у предлогу за извршење, нити решењем о извршењу, већ је дужан да одлучи о преиначеном тужбеном захтеву. - 4

Повлачење тужбе

- Пуномоћник тужиоца, који није адвокат, не може у име тужиоца да повуче тужбу, уколико пуномоћ којом је овлашћен да заступа тужиоца не садржи и изричито овлашћење за повлачење тужбе у смислу одредбе члана 89 став 2 ЗПП-а. - 6

Повраћај двоструко наплаћене таксе

- Таксени обвезник повраћај двоструко наплаћене таксе не може тражити предлогом за противизвршење, него своје потраживање може да оствари путем захтева за повраћај душло наплаћене таксе, који подноси суду који је донео решење о извршењу ради наплате судске таксе. - 19

Порез на додату вредност

- Адвокат има обавезу да за промет адвокатских услуга које пружа изда рачун у складу са законом и правилником, осим ако је прималац услуга физичко лице које није обвезник ПДВ-а, у ком случају може, али не мора да изда рачун. - 40

Предлог за извршење

- види: Ванредно стање - 29

Преиначење тужбеног захтева

- види: Платни налог - 4

Прекид поступка

- У ванпарничном поступку ради развргнућа имовинске заједнице нема места прекиду поступка и упућивању предлагача да у одређеном року покрене парницу у смислу члана 150 став 1 ЗВП-а ако су удели на непокретности која је предмет развргнућа утврђени правноснажним решењем о наслеђивању. - 44

Привремена мера

- види: Насиље у породици - 30, 31

- види: Одржавање личних односа - 32

Привремени заступник

- Адвокат стиче својство привременог заступника туженог тек након објављивања огласа о постављању привременог заступника у Службеном гласнику Републике Србије, преко огласне табле суда и на интернет станици суда, те уколико оглас није објављен, нема право на награду за процесне радње које је учинио у име и за рачун туженог. - 5

Промена извршног дужника

- Промена дужника се може извршити само када је спроведена универзална сукцесија путем одговарајућих статусних одлука, односно сингуларна путем одговарајућег уговора. - 20

Противизвршење

- Чињеница да су укинуте клаузуле правноснажности и извршности на пресуди на основу које је одређено извршење, не представља разлог за противизвршење. - 22

- Уколико је извршни поверилац намирен у целости пре покретања извршног поступка, а не добровољно у току извршног поступка мимо суда, нема услова за одређивање противизвршења, већ је наводе о исплаћеном дугу извршни дужник требао истицати у жалби против решења којим је одређено извршење. - 23

С

Спровођење извршења

- Јавни извршитељ спровођење извршења може да започне тек уколико таксени обвезник у року одређеном решењем о извршењу не изврши таксену обавезу, те тек тада за њега могу настати одређени трошкови. - 18

- види: Дужник извршног дужника - 26

Стицање без основа

- Тужена банка не може од тужиоца да наплаћује једнократну накнаду и премију осигурања код Националне корпорације, како прописује одредба уговора, из разлога што је предметна једнократна накнада и премија осигурања Националној корпорацији

за осигурање стамбених кредита, уговорна обавеза тужене, а не уговорна обавеза тужиоца, као корисника кредита. - 33

Судски пенали

- У поступку спровођења извршења ради испражњења и предаје непокретности, није прописана могућност изрицања судских пенала у случају непоступања извршног дужника у остављеном року. - 27

Суђење у разумном року

- Чињеница да се не ради о приоритетном предмету по одредбама Судског пословника не може утицати на право странке на приступ суду, које обухвата не само право да води поступак пред независним и непристрасним судом, већ и право да одлука тог суда буде донета у примереном и разумном року. - 46

- Оцена поступања јавног извршитеља и евентуално утврђивање повреде права на суђење у разумном року у поступку спровођења извршења, кад је спровођење у надлежности јавног извршитеља, није у судској надлежности. - 47

- У извршном поступку који се води ради предаје детета, суд у складу са начелом хитности, мора предузимати све радње потребне ради извршења и пре правноснажности решења о извршењу. - 48

Т

Терет доказивања

- Терет доказивања чињеница које су важне за доношење одлуке, односно за настанак или остварење права, сноси странка која тврди да има то право. Из тих разлога, ако суд на основу изведених доказа не може са сигурношћу да утврди неку чињеницу, о постојању те чињенице закључиће применом правила о терету доказивања. - 9

Трошкови вештачења

- Одговори вештака на питања и примедбе чине саставни део извођења доказа вештачењем, за које је већ утврђена накнада, па нема места да се за одговоре на питања и примедбе, било писмено или усмено, потражује посебна награда, имајући у виду да се не ради о допунском вештачењу, већ о извођењу већ наложеног вештачења. - 11

Трошкови записника о оштећењу возила

- Трошкови сачињења записника о оштећењу су нужни и неопходни за вођење парничног поступка, те је тужени у обавези да их надокнади тужиоцу. - 12

Трошкови извршног поступка

- У ситуацији када је извршни дужник покушао да пре предлога за извршење испуни своју обавезу према извршном повериоцу, а извршни поверилац му није доставио тражену диспозицију, извршни дужник није био у могућности да изврши своју обавезу из извршне исправе, па самим тим није дао повод за вођење извршног поступка, нити је проузроковао трошкове извршног поступка. - 17

Трошкови поступка из радних односа

- Када је предмет тужбеног захтева уплата припадајућих доприноса који се имају обрачунати на износе који су тужиоцу досуђени на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора по основу правноснажне пресуде, износи које је тужени дужан да плати су утврђени и опредељени правноснажном пресудом, а ти износи представљају основицу за обрачун пореза и доприноса и чине тужбени захтев, у конкретном случају ради се о процењивом имовинском захтеву из радног односа, што га чини изузетком у односу на опште правило из Тарифног броја 14. - 45

Трошкови прекршајног поступка

- Бранилац који у прекршајном поступку није поступао као бранилац по службеној дужности, у ком случају би се засновао облигациони однос између браниоца лично и

суда пред којим је поступао, већ је исти у прекршајном поступку поступао по основу пуномоћја, нема активну легитимацију за подношење тужбе ради накнаде трошкова поступка који је обустављен према окривљенима. - 10

Трошкови састава одштетног захтева

- Тужилац има право на накнаду трошкова на име састава одштетног захтева поднетог друштву за осигурање од стране његовог пуномоћника адвоката, са каматом почев од дана извршности пресуде. - 13

Тужба са предлогом за издавање платног налога

- За одлучивање о наплати новчаног потраживања по основу неовлашћеног коришћења електричне енергије није надлежан јавни извршитељ, већ суд у парничном поступку, те тужилац има правни интерес за издавање платног налога. - 14

У

Уговорна казна

- Захтев за исплату уговорне казне се не може условљавати претходним раскидом уговора као претпоставком за њено измирење. - 34

Уговор о готовинском кредиту

- види: Месна надлежност - 3

Уговор о осигурању живота

- Захтев за поништај уговора о осигурању живота, ако је уговарач намерно учинио нетачну пријаву или намерно прећутао наку важну околност, осигуравајуће друштво може тражити док је осигураник жив, док након његове смрти односно наступања уговореног случаја, тужилац може само ускратити исплату осигуране суме, а не и тражити поништај уговора. - 38

Уставна жалба

- Одлука Уставног суда којом се усваја уставна жалба није више правни основ за подношење захтева за накнаду штете пред судом, већ Уставни суд одлуком којом усваја уставну жалбу, одлучује и о захтеву подносиоца уставне жалбе за накнаду материјалне, односно нематеријалне штете. - 41

Уступање потраживања

- Пропуштање повериоца да изврши обавештење дужника о закључењу уговора о уступању потраживања трећем лицу не утиче на правну ваљаност уговора о уступању - 36

- Уступањем потраживања пријемник не постаје уговорна страна у уговору који је закључен између уступиоца и дужника, него уговорне стране остају уступилац и дужник, а пријемник преузима потраживање које уступилац има према дужнику из њиховог међусобног уговора. - 37

АЗБУЧНИ СТВАРНИ РЕГИСТАР

ЗА КРИВИЧНО ПРАВО

(Број иза текста у регистру означава број сентенце у овом билтену)

Б

Битна повреда одредаба кривичног поступка

- Битна повреда одредаба кривичног поступка постоји ако је главни претрес одржан без лица чије је присуство на главном претресу обавезно. - 3

Д

Доказ у кривичном поступку

- Битна повреда одредаба кривичног поступка постоји ако се пресуда заснива на доказу на коме се по одредбама овог законика не може заснивати; Записници о ранијем испитивању лица која су ослобођена дужности сведочења (чл. 94 ст. 1 ЗКП) не смеју се извести у складу са одредбама чл. 406 ст. 1 ЗКП ако та лица нису уопште позвана на главни претрес или су на главном претресу изјавила да неће да сведоче. - 4

И

Изручење

- Претпоставке за изручење окривљеног држави молиљи су прописане поред одредбе из чл. 7 Закона о међународној правној помоћи у кривичним стварима и у одредби чл. 16 овог Закона. - 7

К

Казна

- Кад постоје услови за ублажавање казне из члана 56 овог законика, суд ће ублажити казну у границама, па под тачком 2) ако је за кривично дело као најмања мера казне прописан затвор у трајању од пет година, казна се може ублажити до три године затвора. - 8

Н

Надлежност

- Ако судија утврди да је за суђење надлежан други суд, огласиће се ненадлежним и по правноснажности решења уступити предмет том суду. - 6

Накнада нематеријалне штете

- У пресуди којом окривљеног оглашава кривим или решењу о изрицању мере безбедности обавезног психијатријског лечења, суд ће овлашћеном лицу досудити имовинскоправни захтев у целини ако подаци кривичног поступка пружају поуздан основ за потпуно пресуђење. - 2

Недавање издржавања

- Кривично дело недавање издржавања постоји ако окривљени не да издржавање за лице које је по закону дужно да издржава у износу и на начин како је то утврђено правноснажном и извршном судском одлуком. - 13

О

Оптужни акт

- Одмах по пријему оптужног акта судија појединац ће испитати да ли је прописно састављен, па ако установи да није, вратиће га тужиоцу да у року од 3 дана исправи недостатке. - 5

П

Претресање

- Претресање стана и других просторија или лица се предузима на основу наредбе суда или изузетно без наредбе на основу законског овлашћења. - 1

С

Судска рехабилитација

- Лице које је више пута осуђивано суд може дати рехабилитацију само ако су испуњени услови из чл. 98 и 99 КЗ-а у погледу сваког кривичног дела за које је осуђено. При оцени да ли ће у сваком случају дати рехабилитацију суд ће узети у обзир околности из чл. 99 ст. 2 овог Законика. - 9

Т

Тешка телесна повреда

- У односу на кривично дело тешка телесна повреда квалификована смрћу из чл. 121 ст. 3 у вези са ст. 2 КЗ, виност се заснива на умишљају у односу на наносење тешких телесних повреда и на нехату у односу на наступање смрти повређеног лица. - 10

У

Увреда

- За постојање кривичног дела увреде потребно је да постоји елеменат директности у изношењу увреде, а изговорене речи морају садржавати вид увредљивости. -12

Угрожавање сигурности

- За постојање кривичног дела угрожавање сигурности потребно је постојање квалификоване претње да ће се непосредно напасти на живот или тело пасивног субјекта или њему блиског лица, а иста мора бити озбиљна, односно објективно подобна да код оног коме се прети изазове осећај страха и несигурности. - 11

ЗАКОНСКИ РЕГИСТАР

(Број иза цртице након навођења члана правног прописа означава број сентенце у овом билтену)

ГРАЂАНСКО ПРАВО

Конвенција Уједињених нација о правима детета (Закон о ратификацији Конвенције УН о правима детета - Службени гласник СФРЈ - Међународни уговори 15/90 и Службени лист СРЈ - Међународни уговори 4/86 и 2/97)

- члан 3 став 1 - 16

Закон о парничном поступку ("Службени гласник РС" бр. 72/11, 49/13, 74/13, 55/14)

- члан 8 - 1

- члан 13 - 2

- члан 81 - 5

- члан 83 - 5

- члан 89 став 2 - 6

- члан 98 став 3 - 7

- члан 196 - 8

- члан 231 - 9

- члан 268 - 11

- члан 271 - 11

- члан 344 - 8

- члан 374 став 2 тачка 12 - 1, 32

- члан 455 став 4 - 14

Закон о ванпарничном поступку ("Службени гласник СРС" бр. 25/82, 48/88; "Службени гласник РС" бр. 46/95, 18/05, 85/12, 45/13, 55/14, 6/15 и 106/15)

- члан 150 - 44

Закон о облигационим односима ("Службени лист СФРЈ" бр. 29/78, 39/85, 57/89; "Службени лист СРЈ" бр. 31/93)

- члан 103 - 33

- члан 105 - 33

- члан 154 став 1 - 39

- члан 190 - 13

- члан 210 - 33

- члан 233 - 34

- члан 270 - 34

- члан 275 - 34

- члан 436 - 37

- члан 438 - 36, 37

- члан 440 - 37

- члан 911 - 38

- члан 917 - 13

- члан 940 - 39
- члан 941 - 39

Закон о извршењу и обезбеђењу ("Службени гласник РС" бр. 106/15)

- члан 5 - 16
- члан 7 - 15
- члан 34 став 1 - 17
- члан 48 - 20, 21
- члан 74 - 17, 21
- члан 115 - 22, 23
- члан 129 - 24
- члан 139 - 25
- члан 279 - 26
- члан 340 - 27
- члан 355 - 27
- члан 371 став 2 - 48 ?
- члан 375 - 48 ?
- члан 393 став 2 - 25
- члан 449 - 30, 31, 32

Закон о Уставном суду ("Службени гласник РС", број 99/11)

- члан 89 став 3 - 41

Закон о заштити корисника финансијских услуга ("Службени гласник РС", бр. 36/2011 и 139/2014)

- члан 41 став 6 - 3

Закон о заштити потрошача ("Службени гласник РС" бр. 62/2014-3, 44/2018-3)

- члан 44 став 1 - 3

Закон о наслеђивању ("Службени гласник РС", бр. 46/95, 101/2003 и 6/2015)

- члан 4 став 1 тачка 4 - 43
- члан 85 - 42

Закон о привредним друштвима ("Службени гласник РС" бр. 36/2011-3,... 91/2019-61)

- члан 505 - 21
- члан 567 - 3

Закон о обавезном осигурању у саобраћају ("Службени гласник РС" бр. 51/2009, 78/2011, 101/2011, 7/2013 и 93/2012)

- члан 76 - 35
- члан 92 - 35

Закон о порезу на додату вредност ("Службени гласник РС" бр. 84/2004, 86/2004, 61/2005, 61/2007, 93/2012, 108/2013, 68/2014, 142/2014, 83/2015, 108/2016, 113/2017, 30/2018 и 72/2019)
- члан 42 - 40

Закон о заштити права на суђење у разумном року ("Службени гласник РС" бр. 40/2015)
- члан 2 - 47
- члан 4 - 46

Закон о судским таксама ("Службени гласник РС" бр. 28/94, 53/95, 16/97, 34/2001, 9/2002, 29/2004, 61/2005, 116/2008, 31/2009, 101/2011, 93/2012, 93/2014, 106/2015 и 95/2018)
- члан 40 став 1 - 18
- члан 43 - 19
- члан 44 - 19

Законик о кривичном поступку ("Службени гласник РС" бр. 72/11, 101/11, 121/12, 32/13, 45/13, 55/14, 35/19)
- члан 261 став 2 - 10
- члан 265 став 1 - 10

Закон о безбедности саобраћаја на путевима ("Службени гласник РС" бр. 41/2009, 53/2010, 101/2011, 32/2013, 55/2014, 96/2015, 9/2016, 24/2018, 41/2018, 41/2018, 87/2018, 23/2019 и 128/2020)
- члан 47 - 39

Уредба о роковима у судским поступцима за време ванредног стања проглашеног дана 15.03.2020. године (Службени гласник РС бр. 38/20)
- члан 1 - 28, 29
- члан 2 - 28

Тарифа о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката ("Службени гласник РС", бр. 121/2012)
- тарифни број 13 - 40, 45
- тарифни број 14 - 45

ЗАКОНСКИ РЕГИСТАР

(Број иза цртице након навођења члана правног прописа означава број сентенце у овом билтену)

КРИВИЧНО ПРАВО

Законик о кривичном поступку ("Службени гласник РС", бр. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013, 55/2014, 35/2019)

-члан 152 ст.2 - 1

-члан 258 ст. 4 - 2

-члан 438 ст. 1 т. 4 - 3

-члан 438 ст. 2 т. 1 у в. чл. 406 ст. 2 - 4

-члан 501 - 5

-члан 501 ст. 4 - 6

Кривични законик ("Службени гласник РС", бр. 85/2005, 88/2005, 107/2005, 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016, 35/2019)

-члан 57 ст. т. 2 - 8

-члан 100 у в. чл. 98 и 99 - 9

-члан 121 ст. 3 у в. ст. 2 - 10

-члан 138 ст. 1 - 11

-члан 170 ст. 1 - 12

-члан 195 ст. 1 - 13

Закон о међународној правној помоћи у кривичним стварима ("Службени гласник РС", бр. 20/2009)

-члан 27 и 28 у в. чл. 16 ст. 1 т. 2 - 7